

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Diplomová práce

**Suburbia v blízkém zázemí Českých Budějovic
– prostorová struktura, typy, vývojové tendence**

Vypracovala: Pavlína Pavlíková

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

České Budějovice, 2012

Bibliografická identifikace:

Název diplomové práce: Suburbia v blízkém zázemí Českých Budějovic
– prostorová struktura, typy, vývojové tendence

Pracoviště: České Budějovice, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra
geografie

Autorka: Pavlína Pavlíková

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství zeměpisu a občanské výchovy pro 2. stupeň ZŠ

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

Rok obhajoby: 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracovala samostatně, s použitím literatury a internetových zdrojů uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Stejně tak souhlasím, aby v souladu s ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. byly zveřejněny posudky školitele, oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů

V Českých Budějovicích dne _____

Pavλίna Pavlíková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat zejména panu doc. RNDr. Janu Kubešovi, CSc. za vedení této diplomové práce, za poskytnuté rady a v neposlední řadě za čas věnovaný této diplomové práci. Dále bych chtěla poděkovat paní Ing. Petře Dolejšové z Českého statistického úřadu v Českých Budějovicích za ochotu, čas a za pomoc při vyhledávání vhodných dat.

Anotace:

Pavlíková, P. (2012): Suburbia v blízkém zázemí Českých Budějovic – prostorová struktura, typy, vývojové tendence. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 78 s.

Diplomová práce se věnuje vymezení suburbánního zázemí Českých Budějovic, typizaci zde ležících sídel, především suburbií, a také vývoji zdejší suburbanizace. Nejprve jsou popisovány charakteristiky geografického prostředí bližšího zázemí Českých Budějovic ovlivňující suburbanizaci. Další kapitola se věnuje literatuře o post-socialistické suburbanizaci a definicím suburbanizovaných sídel různých typů. V analytické části diplomová práce vymezuje suburbanizovaná sídla bližšího zázemí Českých Budějovic prostřednictvím zastoupení městských domů, prostřednictvím migrace z měst a dalších urbanizovaných sídel a prostřednictvím vyjížděky za prací v opačném směru. Celkem je vymezeno 23 suburbií příměstské krajiny, 20 suburbií bližší venkovské krajiny, 5 suburbií vzdálenější venkovské krajiny a 5 městeček aglomerace, navíc také 26 venkovských sídel s částečnou suburbanizací. V diplomové práci je množství tabulek a popisů charakteristik sledovaných sídel.

Klíčová slova: metropolitní region, suburbanizace, suburbánní zóna, typy suburbií, České Budějovice

Annotation

Pavlíková, P. (2012): Suburbia v blízkém zázemí Českých Budějovic – prostorová struktura, typy, vývojové tendence (Suburbs of near hinterland of city of České Budějovice – space structure, types, development, tendencies). Diploma thesis. University of South Bohemia, Pedagogical Faculty, Department of Geography, p. 78

The diploma thesis deals with the delimitation of suburban hinterland of city of České Budějovice, typing here lying settlements, especially suburbs, as well as the local development of suburbanization. First, the geographical environment characteristics of near hinterland of České Budějovice, which influence suburbanization, are described. Next chapter is devoted to post-socialist suburbanization literature and the definitions of various types of suburban settlements. In the analytical part, the diploma thesis defines the suburban settlements of the hinterland of České Budějovice through town houses presence, through migration from cities and other urban settlements and through commuting to work in the opposite direction. In total, there are 23 suburbs of the suburban landscape defined, 20 suburbs of near rural landscape, 5 suburbs of distant rural landscape and 5 townships of agglomeration, in addition also 26 rural settlements with partial suburbanization. In the diploma thesis there are a lot of tables and descriptions of the characteristics of the observed settlements.

Key words: metropolitan region, suburbanization, suburban zone, suburb types, České Budějovice

Obsah:

1. Úvod	8
2. Vymezení a charakteristika bližšího zázemí Českých Budějovic	10
2.1. Vymezení, poloha, územně-správní členění	10
2.2. Vybrané charakteristiky přírodního prostředí s limity rozvoje	13
2.3. Vybrané charakteristiky sociálně-geografického prostředí s možnostmi rozvoje	18
2.3.1. Celkové charakteristiky obyvatelstva a osídlení	18
2.3.2. Významná výrobní, výrobně-obslužná a obslužná zařízení a aktivity	20
2.3.3. Technická infrastruktura, dopravní infrastruktura, veřejná doprava a zatížení komunikací	23
3. Literatura a teoretická východiska řešeného výzkumu suburbanizace	27
3.1. Literatura o suburbanizaci v post-socialistických zemích Evropy	27
3.2. Literatura o suburbanizaci na Českobudějovicku	30
3.3. Teoretická východiska řešeného výzkumu suburbanizace	31
4. Východiska řešeného výzkumu – rezidenční suburbanizace v bližším zázemí Českých Budějovic – typizace suburbií a dalších sídel a vývojové etapy suburbanizace	35
5. Sběr dat za suburbia a další sídla v bližším zázemí Českých Budějovic a metodika jejich zpracování	38
5.1. Data a metodika výpočtu zastoupení nově postavených bytů v sídle (1970 – 2010)	38
5.2. Data a metodika výpočtu zastoupení suburbánních migrantů na obyvatelstvu sídla (1991 – 2010)	40
5.3. Data a metodika výpočtu zastoupení vyjíždějících za prací do měst (a aglomerovaných sídel) na ekonomicky aktivním obyvatelstvu sídla (r. 2001)...	42
5.4. Vývoj počtu obyvatel v sídle mezi lety 1970 – 2010	44
5.5. Tvorba tabulek a map	44
6. Suburbia a další typy sídel v bližším zázemí Českých Budějovic v r. 2010 – typy, zonace, charakteristiky, vývojové tendence	45
6.1. Vymezení typů suburbií a dalších sídel v bližším zázemí většího města – v bližším zázemí Českých Budějovic	45
6.2. Dílčí analýzy výstavby bytů, suburbánní migrace, vyjížděky za prací a vývoje počtu obyvatel v sídlech bližšího zázemí Českých Budějovic	58
7. Závěr	69
8. Literatura	72
9. Seznam příloh	78
10. Přílohy	78

1. Úvod

Hlavním motivačním činitelem pro psaní této práce byl pro mne fakt, že jsem se v Českých Budějovicích narodila, tudíž blízké okolí Českých Budějovic znám a díky této diplomové práci jsem dostala možnost tyto znalosti ještě prohloubit. Samotný proces suburbanizace je zajímavý jak z hlediska geografického, tak sociálního, což je dle mého názoru ideální pro mou aprobaci zeměpis – občanská výchova.

Diplomová práce je součástí výzkumného projektu katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, který je finančně podporován grantovou agenturou GA JU – grant č. 072/2010/S. Problematiku suburbanizace v zázemí Českých Budějovic v tomto projektu v letech 2009 - 2010 řešil kolektiv studentů – Ondřej Jurák, Jonatan Hána a Václav Karas, pod vedením doc. Jana Kubeše (Hána 2011, Jurák 2012, Karas 2012). Doc. Kubeš tento výzkum metodicky připravil, zajistil příslušné statistické údaje a uskutečnil některé rozhovory a terénní průzkumy.

Další etapa tohoto výzkumu suburbanizace probíhala v období roků 2011 a 2012. Na této etapě jsem se podílela svou diplomovou prací já a pan doc. Kubeš, který také moji práci vedl. Na základě zkušeností z předchozího výzkumu jsme se soustředili na kritériální vymezení suburbií a dalších typů sídel, k jejich jednoznačnému určení podle kritérií a na základě terénního mapování a až následně jsme se dostali ke tvorbě statistik za sledované typy sídel v zázemí Českých Budějovic, včetně vyhodnocení etapizace zdejší suburbanizace. Tento postup pak přinesl zvětšení rozsahu řešeného území, jemnější prostorovou strukturaci zázemí a typizaci sídel a poněkud jiné výsledky. Doc. Kubeš navrhl používané kritériální charakteristiky a kritéria typů sídel a uskutečnil se mnou terénní průzkum sídel. Mým úkolem bylo shromáždit a do tabulek zpracovat databáze, grafy a vše textově popsat, vyhodnotit a vysvětlit, zpracovávala jsem také rozbor literatury k této problematice.

Diplomová práce vychází z následujících hypotéz:

1. Předpokládáme, že současný *prostorový dosah rezidenční suburbanizace v zázemí Českých Budějovic* (viz. naše definice rezidenční suburbanizace) je značný – suburbia se zde nacházejí až do vzdálenosti 8 km od okraje intravilánu Českých Budějovic, přičemž existují i izolovaná suburbia ve větší vzdálenosti (Dolní Třebonín). Je to patrné z terénních průzkumů sídel v takto ohraničeném zázemí, ve kterých se nacházejí rozsáhlejší soubory novostaveb rodinných domů městského typu (nebo více jednotlivých takovýchto domů uvnitř starší zástavby). Víme, že tato sídla jsou s Českými Budějovicemi propojena

každodenními intenzivními dojížděkovými vztahy, a z rozhovorů se starosty a známými vyplynulo, že část obyvatel těchto sídel bydlicích v nových domech se do těchto domů přestěhovala z Českých Budějovic.

2. Předpokládáme počínající a zatím slabší rezidenční suburbanizaci i ve vzdálenějších sídlech českobudějovického zázemí, ve vzdálenosti 8 – 15 km, protože i zde se staví jednotlivé rodinné domy městského typu, dojížděkové vzdálenosti jsou zde ještě přijatelné a migraci z Českých Budějovic také předpokládáme. Zastoupení těchto nových domů v těchto sídlech ale ještě není převažující.
3. Předpokládáme, že v pásu suburbií okolo Českých Budějovic se ovšem nacházejí i jednotlivá sídla, která suburbií nejsou, nebo jsou specifickými sídly. Důvodem je např. průmyslový charakter sídla, odkud není třeba vyjíždět za prací a kam není zajímavé se stěhovat, nebo existence územně plánovacích limitů znemožňujících další výstavbu (povodňové ohrožení, rozsáhlá ochranná pásma). Navíc některá větší sídla mohou mít charakter městeček s vlastní pracovní a obslužnou vybaveností.
4. Domníváme se, že v koncentrických zónách okolo Českých Budějovic se rezidenční suburbanizace postupně vyvíjela, nejprve postihla sídla v blízké příměstské krajině, později se rozšiřovala dále. Z literatury a z rozhovorů s experty a rezidenty víme, že socialistická suburbanizace Českých Budějovic se začala masivněji uskutečňovat v některých sídlech příměstské krajiny už od 70. let. Dobře viditelný je současný stavební boom v dalších navazujících zónách krajiny. *Typizaci, resp. zonaci suburbií* lze uskutečnit také podle prostorového a časového rozšiřování suburbanizace (*etapizace suburbanizace* Českých Budějovic).

Diplomová práce má následující cíle:

1. Charakterizovat *geografické prostředí* blízkého zázemí Českých Budějovic, především ty aspekty tohoto prostředí, které nějak souvisejí se suburbanizací.
2. Uskutečnit *rozběr literatury* věnující se teoretickým východiskům rezidenční suburbanizace, vymezení suburbií a jejich typů a etapizaci suburbanizace, vedle toho také literatury o suburbanizaci Českých Budějovic a eventuelně i dalších podobných měst.
3. Vytvořit *systém kritériálních charakteristik a kritérií* pro určení míry rezidenční suburbanizace sídel pro stanovení suburbií a jejich typů (hlavní cíl).
4. Na základě sběru statistických údajů za sídla a na základě terénního průzkumu sídel v blízkém zázemí Českých Budějovic vymežit *prostorový rozsah suburbií a semisuburbií* Českých Budějovic a určit jednotlivé *typy suburbií* a dalších sídel (hlavní cíl).

5. *Vyhodnotit kritériální a další charakteristiky rezidenční suburbanizace sídel v blízkém zázemí Českých Budějovic (stáří bytů, směrovou migraci, vyjížděku za prací, populační vývoj) popisujících současnost a vývoj v posledních desetiletích (hlavní cíl).*

Jednotlivé kapitoly diplomové práce vycházejí z výše stanovených cílů práce. Po úvodní kapitole následuje kapitola zaměřená na přibližné vymezení řešeného území a jeho geografickou charakteristiku (kapitola 2.). Přibližné proto, že bez příslušných dat zpočátku nejsme schopni území vymezit přesně. Kapitola týkající se literatury a teoretických přístupů či pohledů na rezidenční suburbanizaci (kapitola 3.) řeší i téma socialistické suburbanizace a etapizace suburbanizace postsocialistické. Kapitola 4. představuje východiska našeho výzkumu. Při sběru dat jsme zaznamenávali počty bytů postavených v letech 1970 – 2010 (terénní průzkum), dále jsme se zabývali migrací a vyjížděkou za prací, počtem obyvatel a výpočtem vývojových indexů na základě dat z České statistického úřadu (ČSÚ) či údajů z obecních úřadů (kapitola 5.). Na základě zjištěných dat byly vytvořeny tabulky a mapy. Další kapitola (kapitola 6.) se věnuje nastavení kritérií pro typy suburbií, rozmístění těchto typů sídel, dále předkládá hodnoty sledovaných charakteristik sídel, následně se podrobněji věnuje výstavbě bytů od roku 1970, migraci mezi sídly od roku 1991, vyjížděce za prací podle Sčítání 2001 a vývoji počtu obyvatel od roku 1970.

2. Vymezení a charakteristika bližšího zázemí Českých Budějovic

2.1. Vymezení, poloha, územně-správní členění

Přibližné vymezení území bližšího zázemí Českých Budějovic by bylo možné více způsoby, nám se jako nejlepší zdála metoda terénního průzkumu, kde jsme sledovali charakter zástavby jednotlivých sídel. Zajímaly nás domy městského typu, resp. jejich počet. Takovéto domy lze poměrně dobře odlišit od typické venkovské zástavby. „Rodinné domy městského charakteru jsou menšími solitérními a řadovými obytnými domy, eventuelně nižšími ulicovými obytnými domy, určenými pro bydlení jedné až dvou rodin žijících městským (příměstským) způsobem života. Tyto domy nemají zemědělské součásti jako je chlév, stodola, sýpka atd.“ (Kubeš, Švec 2009). Sledovaná sídla se nachází ve vzdálenosti do 12-ti km od Českých Budějovic, výjimkou je Dolní Třebonín. Domníváme se, že většina obyvatel

nyní žijících v sídlech zasažených suburbanizací, jsou suburbánní migranti z Českých Budějovic.

Přesnější vymezení území bylo možné až na základě zjištěných dat o počtu vystavěných bytů v letech 1970 – 2010, dat o suburbánní migraci a vyjížděcí za prací. Po vyhodnocení těchto dat (viz. kapitola 6.1) bylo území rozčleněno na intravilán města České Budějovice (ten jsme podrobně nesledovali, pouze jsme srovnávali některé hodnoty za intravilán a další sledované typy sídel), 23 suburbii příměstské krajiny, 20 suburbii blízké venkovské krajiny, 5 suburbii vzdálenější venkovské krajiny, 5 městeček aglomerace, 26 venkovských sídel s částečnou suburbanizací a 16 venkovských sídel ostatních, ležících za těmito suburbii a semisuburbii, které jsme zahrnuli do tabulek pro srovnávání. Do takto vymezeného území náleží i územně oddělené základní sídelní jednotky Českých Budějovic, jež jsou administrativní součástí Českých Budějovic. V tomto případě se jedná o České Vrbné, Haklovy Dvory, Kaliště, Třebotovice a Zavadilku. Tato diplomová práce pracuje s údaji za jednotlivá sídla (části obce). Zmíněná sídla jsou znázorněna v Mapě 1 a v Tabulce 1.

Matematicko – geografická poloha Českých Budějovic je 48°58' severní šířky a 14°28' východní délky. Řešené území se nachází v jižní části České republiky a společně s krajem Západočeským tvoří region soudržnosti Jihozápad (dle členění Evropské unie, NUTS II). Řešené území náleží do Jihočeského kraje, jehož centrem jsou České Budějovice. Českobudějovická aglomerace v našem úzkém vymezení na základě suburbanizace leží uvnitř správního obvodu obce s rozšířenou působností (SOORP) České Budějovice, pouze Dolní Třebonín spadá pod Český Krumlov. Pověřené obecní úřady a jejich stavební úřady se kromě Českých Budějovic nacházejí v řešeném území také ve Zlivi (v rámci českobudějovické aglomerace sem patří tato sídla: Pištín, Pašice, Zálužice, Češňovice), v Hluboké nad Vltavou (Munice, Bavorovice) a v Lišově (Červený Újezdec, Lhotice, Kolný, Velechvín, Levín, Hvozdec, Zvíkov). Zbytek řešeného území spadá pod České Budějovice, resp. Dolní Třebonín pod Český Krumlov. Odstavec byl zpracován za použití serveru www.mapy.cz a Mapy správního rozdělení ČR – Jihočeský kraj, 2003.

Geomorfologické členění České republiky určuje sledovanému území polohu na rozhraní Šumavské subprovincie (jedná se o celky Šumavské a Novohradské podhůří) a Česko-moravské subprovincie (jedná se o pánevní povrchy - celky Českobudějovická a Třeboňská pánev). Poměrně výrazný předěl mezi Českobudějovickou a Třeboňskou pánví tvoří Lišovský práh, jehož nejvyšším vrcholem je Baba (583 m). Severně od pánví se vytváří

Tabulka 1. Obce a sídla řešeného území blížejšího zázemí Českých Budějovic s vyznačením typů sídel z hlediska suburbanizace (v r. 2010)

Obec ¹	Řešené části obce ² = sídla ³
Adamov	<u>Adamov</u>
Borek	<u>Borek</u>
Borovnice	<u>Borovnice</u>
Boršov n. Vltavou	<u>Boršov nad Vltavou</u> , <u>Poříčí</u> , <u>Záhorčice</u> , Jamné
Branišov	<u>Branišov</u>
Břehov	<u>Břehov</u>
Čejkovice	<u>Čejkovice</u>
Dasný	<u>Dasný</u>
Dobrá Voda	<u>Dobrá Voda</u>
Dolní Třebonín	<u>Dolní Třebonín</u>
Doubravice	<u>Doubravice</u>
Doudleby	Doudleby, <u>Straňany</u>
Dubičné	<u>Dubičné</u>
Dubné	<u>Dubné</u> , <u>Křenovice</u> , <u>Třebín</u> , <u>Jaronice</u>
Heřmaň	<u>Heřmaň</u>
Hlincová Hora	<u>Hlincová Hora</u>
Hluboká n. Vltavou	HLUBOKÁ NAD VLTAVOU, <u>Bavorovice</u> , <u>Munice</u>
Homole	<u>Homole</u> , <u>Černý Dub</u> , <u>Nové Homole</u>
Hosín	<u>Hosín</u> , <u>Dobřejovice</u>
Hradce	<u>Hradce</u>
Hrdějovice	<u>Hrdějovice</u> , Opatovice
Hůry	<u>Hůry</u>
Hvozdec	Hvozdec
Jívno	<u>Jívno</u>
Kamenný Újezd	KAMENNÝ ÚJEZD, <u>Březí</u> , <u>Bukovec</u> , <u>Kosov</u> , <u>Krasejovka</u> , <u>Radostice</u> , Milfkovice, Opalice, Rančice
Ledenice	LEDENICE, <u>Ohrazení</u> , <u>Ohrazeníčko</u> , <u>Zaliny</u> , <u>Zborov</u>
Libníč	<u>Libníč</u> , Jelmo
Lipí	Lipí (sídlo Lipí leží mimo), <u>Kaliště u Lipí</u>
Lišov	LISOV, Červený Újezdec, Kolný, Levín, Lhotice, Velechvín
Litvínovice	<u>Litvínovice</u> , <u>Mokré</u> , <u>Šindlový Dvory</u>
Nedabyle	<u>Nedabyle</u>
Nová Ves	<u>Nová Ves</u> , <u>Hůrka</u>
Pištín	<u>Pištín</u> , <u>Češňovice</u> , <u>Zálužice</u> , Pašice
Planá	<u>Planá</u>
Plav	<u>Plav</u>
Roudné	<u>Roudné</u>
Rudolfov	<u>Rudolfov</u> , <u>Hlinsko</u>
Římov	<u>Římov</u>
Srubec	<u>Srubec</u> , <u>Pohůrka - Stará</u>
Staré Hodějovice	<u>Staré Hodějovice</u>
Úsilné	<u>Úsilné</u>
Včelná	<u>Včelná</u>
Vidov	<u>Vidov</u>
Vrábče	<u>Vrábče</u> , <u>Koroseky</u> , <u>Kroclov</u>
Vráto	<u>Vráto</u>
Závraty	Závraty
Zliv	ZLIV
Zvíkov	<u>Zvíkov</u>
Žabovřesky	<u>Žabovřesky</u>

Poznámky: ¹ některé obce spadají do řešeného území pouze částečně – některými svými částmi obcí; ² České Vrbné, Haklovy Dvory, Kaliště, Třebotovice a Zavadilka administrativně spadají pod město České Budějovice, ale jsou od souvisle zastavěného území (intravilánu) Českých Budějovic odděleny nezastavěnou krajinou; ³ tučně a podtržením jsou vyznačena sídla, která se stala suburbii (suburbia příměstské krajiny, suburbia blízké venkovské krajiny, suburbia vzdálenější venkovské krajiny), tučně kurzívou jsou vyznačena venkovská sídla s částečnou suburbanizací, velkými písmeny jsou vyznačena MĚSTEČKA ALOMERACE, netučně malými písmeny jsou znázorněna venkovská sídla ostatní (pro srovnání)

další rozhraní s Táborskou pahorkatinou (celek) spadající do Středočeské pahorkatiny (oblast). Odstavec zpracován dle Chábera (1998).

Z českobudějovické Černé věže lze běžně dohlédnout k některým známým vrcholům. Na západě vystupují vrcholky Šumavského podhůří, z nichž nejvýraznějším a zároveň nejvyšším vrcholem je Libín (1095 m). V jihozápadním směru se rozkládá masiv Blanského lesa s nejvyšším vrcholem Klet' (1084 m). V jižním až jihovýchodním směru se vypínají vrcholky Novohradského podhůří (Kohout, 870 m).

Nejvýznamnějšími vodními toky nacházejícími se v řešeném území jsou řeky Vltava a Malše, na jejichž soutoku leží centrum Jihočeského kraje i přilehlé českobudějovické aglomerace - České Budějovice.

Svou polohou je českobudějovická aglomerace součástí významného severojižního propojení (jedná se o trasu Skandinávie – Berlín – Drážďany – Praha – České Budějovice – Linec – Itálie). Dále tato poloha umožňuje zprostředkování kontaktů se sousedním německým Bavorskem - Mnichov (München), Pasov (Passau), oblastí Horních Rakous (Linec - Linz), Solnohradskem (Solnohrad - Salzburg), s Vídní (Wien), i s Itálií. Odstavec zpracován s použitím Kubeš (2009a).

Pojedeme-li do Prahy trasou přes Písek, urazíme vzdálenost 156 km, zvolíme-li trasu přes Tábor, urazíme vzdálenost 146 km. Nejbližší krajské město je Jihlava (ve vzdálenosti 109 km od Českých Budějovic), dále pak Plzeň vzdálená 134 km. Z rakouských větších měst máme nejbližší do Lince – 91 km, Salzburg je vzdálený 220 km a hlavní město Vídeň leží ve vzdálenosti 191 km. V německém Bavorsku je nejbližší (z větších měst) Pasov – 127 km, hlavní město Spolkové země Bavorsko – Mnichov – leží ve vzdálenosti 297 km.

2.2. Vybrané charakteristiky přírodního prostředí s limity rozvoje

Geologické a geomorfologické poměry

Geomorfologickou polohu aglomerace, Českobudějovické aglomerace, můžeme v rámci jihočeského prostoru označit za „ekotonální“ - Kubeš (2009a). Jak už bylo řečeno v kapitole 2.1., poloha českobudějovické aglomerace je polohou hraniční. Jedná se o hranici dvou subprovincií – Šumavské a rozsáhlejší Česko – moravské. Větší část řešeného území spadá do oblasti Jihočeských pánví, které jsou plochými sníženinami s podložím moldaubických hornin a permských sedimentů. Reliéf je zde rovinný až pahorkatinný, v centrální části erozně denudační – Chábera (1998). Tato rozmanitá fyzicko-geografická poloha podmiňuje některé aspekty sociálně-geografické polohy. Českobudějovická kotlina,

v níž leží i samotné České Budějovice, se nachází v jihovýchodní části Českobudějovické pánve, ze severu je obklopena Táborskou pahorkatinou, východní část obklopuje Lišovský práh, jižně se nachází Šumavské a Novohradské podhůří. Takovéto ohraničení má vliv na charakter klimatu v českobudějovické kotlině (více v textu o klimatu).

V severozápadním směru od Českých Budějovic se rozkládá rozlohou menší, ale geomorfologicky výraznější Českobudějovická pánev, která se dále dělí na podcelky Blatská a Putimská pánev. Celková rozloha Českobudějovické pánve je 640 km², nejvyšším bodem je vrchol Vráže (480 m) a nejnižše položené místo leží v nadmořské výšce 360 m (pro srovnání - České Budějovice mají nadmořskou výšku 381 m). Východně od Českých Budějovic se rozkládá rozsáhlejší Třeboňská pánev o rozloze 1360 km² a střední nadmořské výšce 457 m. Tento celek se dále dělí podcelky Lomnická pánev, Kardašorečická pahorkatina a Lišovský práh – Chábera (1998).

Lišovský práh je předělem mezi Českobudějovickou a Třeboňskou pávní. Jedná se o 10 – 15 km širokou hrást', jež byla vytvořena v pliocénu¹ saxonskou tektonikou. Směrem do Třeboňské pánve pozvolně klesá v pahorkatinný mírně zvlněný reliéf, naopak směrem do Českobudějovické pánve spadá srázně stupňovitým svahem podél rudolfovského zlomu. Rozloha Lišovského prahu je 212 km², nejvyšším místem je vrchol Baba (583 m) – Chábera (1998). Takovýto typ reliéfu má vliv na územní rozvoj a výstavbu, resp. míru suburbanizace v tomto prostoru. Výstavba domů a bytů, rozvod inženýrských sítí atd. je zde složitější. Nejvyšší nadmořské výšky dosahuje v řešeném území obec Jivno (554 m) a Hlincová Hora (550 m) - ČSÚ (2010a,b).

Některá sídla řešeného území se nachází v oblasti rudolfovského rudného revíru, kde se dříve těžilo stříbro. Zde může být problém s poddolováním některých lokalit. Poddolované lokality se v řešeném území vyskytují zejména východně a severovýchodně od Českých Budějovic. Jedná se o pás táhnoucí se od území obce Hosín až po území obce Doudleby. Jde jak o poddolování bodová, tak o poddolování prostorově rozsáhlejší. Patří sem např. obce Úsilné, Libníč, Adamov, Hůry, Rudolfov, Hlincová Hora, Nedabyle. V současnosti se v území řešeném touto diplomovou prací těží pouze štěrkopísky (Vrábče), cihlářské suroviny a žáruvzdorné jíly (Zliv). Výskyt sesuvných území se vztahuje k územím obcí Vrábče a Doudleby. Podle mapových podkladů je v obcích Hosín a Lišov zvýšený výskyt přirozeného vyzářování radonu z podloží. Text tohoto odstavce vychází z Územně

¹ pliocén = poslední geologická epocha v období třetihor

analytických podkladů SOORP České Budějovice (<ftp://ftp.c-budejovice.cz>), Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

Klima

Českobudějovická aglomerace leží na přechodu mírného oceánického a mírného kontinentálního klimatu, v rámci České republiky náleží do mírně teplé oblasti – Školní atlas České republiky (1999). Patrný je zde vliv alpského systému. Jak už bylo naznačeno výše, českobudějovická aglomerace leží v Českobudějovické kotlině, která je otevřená pouze severozápadním směrem, což zapříčiňuje vznik teplotní inverze. Pro řešené území je typická snížená průměrná rychlost větru, zároveň zhoršené provětrávání tohoto prostoru zejména v zimních měsících a s tím související hromadění znečištěného vzduchu. Severozápadním směrem od Českých Budějovic se nachází poměrně velké množství rybníků. Z tohoto důvodu se zde častěji (než na zbytku řešeného území) vyskytují mlhy.

Dlouhodobá průměrná roční teplota vzduchu dosahuje hodnoty 8,3°C a průměrný roční úhrn srážek je 597 mm. Nejteplejším a nejdeštivějším měsícem je v této oblasti červenec, nejchladnějším leden, zároveň v lednu spadne nejnižší množství srážek. V zimě převládá proudění ze západu, čímž závětrná strana Šumavy reguluje (snižuje) množství srážek v zimě. Teplotní rekord pro Českou republiku byl dosažen v roce 1929, kdy byla v Litvínovicích naměřena nejnižší teplota – 42,2 °C. Teplota uvnitř města je vyšší než na jeho okrajích či v přilehlé aglomeraci. Tomuto jevu se říká tzv. tepelný ostrov města. Klima města je tedy mírnější, ve městě je i nižší rychlost větru či nižší počet dnů se sněhovou pokrývkou. Většina řešeného území nespadá do oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (limit není překračován ani u jedné ze sledovaných škodlivin), zhoršená kvalita ovzduší se týká pouze Českých Budějovic (zejména jejich jižní části) či sídel ležících v bezprostřední blízkosti liniových zdrojů emisí² (Litvínovice). Tento odstavec vznikl zejména na základě Vavruška (1990), Kubeš (2009a), Územně analytických podkladů SOORP České Budějovice (<ftp://ftp.c-budejovice.cz>), Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

² liniové zdroje emisí = silniční tahy, v řešeném území např. silnice I/20, I/3, I/34, II/143 atd.

Vodní toky a nádrže

Nejdůležitější vodní toky v českobudějovické aglomeraci jsou řeky Vltava a Malše, na jejichž soutoku leží České Budějovice. Řeka Malše pramení v sousedním Rakousku a její celková délka je 92 km. Protéká jí průměrně $7,4 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ vody. Na Malši byla vybudována přehradní nádrž Římov, která zásobuje nejen řešené území pitnou vodou. Úpravna vody je v Plavě. V Českých Budějovicích zásobuje Malše pomocí umělého náhonu (tzv. Mlýnské stoky) některé průmyslové závody vodou. Vltava pramení na Šumavě, na východním svahu Černé hory. Svou délkou 430 km je nejdelší řekou v České republice. Před soutokem s Malší jí protéká $20,2 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ vody. Ze severu se českobudějovické aglomerace dotýká vodní nádrž Hněvkovice, která je součástí Vltavské kaskády. Z menších vodních toků jmenujme potoky Dobrá Voda, Rudolfovský, Dubský, Homolský, Dehtářský, Pištínský, Bezdrevský.

Od 13. století byly v jižních Čechách zakládány rybníky a oblast českobudějovické aglomerace není výjimkou. Oblast Českobudějovické pánve s největším rybníkem Bezdrev (493 ha) a Dehtář (263 ha) se dále dělí do dvou skupin rybníků, z nichž do našeho území spadá skupina Budějovicko – hlubocká, kde najdeme výše zmiňované rybníky, dále pak rybník Pašický či Munický. Mezi Českým Vrbným a obcí Dubné se nachází Vrbenské rybníky. Východně od českobudějovické aglomerace se nacházejí rybníky Třeboňské rybníční soustavy. Ochranné pásmo vodního zdroje prvního stupně se nachází kolem Římovské přehrady, ochranné pásmo druhého stupně se vyskytuje v pásu ležícím jižně od Českých Budějovic (od Kamenného Újezdu po Ledenice). Významné zdroje pitné vody (podzemní) se nacházejí na území obcí Vidov, Nedabyle, Nová Ves, Zliv, Úsilné.

V řešeném území se vyskytuje poměrně velké množství záplavových území. Největší ohrožení představují řeky Vltava a Malše, dále pak menší vodní toky stékající z Lišovského prahu, které se v době přívalových dešťů vylévají ze svých koryt. V sídlech, kde jsou vymezena záplavová území, je třeba v územních plánech eliminovat návrhy zastavitelných ploch v záplavových územích a zároveň je třeba řešit vhodná protipovodňová opatření. Text o hydrologii řešeného území vychází z Chábera (1998), Kubeš (2009a), Územně analytických podkladů SOORP České Budějovice (<http://up.kraj-jihocesky.cz>), Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

Vegetace, chráněná území

Území českobudějovické kotliny bylo odlesněno, v těsné blízkosti Českých Budějovic se nalézají rozsáhlejší lesní komplexy zejména v severní části českobudějovické aglomerace (jedná se o obory kolem Hluboké nad Vltavou, Dobřejovic, dále území obce Lišov, Heřmaň, Dubné), v západní části pak území za suburbiem Mokré a Třebín. Na jižním okraji aglomerace nalezneme lesy vhodné k rekreaci (např. okolí Nové Vsi). Vegetační kryt dotváří pole, louky a pastviny (zemědělské pozemky). Ve východním směru najdeme jen malé zastoupení zemědělských ploch (problematika Lišovského prahu; území obcí Hluboká nad Vltavou, Hosín, Lišov), naopak nejvyšší zastoupení je ve směru severozápadním (nejvíce k.ú. obce Pištín a Dubné). Vysoký podíl vodních ploch vykazuje území obcí, kam zasahuje Českobudějovicko – hlubocká skupina rybníků. Jedná se o k.ú. obce České Budějovice (konkrétně základní sídelní jednotky České Vrbné a Haklovy Dvory), Čejkovice, Žabovřesky a Zliv. Naopak nejmenší podíl vodních ploch vykazují obce Hosín, Borek, Lišov, Hůry, Včelná, Nedabyle, Borovnice. České Budějovice se svým nejbližším okolím patří do silně urbanizovaného krajinného typu, severozápadní část českobudějovické aglomerace patří do rybníčního typu, severní část do typu lesního a zbytek řešeného území se řadí do lesoplného krajinného typu. Odstavec vytvořen za pomoci Kubeš (2009a), ČSÚ (2010c,d), Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

V rámci územního systému ekologické stability byly vytvořeny nadregionální, regionální a lokální prvky. Nadregionální biokoridory vedou kolem Malše a Vltavy, nadregionální biocentra najdeme v okolí Hluboké nad Vltavou a v okolí Boršova nad Vltavou - <http://up.kraj-jihocesky.cz>. „Českým Budějovicemi a celou jejich aglomerací prochází plánovaný nadregionální složený (paralelní) biokoridor lužního, vodního a současně hydricky normálního (svahy údolí) charakteru podél Vltavy a také Malše, který pak směřuje od Českých Budějovic k severu. Podmínky pro vytvoření širokého pásu lužních porostů podél Vltavy a Malše nejsou v Českých Budějovicích a českobudějovické kotlině příznivé, neboť nábřeží těchto řek jsou zde většinou opevněna a zastavěna“ - Kubeš (2009a).

Dle ochrany přírody systému NATURA 2000 se v řešeném území nachází evropsky významné lokality (území obcí České Vrbné, Hluboká nad Vltavou, Hosín) a ptačí oblasti (území obcí Čejkovice, Dasný, Pištín, Zliv, Žabovřesky). Odstavec zpracován dle Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

2.3. Vybrané charakteristiky sociálně-geografického prostředí s možnostmi rozvoje

2.3.1. Celkové charakteristiky obyvatelstva a osídlení

Počet obyvatel k 31.12. 2010 je v českobudějovické aglomeraci 141 754, z čehož 92 489 obyvatel připadá na intravilán Českých Budějovic. Z hlediska suburbanizace žije nejvíce obyvatel v suburbiih příměstské krajiny (typologie sídel v kapitole 6.1.) a to 21 370 (v r. 1991 - 13 768, index 1,55). Údaje za jednotlivé typy sídel jsou uvedeny v Tabulce 2. Vývojové indexy počtu obyvatel jsou vypočítány (pro jednotlivá sídla i typy sídel) v tabulkách v Příloze.

Nejvyšší počet obyvatel vykazují městečka aglomerace - Hluboká nad Vltavou (3 913), Zliv (3 693), Lišov (3 103), Ledenice (1 861), Kamenný Újezd (1 759). Naopak nejmenší sídla jsou nejvíce zastoupena u typů sídel - venkovská sídla s částečnou suburbanizací, venkovská sídla ostatní – výběr, kde všechna sledovaná sídla náleží do velikostní kategorie do 199 obyvatel, také suburbia blízké nebo vzdálenější venkovské krajiny jsou většinou sídly do 499 obyvatel. Vynecháme-li městečka aglomerace, tak lze říci, že větší

Tabulka 2. Počty obyvatel a trvale obydlených bytů v r. 1991 a 2010 - souhrnné údaje za typy sídel v bližším zázemí Českých Budějovic

Typy sídel ¹	Počet obyvatel v r. 1991 ²	Počet obyvatel v r. 2010 ³	Počet trvale obydlených bytů v r. 1991 ²	Počet trvale obydlených bytů v r. 2010 ⁴	Počet sídel
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	13768	21370	4542	7384	23
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	4582	7234	1526	2592	20
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	974	1673	316	653	5
Městečka aglomerace (MAG)	12957	14329	4541	5367	5
Venkovská sídla s částeč. suburbanizací (VCS)	3723	4659	1293	1643	26
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	915	916	310	362	16
celkem	36919	50181	12528	18001	95

¹ typy sídel z hlediska suburbanizace - viz. kapitola 6.2., ² podle SLBD 1991 (ČSÚ – Kolektiv 1994), ³ data z průběžné evidence obyvatel v obcích a jejich částech k 31.12. 2010, ⁴ data ze SLBD 1991 (ČSÚ – Kolektiv 1994) a z terénního průzkumu sídel.

sídla z hlediska počtu obyvatel jsou situována do prostoru nejbližšího zázemí Českých Budějovic (suburbia příměstské krajiny), viz. Tabulka 3. Zde má nejvyšší počet obyvatel Dobrá Voda (2524) a Rudolfovo (2285).

Tabulka 3. Velikostní kategorie sídel v bližším zázemí Českých Budějovic v r. 2010 - údaje za typy sídel v bližším zázemí Českých Budějovic

Typy sídel ¹	Počty sídel podle velikostních kategorií počtu obyvatel ²					Počet sídel
	do 199	200 - 499	500 - 999	1000 - 1999	2000 - 4999	
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	1	6	7	7	2	23
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	1	16	3	0	0	20
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	2	2	1	0	0	5
Městečka aglomerace (MAG)	0	0	0	2	3	5
Venkovská sídla s částečnou suburbanizací (VCS)	16	9	1	0	0	26
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	16	0	0	0	0	16

¹ typy sídel z hlediska suburbanizace - viz. kapitola 6.2., ² data z průběžné evidence obyvatel v obcích a jejich částech k 31.12. 2010.

Procentuální zastoupení velikostních kategorií sídel v bližším zázemí Českých Budějovic je uvedeno v Tabulce 4. Nejvyšší počet sídel náleží do velikostní kategorie do 199 obyvatel, nejméně sídel spadá do kategorie 2 000 – 4 999 obyvatel.

Tabulka 4. Velikostní kategorie sídel v bližším zázemí Českých Budějovic v r. 2010

Velikostní kategorie sídel	Počet sídel	Počet sídel v %
do 199	36	37,89
200 - 499	33	34,74
500 - 999	12	12,63
1000 - 1999	9	9,47
2000 - 4999	5	5,26

Data z průběžné evidence obyvatel v obcích a jejich částech k 31.12. 2010.

Nejvyšší hustotu zalidnění vykazují katastrální území, na kterých se nacházejí městečka aglomerace – např. Zliv nebo Lišov a také ta katastrální území, která jsou plošně malá a sídla v nich ležící populačně velká – např. Borek, Adamov, Rudolfov, Srubec, Vidov, Včelná a Litvínovice. Ostavec zpracován dle Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>).

Vzhledem k tomu, že v době psaní této diplomové práce bohužel ještě nebyla k dispozici data ze Sčítání 2011, není tedy možné zde popsat aktuální charakteristiky obyvatelstva (věkovou strukturu obyvatelstva, zaměstnanost v sektorech atd.). Počet ekonomicky aktivních v řešeném území byl 20374 (v r. 2001), což je 50,39 % z celkového

počtu obyvatel v r. 2001. Jak naznačují data z r. 2001, v suburbiích žije vyšší zastoupení lidí v předproduktivním a produktivním věku než v jiných sídlech řešeného území, naproti tomu lidé v post-produktivním věku jsou významněji zastoupeni v Českých Budějovicích a ve venkovských sídlech ostatních - viz. také Hána (2011). Výsledky Sčítání 2011 by měly tyto poznatky potvrdit. Z hlediska zaměstnanosti v jednotlivých sektorech se dá říci, že vyšší podíl zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybolov) je zaznamenán u venkovských sídel ostatních, ale i zde dosahuje pouze na hodnotu zhruba 7 % ekonomicky aktivních. V městech a aglomeracích je silněji zastoupen sekundární sektor (průmysl, stavebnictví, těžba) než v jiných sídlech - přibližně 39 %, ale i zde je nejvíce lidí zaměstnáno ve službách. Zcela největší zaměstnanost ve službách mají České Budějovice (okolo 60 %) a suburbia příměstské krajiny (okolo 55 %). Odstavec byl zpracován za přispění Kubeš, Hájíčková, Švec (2009), Hána (2011).

Pokud bychom chtěli vymezit sídla v bližším zázemí Českých Budějovic dle jejich funkce, přičemž obytnou funkci mají tato sídla vždy, dělení by mohlo být následující. Sídla převážně obytná (a), kam patří většina suburbií, ale i některá venkovská sídla v bližším zázemí Českých Budějovic. Obytná a průmyslová sídla (b) jsou taková sídla, kde se vyskytuje průmyslový nebo průmyslově – obslužný podnik, např. Poříčí (těstárna Bratři Zátkové), Homole a Planá (stavební podnik Sexta, Berger, Jihočeská obalovna). Obytná a obslužná sídla (c) jsou sídla, která jsou zasažena obslužnou suburbanizací – zejména výstavba hypermarketů. Obytná, obslužná a průmyslová sídla (d) jsou obvykle městské aglomerace, je zde zastoupeno zdravotnictví, školství, obchod či administrativa a také menší průmyslové podniky (např. Lišov, Zlív, Kamenný Újezd, Hluboká nad Vltavou). Obytná a rekreační sídla (e) jsou v bližším zázemí Českých Budějovic ta sídla, kde se v období socialismu vystavely chatové a zahrádkové osady - např. Jivno, Hradce, Plav, Borovnice.

2.3.2. Významná výrobní, výrobně–obslužná a obslužná zařízení a aktivity

Informace do této subkapitoly jsem získávala z terénního průzkumu sídel, z webových stránek příslušných obcí či firem a z Kubeš (2009a).

Průmyslová, průmyslově-obslužná a marketová suburbanizace, dle Kubeš (2009a), je nerezidenční suburbanizací, která vzniká obvykle v blízkosti hlavních silničních či dálničních tahů. Obyvatelé města i rezidenčních suburbií sem dojíždějí za prací, službami či za nákupy. V případě českobudějovické aglomerace není tento druh suburbanizace rozšířený tolik, jako u jiných větších měst, v jejichž blízkosti vede dálnice či rychlostní silnice.

Předpokládáme, že s plánovanou výstavbou dálnice D3 se tato situace změní a dojde k rozšíření tohoto druhu suburbanizace.

V této subkapitole budu jmenovat pouze největší průmyslové areály. Mezi tyto areály lze zařadit např. sídla firem, která spadají do kategorie 10 – 19 zaměstnanců tzn. Feratt v.o.s. (kovoobráběčské práce, lokace Libnič). Do kategorie s 20 – 24 zaměstnanci řadíme firmy Izoplast a.s. (hydroizolace střech, výroba bazénů, lokace Hlinsko) či Asarko s.r.o. (výroba a montáž dekorativních fasádních prvků, zateplování a rekonstrukce rodinných a panelových domů, lokace Jivno). Kategorii 25 – 49 zaměstnanců reprezentuje firma Montera s.r.o. (výroba a sklad plastových a plast-hliníkových oken a dveří, lokace Munice). Mezi firmy s 50 – 99 zaměstnanci patří firma Terms a.s. (automatizace, telekomunikační technika a energetika, lokace Planá) a Gastro s.r.o. (výroba nerezového zařízení pro gastronomii, zdravotnictví a farmaceutický průmysl, lokace Kamenný Újezd). V blízkosti obce Vrábče se těží štěrkopísky, jedná se o firmu Budějovické štěrkopísky s.r.o. (kategorie 6 – 9 zaměstnanců, lokace Vrábče), která patří pod společnost SP Bohemia. Další významnou firmou v řešeném území jsou těstárny Bratři Zátkové a.s. (výroba těstovin a mouky, kategorie 100 – 199 zaměstnanců, lokace Boršov nad Vltavou). Nejvýznamnější průmyslové podniky stále zůstávají na předměstích Českých Budějovic, do nich pak také dojíždějí zaměstnanci ze sídel bližšího i vzdálenějšího zázemí Českých Budějovic. Informace o počtech zaměstnanců získány z ČSÚ (2012) – registr ekonomických subjektů.

Největší průmyslově-obslužný areál leží na území obcí Planá a Homole. Jedná se o sídla firem zabývajících se převážně stavebnictvím, např. Sexta s.r.o. (kategorie 50 – 99 zaměstnanců), Eurovia a.s. (kategorie neuvedena), Jihočeská obalovna s.r.o. (kategorie 6 – 9 zaměstnanců). V Hluboké nad Vltavou sídlí firma Stavitelství Karel Vácha a syn (kategorie 50 – 99 zaměstnanců). V Ohrazeníčku sídlí firma Beton Hronek s.r.o. (kategorie 25 – 49 zaměstnanců). Patří sem také speditérské firmy, z nichž největší jsou Corax s.r.o. (mezinárodní a vnitrostátní doprava, logistické služby a skladování, kategorie 100 – 199 zaměstnanců, lokace Dobrá Voda), Autodoprava Hanzalík s.r.o. (mezinárodní a vnitrostátní doprava, kategorie 250 – 499 zaměstnanců, lokace Lišov), Fuka spedition s.r.o. (mezinárodní a vnitrostátní doprava, kategorie 25 – 49 zaměstnanců, lokace Stará Pohůrka). Dále mezi průmyslově-obslužné areály patří autoopravny či autoservisy. Takovéto areály najdeme ve velké míře ve Vrábě, na Rudolfově, v Lišově, na Dobré Vodě, na Borku, v Českém Vrbném. Také skladovací prostory a haly patří do průmyslově-obslužných areálů. Jmenujme např. Steel centrum s.r.o. v Hrdějovicích, dále najdeme skladovací prostory např. v Litvínovicích, Ledenicích, Boršově nad Vltavou. Velké soustředění průmyslově-obslužných podniků a

areálů je hlavně v Českých Budějovicích, zejména na jejich východním okraji. Do těchto areálů a do dalších zařízení služeb lokalizovaných ve vnitřním městě Českých Budějovic pak dojíždí většina ekonomicky aktivních obyvatel suburbií. Opačný proud dojíždění není tak silný, nicméně existuje, např. v dojízdce do areálu na rozhraní sídel Planá a Homole.

České Budějovice ať už jako krajské město nebo jádro českobudějovické aglomerace představují důležité středisko služeb pro obyvatele bydlící v jeho zázemí. Obyvatelstvo sem jezdí za službami, za kulturou, sportem, za nákupy, na úřady, do škol atd. Na okrajích předměstí Českých Budějovic vznikly obchodní a nákupní centra, hypermarkety či supermarkety. Jmenujme např. zónu hypermarketů a dalších zařízení, jejíž střediskem je hypermarket Globus, nacházející se na okraji sídliště Vltava a suburbia České Vrbné, nebo Makro ležící v blízkosti suburbia Hrdějovice. V Hluboké nad Vltavou je supermarket - Penny Market, v ostatních městečkách aglomerace zatím nejsou žádné supermarkety či hypermarkety. Mezinárodní obchodní řetězce stále vyčkávají do doby než se postaví dálnice na východním okraji českobudějovické aglomerace, aby sem následně umístily další super a hypermarkety. Na okraji Litvínovic vznikla nová komerční zóna zahrnující průmyslově-obslužné podniky i specializované prodejny.

Následující odstavce o rozmístění škol a sportovišť byly zpracovány na základě terénního průzkumu, ČSÚ (2010c,d) a s pomocí webových stránek <http://mesta.obce.cz>, <http://www.stredniskoly.cz> a <http://www.mapy.cz>.

Všechna městečka aglomerace (Hluboká n. Vlt., Zliv, Kamenný Újezd, Ledenice a Lišov) mají poštu, základní školu (1. i 2. stupeň), mateřskou školu, zdravotnické zařízení a kromě Kamenného Újezdu má v každém městečku sídlo Policie ČR. Městskou policii má Hluboká n. Vltavou. V Lišově můžeme navštívit kino Svět, v Hluboké n. Vltavou kino Panorama. Střední školy mají sídlo v Hluboké n. Vltavou (Střední odborná škola elektrotechnická a mezinárodní škola Townshend International School), v Lišově (Střední odborné učiliště Lišov) a v Ledenicích (Středisko praktického vyučování truhlářů Ledenice s.r.o.). Domov důchodců je v Hluboké n. Vltavou a Dům s pečovatelskou službou je k dispozici seniorům ze Zlivi. Zařízení v těchto městečkách využívají také některá blízko ležící suburbia. V řešeném území se nachází domov důchodců ještě na Dobré Vodě, v Libníči je Domov Libníč a Centrum sociálních služeb Empatie.

Mateřské školy se nacházejí v již výše zmiňovaných městečkách, dále pak v sídlech Hrdějovice, Hosín, Borek, Úsilné, Adamov, Rudolfovo, Dobrá Voda, Staré Hodějovice, Srubec, Nová Ves, Doudleby, Římov, Roudné, Včelná, Dolní Třebonín, Boršov n. Vltavou, Nové Homole, Šindlovy Dvory, Litvínovice, Dubné, Žabovřesky, Čejkovice a Dasný.

Základní školy pouze s prvním stupněm jsou v sídlech Hrdějovice, Hosín, Borek, Nedabyle, Doudleby, Římov, Dolní Třebonín, Boršov n. Vltavou a v Šindlových Dvorech. Základní školy s oběma stupni najdeme kromě městeček aglomerace také v Dubném, na Rudolfově a na Dobré Vodě. Síť základních škol je tedy zde poměrně hustá, obsluhuje i další zde ležící suburbia, která populačně rostou, takže o žáky není nouze. Nicméně mnoho českobudějovických škol obsluhuje žáky přijíždějící z některých suburbií, např. Základní škola Matice školské vyučuje další žáky z území obcí Boršov nad Vltavou nebo Homole, Základní škola Rožnov pak žáky ze Včelné, atp. V Boršově nad Vltavou sídlí dětský domov a v Homolích se nachází diagnostický ústav.

Významnější sportoviště najdeme v městečkách, zejména pak v Hluboké n. Vltavou. Zde se nachází tenisové centrum, golfové hřiště, hřiště na baseball, fotbalové hřiště, koupaliště nebo zimní stadion, který je v létě využíván jako kurt pro plážový volejbal. Do Hluboké n. Vltavou dojíždějí za sportem i obyvatelé z Českých Budějovic. V Lišově poskytuje sportovní vyžití také Sportcentrum Mrkáček, další komerční sportovní areál byl vybudován ve Starých Hodějovicích (v těchto případech by se dalo mluvit o sportovní suburbanizaci), také fotbalový areál vybudovaný Na Složišti u jihovýchodního okraje Českých Budějovic je takovouto sportovní suburbanizací. V Čejkovicích najdeme na návsi hokejbalové hřiště, v Šindlových Dvorech je střelnice, příznivci sjezdového lyžování mohou využít malý a velký vlek v sídle Dubičné. Pro příznivce vodních sportů, zejména vodního slalomu je k dispozici kanál a loděnice v Českém Vrbném, příznivci létání mohou v řešeném území využít civilní letiště Hosín. Ve většině sledovaných sídel se nachází fotbalové či víceúčelové hřiště. Často sledovanými sídly prochází trasy cyklostezek nebo jsou zde značené turistické trasy.

2.3.4. Technická infrastruktura, dopravní infrastruktura, veřejná doprava a zatížení komunikací

Tato subkapitola byla zpracována s přispěním Kubeš (2009a), www.mapy.cz, Ředitelství silnic a dálnic (<http://www.rsd.cz/>), Dopravní podnik města České Budějovice (<http://www.dpmcb.cz>), Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území (<http://up.kraj-jihocesky.cz>), www.idos.cz.

Technická infrastruktura v sobě zahrnuje zásobování pitnou vodou (vodovody, vodárenské soustavy), čističky odpadních vod (ČOV), kanalizační síť, likvidaci pevných odpadů, rozvod plynu a elektřiny, telekomunikace. Zásobování pitnou vodou zajišťuje údolní

nádrž Římov na řece Malši, odkud je surová voda přiváděna do úpravny vody v Plavě (odtud je voda rozváděna dále) - Kubeš (2009a). Jak bylo již řečeno výše (kapitola 2.2.) významné zdroje pitné vody (podzemní) se nacházejí na území obcí Vidov, Nedabyle, Nová Ves, Zliv, Úsilné. Bez vodovodní sítě je v řešeném území pouze sídlo Hradce. Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech zásobovaných pitnou vodou je všude nad 97 %, výjimku tvoří sídla Břehov, Jivno, Branišov a Hradce - <http://up.kraj-jihocesky.cz/>. Centrální čistírna odpadních vod České Budějovice (leží na území obce Hrdějovice) slouží nejen pro obyvatele města, ale také slouží okolním obcím (Hosín, Hrdějovice, Borek, Úsilné, Rudolfovo, Adamov, Hůry, Jivno, Vráta, Hlincová Hora, Dobrá Voda, Srubec, Staré Hodějovice, Doubravice, Včelná, Litvínovice) - Kubeš (2009a). Dle <http://up.kraj-jihocesky.cz> ČOV nemají na svém území obce: Pištín, Břehov, Dasný, Čejkovice, Branišov, Lipí, Hradce, Závraty, Vrábče, Roudné, Heřmaň, Borovnice, Doudleby, Dubičné a Hvozdec. Kanalizace chybí v sídle Hradce. Skládky komunálního odpadu pro krajské město a část českobudějovické aglomerace leží v blízkosti Lišova.

Dálkové vysokotlakové plynovody a regulační stanice se nacházejí především na severovýchodním, východním a jihovýchodním okraji Českých Budějovic - Kubeš (2009a). Plyn není rozveden do obcí Dasný, Břehov, Žabovřesky, Branišov, Hradce, Doudleby a Římov. Přes 50 % obyvatel v trvale obydlených bytech je plynem zásobováno v jižní a jihovýchodní části řešeného území a také na území obcí Homole, Boršov n. Vltavou, Hrdějovice, Borek. Naopak nejméně v severozápadní a západní části řešeného území, <http://up.kraj-jihocesky.cz/>. Elektrická energie v českobudějovické aglomeraci většinou pochází z jaderné elektrárny Temelín - Kubeš (2009a). Solární elektrárny se nacházejí např. na území obcí Hosín, Kamenný Újezd, Libníč, Vidov či Zvíkov, vodní elektrárny jsou na vltavských jezích v Českých Budějovicích (2 x), v Boršově n. Vltavou, v Českém Vrbném a na Malši v Římově (Římovská přehradní nádrž). Elektrina je zavedena ve všech sledovaných sídlech, <http://up.kraj-jihocesky.cz>. Vysílače telekomunikací najdeme především na Lišovském prahu - Kubeš (2009a), problémy se signálem jsou spíše lokálního charakteru.

Silniční *dopravní infrastruktura* samotných Českých Budějovic, tak i přilehlého suburbánního zázemí nevyhovuje současným potřebám. Tranzitní doprava vedená přímo přes intravilán města, neexistence vnějšího městského silničního okruhu a dálnice jsou asi největší problémy dopravy v řešeném území. Plánovaná trasa dálnice D3 by měla vést východně od sídla Borek, severovýchodně od Úsilného, západně od Vráta a Staré Pohůrky, východně a jižně od Nových Hodějovic, východně a jižně od Roudného - Kubeš (2009a). U sídla Dolní Třebonín by se na dálnici D3 měla napojit rychlostní silnice vedoucí na hranice s Rakouskem.

V řešeném území se nacházejí silnice prvních, druhých i třetích tříd. Nejvytíženější silnice je I/3, která prochází (nebo leží v bezprostřední blízkosti) např. sídlem Borek, Úsilné, Litvínovice, Planá, Boršov n. Vltavou, Kamenný Újezd, Dolní Třebonín. Dále silnice I/20 (týká se např. sídel Pištín, Češňovice, Dasný), I/34 (týká se např. sídel Adamov, Hůry, Lišov) - <http://up.kraj-jihocesky.cz>. Vytížené jsou i některé silnice 2. a 3. třídy, např. silnice směřující na Trhové Sviny, Ledenice, Křemži nebo Lhenice. Zatížení těchto silnic je největší v době pohybu obyvatel suburbií mezi bydlištěm a Českými Budějovicemi. V některých suburbiích je již silniční provoz tak velký, že se hledají cesty, jak silnice přeložit do obchvatů (Dasný, Češňovice, Borek, Srubec, Lišov), někde již tyto obchvaty byly vystavěny (Hluboká n. Vltavou, Hrdějovice, Rudolfov).

Městská hromadná doprava Českých Budějovic (dále MHD) obsluhuje i další sídla za administrativními hranicemi města. Linka číslo 6 a 4 zajíždí do Hrdějovic a na Hosín, linka číslo 4 pak dále pokračuje až do Hluboké n. Vltavou. Trolejbusová linka číslo 2 obsluhuje Borek. Vzhledem ke změně autobusové linky číslo 1 na trolejbusovou, vznikne nová autobusová linka číslo 18, která bude zajíždět do Hlinska, Vráta, Rudolfova a do Hlincové Hory. Linka číslo 6 obsluhuje Dobrou Vodu, linka číslo 10 pak zajíždí až do Kaliště a v opačném směru jede přes Roudné a končí ve Vidově. Linkou číslo 13 se dostaneme do Srubce, linkou číslo 11 do Starých Hodějovic. Linka číslo 7 obsluhuje Včelnou, pokračuje do Boršova nad Vltavou, do Vrábče (přes Koroseky-rozcestí), dále přes Kroclov, Jamné, Záhorčice zpět do Boršova. Linka číslo 19 obsluhuje Planou, Homole a Nové Homole. Linka číslo 16 jezdí přes Litvínovice a Šindlovy Dvory do Mokrého. Haklovy Dvory a Zavadilka byly původně obsluhovány linkou číslo 1, ale v souvislosti z výše zmíněnou změnou na trolejbusovou linku, bude tato sídla obsluhovat linka číslo 21. Trolejbusová linka číslo 9 má konečnou zastávku v České Vrbném. O těchto sídlech tedy můžeme říci, že jsou poměrně dobře dostupná (ale najdou se zde výjimky, kam linka MHD zajíždí jen několikrát denně, např. Vrábče). Odstavec zpracován s pomocí www.dpmcb.cz

Veřejnou dopravou dobře dostupná sídla nemusí být obsluhována MHD, pokud leží na významných silnicích či železnicích. Jako příklad lze uvést sídlo Dasný, do kterého nejezdí žádná linka MHD, ale vzhledem ke své poloze na silnici I/20, jeho dostupnost je dobrá díky linkovým autobusům. Obyvatelé sídel ležících mimo významné silnice či železnice a mimo dosah MHD jsou většinou odkázáni na individuální automobilovou dopravu. Nedobře autobusy a vlaky obsluženými suburbií a semisuburbii jsou např. Jivno, Dubičné, Zaliny, Borovnice, Heřmaň, Radostice, Březí, Kroclov, Záhorčice, Koroseky, Třebín, Zálužice.

Do Českých Budějovic směřuje pět železničních tratí, na všech je provozována relativně frekventovaná osobní přeprava. Tratě ve směru Čičenice (přes Zliv), Veselí n. Lužnicí (přes Hrdějovice), České Velenice (přes Novou Ves), Dolní Dvořiště přes Včelnou, Kamenný Újezd) a Český Krumlov (přes Boršov n. Vltavou, Černý Dub, Hradce, Vrábče) by se daly lépe využít jako tratě příměstské železniční dopravy - <http://up.kraj-jihocesky.cz>. Suburbanizace Českých Budějovic by měla být směřována do uvedených sídel a do sídel, která na těchto tratích leží a nejsou zatím suburbanizací příliš zasažena, např. Chotýčany, Trocnov. V současnosti dochází k výstavbě IV. železničního koridoru, který vede z Prahy přes Tábor, České Budějovice až na hranice s Rakouskem (Horní Dvořiště) - <http://www.k-report.net/koridory/images/mapaCR.gif>. V oblasti Hrdějovic a Hosína dojde ke změnám ve vedení železničního tělesa a tedy k ovlivnění zdejších sídel. Od hlavního železničního nádraží v Českých Budějovicích do Vrátka vede železniční vlečka, která by se dala využít pro tramvajový provoz, pokud by se prodloužila do prostoru Rudolfova a dále do Lišova – Kubeš (2009a).

Postupně dochází k obnově vltavské vodní dopravní cesty (trasa České Budějovice – Týn nad Vltavou – přehradní nádrž Orlík – Kamýk – Slapy – Štěchovice – Praha). Trasa je budována pro plavbu menších rekreačních plavidel - Kubeš (2009a). Letiště je na území obce Hosín, jedná se o civilní letiště s potenciálním heliportem. Ve východní části tohoto letiště má svou základnu Letecká záchranná služba České Budějovice - <http://www.zzsck.cz>. Dále je v řešeném území letiště na území obce Planá. Jedná se o bývalé vojenské letiště, které se chce stát otevřeným mezinárodním letištem pro velká letadla typu Boeing 737 či Airbus A 320. Modernizace byla zahájena v roce 2009 - <http://www.airport-cb.cz>. Přistávací koridor letiště vede nad sídly, která leží na Lišovském prahu a také nad předměstím Českých Budějovic (Rožnovem) - Kubeš (2009a). Nachází se zde heliport evidovaný Úřadem pro civilní letectví. Ochranná pásma s výškovým omezením staveb se s výjimkou několika málo území obcí vyskytují téměř v celé českobudějovické aglomeraci - <http://up.kraj-jihocesky.cz>.

3. Literatura a teoretická východiska řešeného výzkumu suburbanizace

3.1. Literatura o suburbanizaci v post-socialistických zemích Evropy

V post-socialistických zemích se suburbanizace silně rozvíjí až na konci 90.let. Následující odstavce zpracovávají zahraniční literaturu o post-socialistické suburbanizaci publikovanou v článcích vydaných ve významných (impactovaných) mezinárodních vědeckých časopisech mezi lety 1990 – 2011. V Česku se suburbanizací intenzivně zabývají pražští urbánní geografové, především docenti Martin Ouředníček a Luděk Sýkora působící na Přírodovědecké fakultě UK, katedře sociální geografie a regionálního rozvoje. Některé jejich práce budou probrány v kapitole 3.3. zaměřené na zonaci suburbanního zázemí a typy suburbií.

Problematikou suburbanizace v Maďarsku se zabývala Timár (1992), která píše ve svém článku „The main features of suburbanization in the Great Hungarian Plain“ o suburbanizaci v oblasti Velké uherské nížiny. Suburbanizace, která probíhala v zemích západní Evropy už dříve, je pro Maďarsko poměrně novým jevem. Lidé se zde potýkají s nedostatkem bytů, proto jsou pro ně atraktivní levné parcely v zázemí města. Rozvinuté zemědělství a vhodné podmínky této oblasti jsou podnětem pro domácnosti, které mohou doplňkově provozovat zemědělství, např. zelinářství. Vzhledem k neutěšenému stavu maďarského hospodářství, hraje zemědělství důležitou roli v životech místních lidí, proto jsou zázemí měst v této oblasti venkovského charakteru.

Ioffe a Nefedova (1998) se ve studii „Environs of Russian cities: A case study of Moscow“ zaměřují na zóny obklopující velká ruská města. Nechtějí pro tyto zóny používat termín „předměstí“, protože se jim zdá zavádějící. Ruskou obdobou termínu předměstí je termín „prigorod“, který je odvozen z dostředivé městsky orientované migrace. Ruský prigorod je jakýmsi odrazovým můstkem do města, ale ne z něj, jak je to obvyklé na západě. V důsledku politických a hospodářských reforem dochází ke změnám na okrajích ruských měst, autoři se zde snaží analyzovat vztah mezi městem a venkovem. Jedná se o dvě empirické studie z okolí Moskvy a Jaroslavl v roce 1990.

Timár a Váradi (2001) v článku „ The uneven development of suburbanization during transition in Hungary“ píší o odlišnostech Maďarska v procesu post-socialistické suburbanizace, v porovnání se zeměmi západní Evropy. Uvádějí, že nerovnoměrný vývoj suburbanizace v Maďarsku přináší sociální napětí, segregaci a vyloučení.

Tammaru (2001) se věnuje suburbanizaci v Estonsku. V článku „Suburban growth and suburbanisation under central planning: The case of Soviet Estonia“ vyjadřuje myšlenku, že se zánikem centrálního plánování šel ruku v ruce rozvoj urbanizace v socialistických zemích. Zabývá se srovnávacím výzkumem Estonska se zeměmi západní Evropy a snaží se odhalit podobnosti a rozdíly ve vývoji suburbanizace, zejména suburbánní migrace. Zajímá se např. o decentralizaci obyvatel uvnitř aglomerace, stíráním hranic mezi městským a venkovským obyvatelstvem či změnami životního stylu těchto obyvatel.

Rudolph a Brade (2005) v článku „Moscow: Processes of restructuring in the post-Soviet metropolitan periphery“ píší o proměnách okolí ruského hlavního města Moskvy. Během 20. století se z Moskvy a jejího zázemí stala jedna z největších aglomerací v Evropě. Růstové a urbanizační procesy byly zvláště silné během sovětské éry. S koncem této éry vstoupily v platnost nové formy politické a ekonomické regulace, které byly spojeny s novou prostorovou diferenciací a polarizací Moskvy a jejích okrajových částí. Článek analyzuje vývoj v okrajových částech moskevského metropolitního regionu.

Hirt (2006) se ve svém článku „Post-socialist urban forms: notes from Sofia“ zabývá klíčovými procesy utváření a transformace urbanistické podoby hlavního města Bulharska – Sofie a jejího okolí od roku 1989. Jde např. o růst městské periferie nebo o pluralitu architektonických stylů.

Hirt (2007) v článku „Suburbanizing Sofia: Characteristics of post-socialist peri-urban change“ popisuje charakter příměstských oblastí v Sofii. Píše, že od konce socialismu v roce 1989 byl růst příměstských částí Sofie způsoben především přesunem bohatých lidí ze středu města k jeho jižnímu okraji. Lidé v této podhorské krajině hledají vyšší kvalitu prostředí a staví si zde domy vykazující známky západního stylu suburbanizace. Dochází zde k promíchání staré a nové zástavby a obyvatel.

Leetmaa a Tammaru (2007) v článku „Suburbanization in countries in transition: destination of suburbanization in the Tallinn Metropolitan Area“ publikovali analýzu z období let 1989 – 2000, která se zaměřuje na rozdílné skupiny obyvatel a jejich zájem o přestěhování do suburbií. Výsledky naznačují, že suburbanizační proces byl společensky polarizující během sledovaného období. U lidí s nižším sociálním statusem, pokud uskutečňovali suburbánní migraci, byla nejvyšší pravděpodobnost přestěhování se do suburbánních objektů v podobě starších domů či do objektů druhého bydlení. U obyvatel s nejvyšším společenským statusem je celkově menší pravděpodobnost přesunu do suburbií, pokud k němu došlo, tak se tyto obyvatelé stěhovali do nově vystavěných vil.

Zvláštní situace se vyskytuje v bývalých východoněmeckých městech, kde dochází v posledních dvaceti letech ke stěhování lidí v produktivním věku do západoněmeckých měst. Nicméně probíhá zde i suburbanizace v zázemí větších měst, někde i s náznaky urban sprawl. O to větší problémy pak nastávají ve vnitřních částech těchto měst a na jejich sídlištích, kde je množství neobsazených bytů. Touto problematikou se zabývá např. Ott (2001) v Erfurtu nebo Nuissl a Rink (2005) v Lipsku.

Další práce o suburbanizaci ve východní Evropě připravili také čeští autoři, v této kapitole se zmíním o publikacích „neimpactovaných“. Gremlica (2002) zařazuje do fází suburbanizace i výstavbu některých panelových sídlišť, která byla vybudována za socialismu na okrajích měst. Také se zmiňuje v souvislosti se suburbanizací o stavbě rekreačních objektů – chat a chalup.

Cílek a Baše (2005) píší o několika vlnách suburbanizace za posledních dvě stě let. Jako první vlnu popisují rozvoj některých měst v severovýchodních Čechách (např. Nový Bor), což bylo na přelomu pozdního baroka a raně klasicistní fáze. Zástavba nebyla řadová, ale vzniklo zde zahradní město. V rané fázi průmyslové revoluce vznikaly na Kladensku industriálně zemědělské kolonie hornických domků, které byly stavěny zejména podél silnic. Mezi lety 1910 – 1930 vznikly na okrajích větších českých měst vilové čtvrti. Další vily pak byly stavěny v rekreačním zázemí Prahy, podél železnice (např. Černošice). V socialistickém období se ve velké míře budovaly chaty a chalupy. Koncem tohoto období vznikaly na okrajích měst zóny rodinných domů. Většinou se stavěly svépomocí, lidé měli možnost vzít si výhodnou půjčku. V zázemí Prahy pozorujeme počátek novodobé suburbanizace od roku 1995, v dalších městech o 2 až 3 roky později.

Ptáček a Szczyrba (2007) v článku „Current suburbanisation trends in the Czech Republic and spatial transformation of retail“ píší o rozvoji rezidenční suburbanizace v Česku v meziválečném období, zejména kolem železničních tratí. Zmiňují práci Ryšavý et al. 1994b a také Ouředníček (2002), který rozlišuje tři historické fáze suburbanizace – primární (vztahuje se ke středověké době), klasickou (je spojena s rozvojem osídlení od počátku 20. století) a současnou (post-moderní, post-industriální, probíhající od poloviny 90. let 20. století). Ptáček a Szczyrba (2007) zmiňují, že v Česku byl proces suburbanizace násilně přerušen v období socialismu. Jakousi náhradou byl proces tzv. sezónní suburbanizace, což znamenalo využívání druhého bydlení městským obyvatelstvem. Rozvoj komerční suburbanizace po roce 1989 autoři spojují s příchodem významných zahraničních investorů a s tím spojené výstavby maloobchodních a skladovacích zařízení. Tento druh suburbanizace

vede, do určité míry, ke změně původně dostředivé a monocentrické orientace aglomerace na orientaci odtředivou a polycentrickou.

Galčanová a Vacková (2008) definují ve své práci tzv. push a pull faktory suburbanizace. V případě push faktorů se jedná o faktory, které představují impulzy k přesunu obyvatel z města – jde např. o zdražování nájmu v bytech, nedobré životní prostředí, vysoká kriminalita, suburbánní vystěhování je podpořeno také možností vzít si úvěr na výstavbu rodinného domu, atp. Pull faktory představují v případě sídel v zázemí měst levné a dostupné parcely, působení developerských společností stavějících zde zóny rodinných domů či snahy obcí přilákat investice do své výstavby – viz. také Puldová, Ouředníček (2007). Dále zde autorky mluví o předválečných kořenech sídlištního bydlení v Československu. V socialistickém období se zmiňují o výstavbě vícebytových domů, což bylo efektivnější než výstavba vilových čtvrtí v předchozím období. Výstavbou sídlišť se měly zmírnit rozdíly mezi jednotlivými třídami i regiony. Společným jmenovatelem byla uniformita, hromadnost či prefabrikáty a výsledkem tohoto byla hromadná bytová výstavba (monofunkčnost). Autorky za největší problém považují to, že sídliště nebylo ani městské ani „suburbánní“.

3.2. Literatura o suburbanizaci na Českobudějovicku

Suburbanizací na Českobudějovicku se v minulosti zabývali Kára, Kučera (1986) nebo Kovář (1997). Nově se touto problematikou zabývala monografie Kubeš a kol. (2009a,b).

Počátky suburbanizace Českých Budějovic lze objevit ve 20. a 30. letech 20. století. Jednalo se o enklávy Nové Hodějovice a Nové Roudné, které jsou v současnosti již pohlceny souvislou zástavbou Českých Budějovic. V této době také populačně rostla sídla Dobrá Voda a Včelná, obě nedaleko města. Tato sídla jsou nyní výraznými suburbii Českých Budějovic. V období socialismu České Budějovice zdvojnásobily počet svých obyvatel, zejména výstavbou bytů na rozsáhlých předměstských panelových sídlištích. Bytové potřeby byly v 80. letech víceméně saturovány. Za jistou náhradu suburbanizace v socialistickém období lze považovat i rozvoj chataření českobudějovických obyvatel.

Nicméně předpokládáme, že v okolí Českých Budějovic probíhala od poloviny 60. let i suburbanizace. Dochází k populačnímu i stavebnímu rozvoji výše zmíněné Dobré Vody, kde přibylo 500 obyvatel a také Nemanic, které jsou dnes již součástí intravilánu města, přibylo také 500 obyvatel. Během 70. let 20. století došlo v sídlech v nejbližším okolí Českých Budějovic k populačnímu nárůstu o 34,3 %. Nejvyšší nárůst byl v sídlech: Borek,

České Vrbné, Dobrá Voda, Dubičné, Homole, Hůry, Rudolfov, Staré Hodějovice, Včelná a Zavadilka. Odstavec zpracován dle Kubeš (2009a). Kára a Kučera (1986) se zmiňují menší migrační ztráty Českých Budějovic s obcemi ležícími v jejich okolí v 80. letech.

Etapa novodobé suburbanizace začíná v českobudějovické aglomeraci od roku 1997. Je to o něco později než v zázemí Prahy. Suburbanizace byla podpořena novými územními plány zdejších obcí, činnost developerů se zde stává intenzivnější, převažují ovšem individuálně organizované výstavby.

Rozsáhlá developerská výstavba řadových domů se uskutečnila na katastrálních územích Zavadilky, Vráta, Vidova, Roudného, Včelné. Suburbanti s vysokými příjmy si vystavěli své domy na okraji Včelné nebo před Jivnem – Kubeš (2009a). Autor v českobudějovické aglomeraci vymezuje suburbia příměstské krajiny (viz. výše), suburbia venkovské krajiny a také městečka a městyse aglomerace. Ze suburbií venkovské krajiny se populačně a stavebně nejvíce rozrůstá Nová Ves a její část Hůrka. Dále je nárůst zaznamenán u sídel Nedabyle, Plav, Dubné, Třebín nebo Branišov. Populace těchto suburbií vzrostla v letech 1991 – 2001 o 48,8%. Městečka a městyse autor považuje za součást aglomerace. Sem se českobudějovičtí obyvatelé stěhovali v menší míře, zejména v 70. a 80. letech. Vzdálené suburbium Dolní Třebonín se rozvíjelo „na zelené louce“. Mezi lety 2000 – 2005 zde byla uskutečněna rozsáhlá suburbánní výstavba – Kubeš, Švec (2009).

Ouředníček a Čejková (2009) řadí českobudějovickou aglomeraci mezi dynamicky se rozvíjející aglomerace. Samotné město zaznamenává dekoncentrační tendence, naopak jeho suburbia zaznamenávají výrazný populační růst. Českobudějovická aglomerace oproti ostatním velkým českým městům zaznamenávala dekoncentrační procesy již před rokem 1989. Za výhodu Českých Budějovic označují autoři jeho malý rozsah administrativního území, proto je zde proces suburbanizace lépe sledovatelný. Intenzita suburbánní výstavby (průměrný počet bytů na 10000 obyvatel ve vymezeném suburbánním zázemí měst) je v zázemí Českých Budějovic druhá nejvyšší (44,67) po zázemí Prahy (94,48). České Budějovice jako jediné z krajských měst vykazují vyšší počet dokončených bytů v zázemí (2290) než ve vlastním městě (1995). Vždy se jedná o období let 1997 - 2006.

3.3. Teoretická východiska řešeného výzkumu suburbanizace

Jednoznačně vymezit a *definovat pojem suburbanizace* nelze. Názory na tuto problematiku jsou různé a těžko lze vybrat jednu definici jako jedinou možnou a správnou. Termín suburbanizace pochází z latiny, kde předpona *sub* znamená *kolem, pod, při, za*. Slovo

urbanus je překládáno jako *domácí, městský* a tedy *suburbanus* znamená v překladu *blízký městu* - <http://latinsky-slovník.latinsky.cz>. Ouředníček (2007) označuje suburbanizaci jako proces „stávání se městským“. Obecně můžeme říci, že suburbanizace je procesem přetváření původně venkovské krajiny, resp. venkovských sídel v zázemí města do podoby částečně urbanizované krajiny, resp. suburbii. Suburbanizace je obvykle spojována se suburbánní migrací, kdy se z města do jeho zázemí stěhují obyvatelé, kteří ale zůstávají v každodenním sepětí s městem (dojíždka do zaměstnání, škol a za dalšími službami). Suburbanizace se projevuje také suburbánním způsobem života – každodenní přejezdy mezi městem a suburbii, bydlení v domě městského charakteru (většinou rodinný dům s malým pozemkem), neprovozování zemědělské výroby. V českých podmínkách suburbia vznikají z původně venkovských sídel v zázemí města, suburbia jsou od města oddělena nezastavěnými prostory. Zpracováno na základě textu Kubeš (2009a).

Cílek a Baše (2005) říkají, že pojem urbanizace je nadřazen pojmu suburbanizace. Urbanizaci definují jako proces formování a rozvoje městského způsobu života, růst úlohy měst i pronikání městských prvků do systému osídlení. Suburbanizace je zde definována jako proces rozvolňování měst spojený s růstem zástavby a nízkou hustotou na okrajových předměstích a mimo katastrální území měst. Z měst odcházejí spíše bohatší a aktivnější obyvatelé. Dále se zde píše o oslabování role města jako sídelního centra a o stěhování sociálně slabých z venkova do města, čímž je vysvětlován nárůst kriminality ve městech. Autoři zde také definují pojmy suburbie a exurbie. Suburbie, tímto pojmem je označováno nově vzniklé sídlo v zázemí města, s jehož vznikem je spojena developerská činnost. Dalším jeho znakem je nekoordinovaný růst, absence soudržnosti a koncentrace zástavby. Chybí zde centrální prostor, takováto sídla mají spíše funkci obytnou a jsou tzv. „noclehárnami“. Naproti tomu pojem exurbie je vysvětlován jako vzdálenou suburbii, která je vzdálená od města (centra) a která je od něj oddělená pásem nezastavěného území. Autoři zde upozorňují na dojíždku za prací do města.

Matlovič a Sedláková (2007) definují suburbanizaci jako proces, který je charakteristický pro průmyslovou a v současné době pro postindustriální fázi vývoje post-socialistických měst. Typický je růst oblastí příměstské zóny, které jsou prostorově odděleny od jádra aglomerace.

Ve své diplomové práci se zabývám suburbanizací rezidenční (obytnou), pro níž je typická výstavba domů městského typu v zázemí města. Kubeš (2009a) definuje rezidenční suburbia jako suburbia s převahou rodinných městských domů, které vystavěli původně městští obyvatelé (tzv. suburbánní migranti) na okraji venkovských sídel ležících v zázemí

města. Tito obyvatelé jsou s městem spjati intenzivními každodenními dojížděkovými vazbami (za prací, do škol, za dalšími službami). Mívají vyšší vzdělání a bývají dobře finančně zajištěni. Obecně se tedy jedná o osoby s vyšším sociálním statutem. Touží změnit svůj životní styl, být blíže přírodě, venkovu a chtějí vlastnit svůj domek s okrasnou zahradou.

Kubeš (2009a) dále píše o průmyslové, průmyslově-obslužné a marketové suburbanizaci. Tato nerezidenční suburbanizace se vytváří v zázemí města, obvykle mimo rezidenční suburbia a většinou v blízkosti hlavních silničních či dálničních tahů. Je pro ni typická výstavba plechových hal („big boxes“), ve kterých je uskutečňována průmyslová výroba, nebo jsou zde průmyslově-obslužná zařízení (velkosklady, dopravní firmy, stavební firmy, atp.), nebo jsou zde hypermarkety či supermarkety. Dle Musil (2003) lze tuto suburbanizaci označit jako „suburbanizaci pracovních příležitostí“ – obyvatelé z města a částečně i rezidenčních suburbií sem dojíždějí za prací. V případě českobudějovické aglomerace není tento druh suburbanizace tak rozšířený jako u jiných větších měst, v jejichž blízkosti je dálnice či rychlostní silnice. Předpokládáme, že s výstavbou dálnice D3 se situace v českobudějovické aglomeraci změní a dojde k rozšíření takovéto suburbanizace.

Kubeš (2009a) také píše o pozitivěch a negativěch suburbanizace. Pro suburbánní migranty, kteří v suburbiích naleznou to, co v nich hledali, převažují pozitivě. Většinou se sem lidé stěhují, aby byli blíže přírodě, hledají zde klid a soukromí. Pokud je suburbanizace dobře zvládnuta po stránce urbanistické, může mít pro suburbanizaci zasažená sídla pozitivní vliv. Jde tedy finanční prostředky ze státního rozpočtu, rozvoj infrastruktury či oživení společenského života obce. Negativě suburbanizace ovšem převažují. Řadí se sem neusměrňovaná chaotická suburbanizace, které se říká *urbal sprawl*, dále pak ziskuchtivost developerů, architektonické a urbanistické řešení zástavby bez ohledu na okolní krajinu, nekvalitní zpracování územních plánů obcí, silné zatížení silničních komunikací v zázemí města atd.

Podle Ouředníčka (2002) dochází během procesu suburbanizace k výstavbě satelitních městeček (suburbií), přičemž při výběru lokalit pro tato městečka (ale i pro výrobní haly či supermarkety) hrají roli následující faktory. Dobrá dopravní dostupnost (nejlépe poloha v blízkosti hlavních silničních tahů), kvalitní technická infrastruktura v dané obci a v neposlední řadě také přírodní a krajinné hodnoty.

Sýkora (2003) vysvětluje suburbanizaci jako růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny. Nejde však o každé rozšiřování zastavěného území, ale o takový rozvoj v okolí měst, který charakterizují přívlastky rozvolněný, rozptýlený či roztroušený. Suburbanizace zpravidla nevede k vytváření nového typu sídel, ale transformuje

ta existující. Nemusí jít vždy o výstavbu nových objektů, někdy stačí i významná rekonstrukce nebo přestavba. Může mít i specifickou podobu - např. přestavbu zemědělských objektů na komerční.

Ouředníček a Posová (2006) se, mimo jiné, zmiňují o *etapizaci suburbanizace* Pražského městského regionu. Období první republiky charakterizuje růst pražských předměstí, kam ale přicházeli obyvatelé z venkova. V poválečném období došlo k zastavení bytové výstavby a ke vzniku bytové krize. S nástupem 50. let 20. století postupně začala výstavba sídlišť, nejdříve cihlových a od 60. let 20. stol. panelových. Jako počátky post-socialistické suburbanizace autoři uvádějí roky 1990 – 1994 (jednalo se tehdy spíše o jednotlivé objekty), v letech 1995 – 1997 už je zaznamenáván nástup prvních developerů a mírný nárůst obyvatelstva v některých sídlech v zázemí města. V letech 1998 – 2001 je zaznamenáván výraznější populační růst zázemí, s čímž autoři spojují využívání finančních produktů jako jsou hypotéky a stavební spoření. Mezi roky 2002 – 2005 a dále dochází k boomu výstavby nových bytů a populačního růstu suburbíí.

Sýkora (2002) rozlišuje podoby suburbanizace dle rozsahu nové výstavby, dále také podle architektury a urbanismu (solitérní x řadové domy, ...) nebo podle ceny nových domů, tzn. podle sociálního statusu obyvatel. Svou roli zde hrají developéři, kteří vytváří nové „rezidenční okrsky“, kde jsou domy stavěny tzv. „na klíč“ nebo pouze nakoupí pozemky, zavedou na nich inženýrské sítě, rozdělí je na stavební parcely a ty pak dále zájemcům prodávají.

Vobecká (2009) vymezila na základě Sčítání 2001 sedm kategorií sídel. Primárními centry jsou obce, které mají pracovní velikost větší než 5000. Zároveň s tím je jejich pracovní velikost vyšší než kolik mají zaměstnaných rezidentů a zároveň neleží v zázemí jiného primárního centra. Kolem těchto primárních center vymezovala tři suburbánní pásy. Vnitřní pás zázemí vytvářejí obce, z nichž alespoň 50 % zaměstnaných rezidentů vyjíždí za prací do primárních center. Vnější pás zázemí vytvářejí obce, z nichž vyjíždí za prací alespoň třetina zaměstnaných rezidentů do primárních center (tyto obce zároveň nepatří do vnitřního suburbánního pásu). Polycentrické zázemí zahrnuje obce, z nichž více než třetina zaměstnaných rezidentů vyjíždí za prací do dvou či více primárních center, přičemž do žádného z nich nevyjíždí více jak třetina - tyto obce tedy nespádají do suburbánního zázemí města.

Sekundární centra jsou obce, které mají pracovní velikost mezi 2000 až 5000 a nenáleží do vnitřního ani vnějšího pásu zázemí primárních center. Pás zázemí sekundárních center je tvořen obcemi, z nichž alespoň třetina zaměstnaných rezidentů vyjíždí za prací do

sekundárních center. Jako venkovské jsou definovány obce, jenž nespádají do žádné z výše uvedených kategorií. Autorka definuje venkovské obyvatelstvo jako obyvatelstvo nespádající do výše uvedených center a pásů, což je podle našeho mínění velké zúžení venkovského prostoru a obyvatelstva.

4. Východiska řešeného výzkumu rezidenční suburbanizace v bližším zázemí Českých Budějovic – typizace suburbií a dalších sídel a vývojové etapy suburbanizace

Již více než padesátiletý výzkum suburbanizace na Západě, a od poloviny devadesátých let také v post-socialistických zemích Evropy, přinesl řadu teoretických konceptů a metodických přístupů a postupů spojených se suburbanizací - viz. také kapitola 3. Někteří autoři svůj výzkum založili pouze na sledování vývoje počtu obyvatel obcí nebo sídel - soustřeďovali se na populační růst v sídlech a obcích nacházejících se v zázemí většího, obvykle velkého města, také v souvislosti s populační stagnací či ztrátou tohoto města. Další autoři sledovali vývoj počtu nově vystavěných bytů či domů v obcích nebo sídlech - pozornost zaměřovali na výraznou novou výstavbu v suburbiích. Jiní se soustředili na stěhování obyvatel z měst do obcí a sídel ležících v zázemí těchto měst (suburbia se vyznačovala kladnou migrační bilancí s městem). Při náročnějších postupech se uvedené přístupy kombinovaly. O takovouto kombinaci suburbánních přístupů, resp. procesů, jsme se pokusili i my. Důležitou roli při výzkumech suburbanizace někdy hrála vyjíždka za prací z obcí a sídel v zázemí do města (eventuelně i vyjíždka v opačném směru), jako výraz sepětí suburbií s městem. Také v našem případě jsme do vymezení suburbií zakomponovali tento každodenní vztah obyvatel suburbií.

Existovaly i výzkumy suburbanizace používající přístupy „land use and land cover changes“, které se soustřeďovaly na nárůst rozlohy zastavěných a dalších nezemědělských, nelesních a nepřírodních pozemků a plošek v katastrálních územích v zázemích měst a na úbytky zemědělských a dalších pozemků a plošek, vše v souvislosti se suburbánní výstavbou, resp. expanzí urbanizovaných struktur. Sociologicky „laděné“ výzkumy si všímaly charakteristiky suburbánního životního stylu a jeho šíření do zázemí města nebo problematiky soužití původního a nově přišedšího obyvatelstva v sídlech a obcích zázemí města.

Urbanisté a architekti sledovali urbanistické formy suburbánní zástavby a její vztahy se zástavbou původní, sledovali také urban sprawl a architekturu jednotlivých nových objektů.

Také odlišné podmínky a charakteristiky suburbanizace v metropolitních regionech Severní Ameriky, západní Evropy, středoevropských post-socialistických zemí a východoevropských post-socialistických zemí se odrážejí v teoreticko-metodologické bázi výzkumu suburbanizace. Novější výzkumy mohou využívat poznatků z dlouhodobějšího sledování suburbanizace a jsou tedy strukturovanější a mohou lépe odhalit vývojové faktory a peripetie změn. V podmínkách České republiky a zvláště v podmínkách jižních Čech, které mají velmi hustou síť obvykle velmi malých sídel seskupených do obcí skládajících se i z více než deseti sídel nestejné velikosti a funkce, je důležité sledovat suburbanizaci podle sídel, tedy nikoliv podle obcí, protože jednotlivá sídla obce bývají suburbanizací zasažena v rozdílné míře.

Náš výzkum suburbanizace v sídlech bližšího zázemí Českých Budějovic uskutečněný v letech 2010 – 2012 (navazuje na předchozí výzkumy v Kubeš, 2009a a Hána, 2011), zaměřený na rezidenční suburbanizaci mezi roky 1970 – 2010 (tedy i na suburbanizaci v socialistickém období) a soustřeďující se na typizaci zde ležících sídel (z hlediska rezidenční suburbanizace) a etapizaci zdejší rezidenční suburbanizace, se opíral o následující východiska a zásady:

- budeme pracovat s údaji za části obcí, které budeme považovat za sídla; z obce České Budějovice vyčleníme základní sídelní jednotky prostorově oddělené od intravilánu Českých Budějovic a budeme je považovat za sídla, potenciálně zasažitelná suburbanizací
- budeme se soustřeďovat pouze na rezidenční suburbanizaci, také proto, že v bližším zázemí Českých Budějovic má komerční suburbanizace malý význam a rozsah
- vzhledem k tomu, že ve výzkumu upřednostňujeme rezidenční suburbanizaci v užším pojetí (založenou na intenzivní výstavbě domů městského typu a na stěhování z města do sídel, obojí se odehrává především v nejbližším a blízkém zázemí města – dále jen termín suburbanizace), nebudeme používat širší pojetí suburbanizace zdůrazňující především intenzivní dojížděku za prací odehrávající se na mnohem rozsáhlejší prostoru a zahrnující i sídla a obyvatelstvo s venkovskými charakteristikami; abychom mohli porovnat charakteristiky vymezených suburbií, shromáždíme také údaje za některá sídla venkovského typu nacházející se ve střední části českobudějovického zázemí
- na základě předchozích výzkumů suburbanizace v zázemí Českých Budějovic, které přinesly určité poznatky o zonaci suburbánního zázemí Českých Budějovic a na základě našich terénních průzkumů předpokládáme výskyt několika typů suburbií podle vzdálenosti od

intravilánu Českých Budějovic a podle času „nastartování“ suburbanizace a také existenci „semi-suburbí“ (sídel suburbanizací částečně zasažených nebo právě zasahovaných); určitým metodickým problémem jsou městečka aglomerace Českých Budějovic, která nelze nazývat suburbí (zejména z důvodu slabšího stěhování z Českých Budějovic), ale která jsou důležitou součástí českobudějovické aglomerace (urbánní zástavba v jádrech, intenzivní dojíždka za prací do Českých Budějovic)

- budeme kombinovat několik kritériálních a dalších charakteristik obyvatelstva a zástavby sídel sloužících k vymezení suburbí (a jejich typů) a dalších zde ležících sídel – viz. dále
- etapizaci suburbanizace v bližším zázemí Českých Budějovic budeme sledovat podle desetiletí od roku 1961 do roku 2010, tuto etapizaci také využijeme při typizaci suburbí
- bohužel, v době dokončování diplomové práce nebyly k dispozici údaje ze Sčítání 2011 za části obcí, museli jsme je proto nahradit údaji z terénního průzkumu sídel, daty z průběžných evidencí na obecních úřadech, u vyjíždky za prací daty ze Sčítání 2001
- první kritériální charakteristikou určující typy sídel v bližším zázemí většího města (Českých Budějovic) bude intenzita výstavby trvale obydlených bytů v sídlech mezi lety 1970 – 2010 na základě dat ze Sčítání a z našeho terénního průzkumu (u Českých Budějovic předpokládáme také socialistickou suburbanizaci); měli jsme také k dispozici údaje z průběžné evidence výstavby domů podle obcí nebo údaje z terénního průzkumu sídel, kdy jsme zaznamenávali domy podle období výstavby, tyto údaje jsme ale nestihli zpracovat (tyto údaje obvykle zaznamenávaly ještě výraznější suburbanizaci)
- sledování suburbánní migrace (druhá kritériální charakteristika) je důležité v době přemísťování obyvatel z měst do sídel v jejich zázemí, v našem výzkumu budeme využívat údaje o směrové migraci mezi obcemi v období 1991 – 2010 (evidence prezentovaná v databázích ČSÚ) a jejich intenzitu ve směru město – sídlo v zázemí, zohledníme také migraci z dalších urbanizovaných a suburbanizovaných sídel do sledovaného sídla v zázemí
- intenzita směrové vyjíždky za prací do Českých Budějovic, kterou máme bohužel jen z roku 2001, bude třetí kritériální charakteristikou, ale spíše doplňkovou, protože silnou vyjíždku mají i sídla středního a vzdálenějšího zázemí Českých Budějovic, zohledníme také vyjíždku do dalších urbanizovaných a suburbanizovaných sídel v okolí sídla
- změny počtu obyvatel v sídlech, konkrétně indexy růstu počtu obyvatel, budou důležitou, nikoliv však kritériální charakteristikou pro vymezení suburbí

5. Sběr dat za suburbia a další sídla v bližším zázemí Českých Budějovic a metodika jejich zpracování

5.1. Data a metodika výpočtu zastoupení nově postavených bytů v sídle (1970 – 2010)

V počátcích našeho výzkumu rezidenční suburbanizace v zázemí Českých Budějovic jsme se při posuzování nové (suburbánní) výstavby v sídlech spoléhali na terénní průzkum jednotlivých sídel, při kterém jsme vizuálně rozlišovali domy vystavěné do roku 1969 (převážně zemědělské usedlosti, chalupy a starší nezemědělské venkovské domy), domy vystavěné v období socialismu 70. a 80. let (převážně solitérní rodinné domy městského charakteru, obvykle na menších pozemcích s malým nebo žádným hospodářským zázemím) a domy vystavěné v post-socialistickém období let 1990 až 2010 (převážně solitérní nebo řadové rodinné domy městského charakteru na malých pozemcích bez hospodářského zázemí). Vždy se jednalo o trvale obydlené domy. Problémem ale bylo, že jsme takto mohli rozlišovat domy a ne byty (v jednom domě mohly být jeden nebo dva byty, v „bytovkách“ bylo snadné byty spočítat), že ne vždy bylo jasné, zda je dům trvale obýván. Největší potíže nám způsobovalo to, že některé starší domy byly v období let 1970 až 1989 zásadně přestavěny do podoby v té době stavěných domů (zvětšení objemu nebo zvýšení o patro, změna střechy, moderní okna, omítky, oplocení, takovéto domy většinou zůstaly obklopeny hospodářskou zástavbou a zůstaly jim velké okolní pozemky). Období výstavby nebo zásadní přestavby domů jsme se naučili poměrně dobře rozlišovat podle charakteru střech, omítek, oken, oplocení, typových projektů, případně jsme se ptali bydlících. Tento výzkum byl zpracován v diplomových pracích Hána (2011), Jurák (2012), Karas (2012).

V další etapě výzkumu mezi roky 2011 - 2012, který zachycuje tato diplomová práce, jsme sledování suburbánní výstavby v sídlech založili především na tvrdých datech ze sčítání lidu, bytů a domů (1980, 1991, eventuelně 2001, data z r. 2011 jsme ještě neměli k dispozici). Využívali jsme data o stáří trvale obydlených bytů v sídlech podle období výstavby, přičemž období byla desetiletá. Jak jsme již uvedli, zlomovým rokem pro sledování rezidenční suburbanizace v řešeném území byl rok 1970. Všechny nově vystavěné trvale obydlené byty po roce 1970 jsme spojovali se suburbanizací – viz. kapitola 4.

Postupovali jsme následovně. Počet trvale obydlených bytů vystavěných v letech 1970 – 1980 podle Sčítání 1980 (a_1 - ČSÚ, 1984) byl první součtovou položkou v počtu postavených trvale obydlených bytů 1970 – 2010 (Tabulka 5. a 6.). Počet trvale obydlených bytů vystavěných v letech 1980 – 1991 podle Sčítání 1991 (a_2 - ČSÚ, 1994) byl druhou

součtovou položkou. Pak ale nastává problém – data ze Sčítání 2011 ještě nebyla k dispozici a v terénu jsme nebyli schopni rozlišit domy, resp. byty z období 1991 – 2000 a 2001 – 2010, tak abychom mohli použít data ze Sčítání 2001. Přidali jsme tedy další součtovou položku – počet trvale obydlených bytů vystavěných v letech 1991 – 2010 (ke konci roku 2010), které byly zjištěny terénním průzkumem. Při tomto průzkumu jsme zaznamenávali počet bytů v nových dokončených téměř vždy trvale obydlených post-socialistických rodinných i vícebytových domech – a_3 . Tyto post-socialistické domy byly svou architekturou dobře rozlišitelné. Pokud tyto domy byly dokončeny nebo téměř dokončeny a existovaly jasné indicie trvalého bydlení, potom jsme je považovali za trvale obydlené. Poněkud větší potíže byly se stanovováním počtu bytů v domech. Jednoduché to bylo u „bytovek“, malých rodinných domů, zvláště řadových, složitější u větších objektů. Měli jsme také možnost přihlídnout k údajům z průběžné registrace nově dokončených domů podle obcí (ČSÚ, 2009), zvláště tehdy, když v obci bylo pouze jedno sídlo. Tato registrace publikovaná za jednotlivé roky je ale pouze od r. 1997. Počet trvale obydlených bytů postavených v sídle od roku 1970 do roku 2010 vznikl jako součet položek $a_1 + a_2 + a_3$.

V dalším kroku jsme naplňovali první kritériální charakteristiku potřebnou pro stanovení typu sídla v bližším zázemí většího města z hlediska suburbanizace, charakteristiku zaměřenou na zastoupení nově vystavěných trvale obydlených bytů v sídle (byly téměř vždy v rodinných domech městského charakteru). Jednalo se o charakteristiku - *Poměr počtu trvale obydlených bytů postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet trvale obydlených bytů v sídle v r. 2010* - p_b (viz. Tabulka 5. a 6.). Vedle výše uvedeného součtu bylo třeba ještě naplnit jmenovatel poměru – počet trvale obydlených bytů v roce 2010. Zde jsme postupovali následovně – k počtu trvale obydlených bytů v roce 1991 (b - ČSÚ, 1994) jsme přičetli počet trvale obydlených bytů v nově dokončených post-socialistických domech zjištěný terénním průzkumem – a_3 . Sledovaný poměr (kritériální charakteristika) byl počítán podle vzorce:

$$p_b = (a_1 + a_2 + a_3) / (b + a_3).$$

Vzhledem k předchozím zkušenostem z terénního průzkumu můžeme konstatovat, že architektonicko-urbanistická přeměna původně venkovských sídel na suburbia byla v socialistickém období let 1970 až 1989 (statisticky 1990, resp. březen 1991) ve skutečnosti ještě výraznější, neboť mnoho domů bylo částečně nebo značně přestavěno do podoby socialistických městských rodinných domů, aniž by byly vykazovány při Sčítání 1980 a 1991 jako vystavěné v předchozím desetiletém období. Jelikož se nám výše uvedeným postupem nepodařilo odstranit postupně odepisované (zrušené) starší trvale obývané byty, které

poněkud zvětšují hodnotu jmenovatele poměru, je ve skutečnosti post-socialistická suburbanizace ještě výraznější.

Do Tabulky 7. jsme ještě zapisovali další data vztahující se k výstavbě bytů. Jednalo se o počet trvale obydlených bytů v letech 1970, 1980, 1991 (ČSÚ, 1976; 1984; 1994) a v roce 2010 (viz. výše, součtový údaj a_3). Dalším údajem je počet nově vystavěných trvale obydlených bytů za desetiletí 1961 – 1970, 1970 – 1980, 1980 – 1991, za dvacetiletí 1991 – 2010 a za čtyřicetiletí 1970 – 2010 (ČSÚ, 1976; 1984; 1994 a náš terénní průzkum). Z těchto údajů byla vypočtena intenzita bytové výstavby ve zmíněných obdobích (vypočtena jako počet nově vystavěných bytů v daném období na 100 trvale obydlených bytů v závěrečném roce). V Tabulce 7. je také ve dvou sloupcích (kurzívou) vypočítána intenzita výstavby trvale obydlených bytů na počet obyvatel (počet nově vystavěných bytů v daném období na 100 obyvatel sídla v závěrečném roce).

5.2. Data a metodika výpočtu zastoupení suburbánních migrantů na obyvatelstvu sídla (1991 – 2010)

V počátcích našeho výzkumu suburbanizace v zázemí Českých Budějovic (viz. Hána, 2011, Jurák, 2012, Karas, 2012) jsme se migrací nezabývali. Protože migrace z měst a dalších sídel městského typu do suburbanizovaných sídel je pro suburbanizaci podstatná (kapitola 4), sledovali jsme tuto suburbánní migraci jako důležitou kritériální charakteristiku pro určení suburbií. Využívali jsme databázi o směrové migraci za jednotlivé roky v období 1991 – 2010 podle obcí (ČSÚ – archiv databází krajského pracoviště v Č. Budějovicích – data za roky 1991 a 1992 jsou méně kvalitní), v této databázi byly všechna stěhování přes hranice obcí.

U každé obce ve sledované bližším zázemí většího města jsme sečetli migrace do této obce za roky 1991 – 2010 z většího města (město jako obec) – C_1 . Jednalo se o nejvýznamnější proud a také o proud z hlediska suburbanizace nejzásadnější. Myslíme si, že suburbánní migrací je také stěhování do sídla i z dalších měst Česka (z měst, resp. z městských obcí nad 3 000 obyvatel v roce 2010) – C_2 (ČSÚ - archiv databází krajského pracoviště v Č. Budějovicích) a také z městeček sledované aglomerace (v našem případě z obcí Zliv, Hluboká nad Vltavou, Lišov, Ledenice a Kamenný Újezd) – C_3 , ze suburbánních obcí sledované aglomerace (podle konečného vymezení suburbií, když suburbánními obcemi jsou ty, které mají alespoň jedno suburbium) – C_4 (viz. také Mapa 1), výjimečně i z městeček v okolí sledované aglomerace (v našem případě Borovany, Nové Hrady, Netolice – C_5). Toto

stěhování ($C_2 + C_3 + C_4 + C_5$) jsme dělili dvěma, také proto, že se mohlo jednat o migraci z „venkovské části“ suburbia, o migraci z polovenkovské zástavby městečka. Příslušný součtový údaj $C_1 + [(C_2 + C_3 + C_4 + C_5)/2] = SC$ jsme pak museli rozčlenit do sledovaných částí obcí – do sledovaných sídel. Toto rozčlenění jsme uskutečňovali na základě podílů nově vystavěných trvale obydlených bytů v částech obce (sídlech) za roky 1991 – 2010, které jsme zjišťovali terénním průzkumem – viz. výše. Výsledky tohoto postupu přepočtu snad jsou asi nejbližší realitě. Takto vzniknou k sídlům příslušné součtové suburbánní migrace „sc“. Je třeba upozornit na skutečnost, že databáze neobsahuje migraci mezi sídly uvnitř obce. V období let 1991 – 2010 se naštěstí hranice obcí v řešeném území, ve smyslu přerazování částí obcí či slučování nebo rozpadu obcí, měnily zcela výjimečně.

Problém nastává u „venkovských“ částí obce většího města, které jsou administrativní součástí města (v případě Českých Budějovic jsou to Haklovy Dvory, Zavadilka, České Vrbné, Třebotovice a Kaliště), kde potřebná migrační data nejsou k dispozici a kde nelze datově zachytit stěhování obyvatel většího města do takovýchto suburbii. Zde je nutné stanovit, že takováto sídla mají migrační kritérium splněno. Při výpočtech hodnot migrace za jednotlivé typy sídel v Tabulce 6. se s takovýmito sídly nekalkulovalo. Další problém nastává tehdy, když je centrální sídlo obce značně populačně velké (např. Kamenný Újezd) a některá populačně malá sídla obce mají malý počet bytů a relativně velkou výstavbu nových bytů (např. Radostice). V těchto případech mohou vycházet příslušné hodnoty extrémně velké, i nad „100%“. Jiný problém často spočívá v tom, že ve skutečnosti je suburbánní migrace ještě větší, neboť mnoho obyvatel, kteří reálně bydlí v nové zástavbě suburbia nebo semisurbia, si své úředně hlášené bydliště ponechává ve městě (v Českých Budějovicích) - někteří rodinní příslušníci, kteří papírově zůstávají v původním bytě, nebo jsou přihlášení „na radnici“, někdy se čeká na kolaudaci domu, přičemž rodina majitele v něm už bydlí. Podle starostů suburbánních obcí v řešeném území se tato záležitost týká 15 – 30 % bydlících v nejnovějších domech.

V dalším kroku je třeba naplnit druhou kriteriální charakteristiku potřebnou pro stanovení typu sídla v bližším zázemí většího města z hlediska suburbanizace, charakteristiku zaměřenou na míru suburbánní migrace do sídla. Jde o charakteristiku *Poměr počtu migrantů z většího města, z dalších měst a z městeček a suburbii v okolí do sídla mezi r. 1991 - 2010 na 100 obyvatel sídla v r. 2010* – p_m (viz. Tabulka 5., 6.). Vedle výše uvedeného součtu suburbánní migrace „sc“ je třeba ještě naplnit jmenovatel poměru – počet obyvatel sídla v roce 2010 ve stovkách (k 31.12. 2010) - „d“. V době zpracování práce bylo možné využít pouze údaje z průběžné evidence obyvatel v obcích, když jsme představitele nebo úředníky

požádali o údaje za jednotlivé části obce. Přibližně polovina obcí v řešeném území byla složena z jedné části obce, zde jsme proto vystačili s údaji z ČSÚ. Sledovaný poměr p_m (kriteriální charakteristika) byl počítán podle vzorce: $p_m = sc/d$.

V počátcích našeho výzkumu jsme také zvažovali, zda neuplatnit jiný migrační údaj – míru kladné vzájemné migrační bilance mezi sledovaným sídlem a příslušnými městy, městečky a suburbii (v Tabulce 8. – jsou uvedeny hodnoty migrační bilance mezi sledovanými sídly a Českými Budějovicemi). Nakonec jsme od toho ustoupili. Při detailním výzkumu suburbanizace v zázemí jednoho konkrétního sídla totiž nemá smysl používat koncept van den Berg et.al (1982) o navazujících stádiích urbanizačního vývoje v regionu, kde by byla tato migrační bilance důležitá. Za suburbanizaci totiž považujeme suburbánní bytový, migrační a populační růst sídel v zázemí města, města, se kterým jsou tato sídla spojena každodenními mobilitami, a to bez ohledu na to, zda město (populačně) roste, stagnuje či se zmenšuje.

Do Tabulky 8. jsme ještě zapisovali další údaj vztahující se k migracím. Jednalo se o poměr migrace z Českých Budějovic do sídel daného typu a migrace opačného směru, který je vyjádřen jako poměr počtu migrantů z Českých Budějovic (do sídel daného typu) a počtu migrantů ze sídel daného typu do Českých Budějovic.

5.3. Data a metodika výpočtu zastoupení vyjíždějících za prací do měst

(a aglomerovaných sídel) na ekonomicky aktivním obyvatelstvu sídla (r. 2001)

Sepětí „suburbantů“ s městem v podobě dojíždění za prací, do škol a za rozmanitými službami bývá velmi silné, je to zásadní znak suburbanizace. Česká statistika sleduje dojížděku/vyjížděku obyvatelstva za prací a do škol při Sčítání. Vykazují se údaje za obce a přejezdy přes hranici obce, a to i směrově (mezi obcemi), pokud se ovšem jednalo o 10 a více dojíždějících/vyjíždějících. Bohužel, mohli jsme používat pouze údaje za Sčítání 2001, neboť data ze Sčítání 2011 budou k dispozici asi až za rok. Předpokládáme ale, že rozdíly nebudou příliš velké. Vzhledem k tomu, že pracujeme se sídly, museli jsme údaje přepočítávat z obcí na sídla.

Dále se budeme soustřeďovat pouze na směrovou vyjížděku za prací. K existenci ještě dalších typů dojížděky/vyjížděky obyvatel za prací, které by souvisely se suburbanizací jsme se vyjádřili v kapitole 4. (dojížděka z měst do suburbií, dojížděka ze suburbií do suburbií). Tyto dojížděkové proudy jsou zatím slabé, a proto budeme pro kriteriální charakteristiku

používanou v Tabulce 5. používat pouze data o směrové vyjížďce za prací ze sídla ležícího v bližším zázemí většího města (Českých Budějovic) v roce 2001.

Postupovali jsme následovně. Nejprve jsme zjišťovali u obcí, které spadají do řešeného území, jejich směrovou vyjížďku za prací (databáze byla dostupná na webových stránkách ČSÚ - 2001a,b) - do Českých Budějovic (E_1), do měst v okolí (E_2 , do Temelína, Českého Krumlova, Kaplice, Velešína, Týna n. Vltavou, Trhových Svinů, Třeboně, Borovan – tyto směry se týkaly jen několika sídel, šlo jen o malý počet vyjíždějících a jen tehdy, pokud jich bylo 10 a více), městeček v námi definované aglomeraci Českých Budějovic (E_3 , do Hluboké n. Vltavou, Kamenného Újezdu, Ledenic, Lišova a Zlivi - tyto směry se opět týkaly jen několika sídel, šlo jen o malý počet vyjíždějících a jen tehdy, pokud jich bylo 10 a více) a do suburbií českobudějovické aglomerace, včetně sídel s průmyslovými a průmyslově-obslužnými podniky (E_4 , tento soubor suburbií jsme postupně doladřovali, tak jak jsme postupně uplatňovali námi definovaná kritéria suburbií, vždy se jednalo o dojížďku do významnějších podniků ležících blízko Českých Budějovic – především do podniků u Plané a u Boršova n. Vltavou – do Zátkových těstáren).

V dalším kroku bylo třeba údaje přerozdělit k sídlům. Ze Statistického lexikonu obcí ze Sčítání 2001 (ČSÚ, 2005) jsme u jednotlivých sídel zjišťovali ekonomicky aktivní vyjíždějící za prací celkem (bez odlišení směrů), spočítali jsme také podíly těchto vyjíždějících za sídla dané obce a podle těchto podílů jsme přerozdělili výše uvedené údaje $E_1 - E_4$ do podoby údajů $e_1 - e_4$. Naštěstí bylo jiných proudů než do Českých Budějovic poměrně málo, takže postup nebyl tak náročný, jak by se mohlo zdát. Součet těchto vyjíždějících u jednotlivých sídel ($e_1 + e_2 + e_3 + e_4 = se$) jsme pak použili pro výpočet *Podílu počtu vyjíždějících, za prací ze sídla do většího města, dalších měst v okolí, městeček aglomerace většího města a suburbií v okolí na počtu ekonomicky aktivních v sídle* – p_v (viz. Tabulka 5, 6). Počet ekonomicky aktivních v sídle (f) jsme zjišťovali ze Sčítání 2001 (ČSÚ, 2005). Uvedený procentní podíl (kriteriální charakteristiku) jsme vypočítali podle vzorce: $p_v = se/f$.

Problém nastává u „venkovských“ částí obce většího města, které jsou administrativní součástí města (v případě Českých Budějovic jsou to České Vrbné, Haklovy Dvory, Kaliště, Třebotovice a Zavadilka), kde potřebná data o vyjížďce za prací nejsou k dispozici. U takovýchto sídel je nutné stanovit, že tato sídla mají „vyjížďkové“ kritérium splněno. Při výpočtech hodnot vyjížďky za prací za jednotlivé typy sídel v Tabulce 6. se s takovýmito sídly nekalkulovalo.

V Tabulce 9. je ještě uveden opačný proud – dojíždka za prací z Českých Budějovic, měst v okolí, městeček českobudějovické aglomerace a suburbií v okolí. Zde jsme postupovali analogicky, pouze s tím rozdílem, že přerozdělování údajů z úrovně obcí na úroveň sídel bylo uskutečněno na základě podílu obyvatel sídel v rámci obce.

5.4. Vývoj počtu obyvatel v sídle mezi lety 1970 – 2010

Využívali jsme data ze Sčítání z roků 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 – Kolektiv, 1966; 1976; 1984; 1994 a 2005. Do roku 1991 se jednalo o počet trvale bydlících obyvatel, v roce 1991 se jednalo o počet bydlících obyvatel (zahrnuje trvale bydlící obyvatelstvo se státní příslušností ČR a cizince s dlouhodobým pobytem) – Kolektiv 1994. Údaje o počtu bydlícího obyvatelstva za rok 2010 (k 31.12.) jsme získali za sídla z průběžné evidence obcí (telefonickým dotazováním). Na základě těchto údajů pak vznikly příslušné vývojové indexy sledující vývoj počtu obyvatel za období let 1970 – 2010, 1970 – 1991, 1991 – 2010 a 2001 – 2010 v Tabulce 5 a 6. Další údaje o populačním vývoji lze nalézt v Tabulce 10.

5.5. Tvorba tabulek a map

V diplomové práci je množství tabulek, další tabulky – zdrojové a různé pracovní - se již do diplomové práce nevešly. Tabulky mají jednotnou formální úpravu a uspořádání. V prvním sloupci bývají většinou uvedeny sledované typy sídel z hlediska suburbanizace. Pro tyto typy sídel jsou pak v dalších sloupcích znázorněny údaje kriteriálních a dalších charakteristik a jejich zdrojová data.

V úvodních kapitolách diplomové práce popisujících geografické prostředí řešeného území jsou tabulky, které jsou uspořádány podle námi definovaných typů sídel. Zde tedy poněkud předbíháme výsledky provedených analýz, nicméně pro utřídění hodnot je tento postup výhodný. Další tabulky jsou až v kapitole 6. První je zde tabulka s kriteriálními charakteristikami vymezení typů sídel v zázemí většího města z hlediska suburbanizace (Tabulka 5.). Následuje tabulka s hodnotami kriteriálních a dalších charakteristik vypočítaných za typy sídel bližšího zázemí Českých Budějovic (Tabulka 6.). Poté následují tabulky věnované jednotlivým kriteriálním charakteristikám a jejich zdrojovým datům – výstavbě bytů po roce 1970 (Tabulka 7.), suburbánní migraci po roce 1991 (Tabulka 8.), vyjíždě za prací v roce 2001 (Tabulka 9.) a vývoji počtu obyvatel po roce 1970 (Tabulka 10.).

V příloze diplomové práce jsou Tabulky 11a. – 11f. obsahující množství údajů a charakteristik za jednotlivá sídla bližšího zázemí Českých Budějovic, včetně souhrnných údajů za typy sídel.

Součástí diplomové práce je také mapa s typy sídel a zón krajiny v bližším zázemí Českých Budějovic (z hlediska suburbanizace), která zobrazuje prostorové rozložení sídel sledovaných typů. Tuto mapu sestavil doc. Kubeš na základě dat této diplomové práce a do prostředí ArcGIS ji transformoval student Filip Tomíček. V mapě jsou také znázorněny populační velikosti sledovaných sídel v roce 2010.

Delší dobu jsme řešili otázku vhodného mapového znázornění jednotlivých typů sídel. Ukázalo se, že prostředí ArcGIS nedává dostatečně pestrou nabídku možností tvarů značek pro znázornění jednotlivých typů sídel, u kterých lze měnit velikost. Městečka aglomerace jsou v mapě znázorněna čtverci se šrafurou, protože šrafuru má také intravilán města Českých Budějovic. Čtvercovými značkami jsou znázorněny také všechna suburbia (jako další „urbanizované“ struktury), jejich typové odlišení je pak dáno polohou v rámci typů zón krajiny (v černobílém provedení nebylo možné v prostředí ArcGIS navolit rozdílné značky pro typy suburií). Venkovská sídla s částečnou suburbanizací, jako přechodový typ mezi suburbii a venkovskými sídly, jsme chtěli vyjádřit rovnostranným trojúhelníkem. To ale v ArcGIS nešlo, takže jsme použili čtvercovou značku „postavenou na vrchol“. Typy zón krajiny v bližším zázemí většího města (Českých Budějovic) se nazývají podle zastoupení převažujícího typu sídel a vzdálenosti od intravilánu většího města. Uvnitř těchto zón se ale mohou nacházet i sídla jiných typů – Mapa 1.

6. Suburbia a další typy sídel v bližším zázemí Českých Budějovic v r. 2010 – typy, zonace, charakteristiky a vývojové tendence

6.1. Vymezování typů suburií a dalších sídel v bližším zázemí většího města – v bližším zázemí Českých Budějovic

V kapitole 4. jsme zmínili tři kriteriální charakteristiky pro vymezování typů sídel v bližším zázemí Českých Budějovic z hlediska suburbanizace a ještě další charakteristiky sídel. V kapitole 5. jsou pak tyto charakteristiky přesně specifikovány. Výsledkem tohoto

uvažování a metodických postupů je Tabulka 5. využitelná pro analýzy bližších zázemí větších měst České republiky (měst krajské úrovně, přibližně se 70 000 až 160 000 obyvateli).

Zastoupení nových trvale obydlených bytů v sídle

Za *suburbium*, mimo jiné, budeme považovat sídla prostorově oddělená od intravilánu většího města, pokud budou mít kriteriální charakteristiku „Poměr počtu bytů postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet bytů v sídle v r. 2010 x 100“ vyšší nebo rovnou hodnotě 50,0 – Tabulka 5. a 6. V takovémto sídle převažuje zástavba domů městského typu, neboť obytná výstavba po roce 1970 byla uskutečňována především formou solitérních, méně často řadových rodinných domů městského vzoru, bez hospodářských objektů a na malých pozemcích, pouze někde také formou menších vícebytových domů. V rámci suburbií pak můžeme odlišit *suburbia příměstské krajiny*, která mají významnější podíl této zástavby také z období let 1970 – 1991, zhruba na úrovni hodnoty 20,0 a více. *Suburbia blízké venkovské krajiny* a *suburbia vzdálenější venkovské krajiny* mají takovouto zástavbu vystavěnou především po roce 2001.

U *městeček aglomerace* jsme museli hodnotu kritéria snížit, protože zde je zastoupena i starší maloměstská zástavba. Zde je ale nutné, aby městečko mělo maloměstské jádro, tedy městskou zástavbu alespoň dvoupatrových vzájemně napojených domů kolem centrálního prostoru (náměstí). V opačném případě by se mohlo jednat pouze o rozsáhlejší *suburbium*, v námi řešeném území se např. jedná o Rudolfovo (má statut města) nebo o Dobrou Vodu.

V mnoha případech měla sledovaná sídla hodnoty kriteriálních charakteristik „na hraně“ mezi suburbiem a venkovským sídlem, přičemž znaky suburbanizace v nich byly pozorovány (z dřívějšího období, častěji však právě se rozvíjející). Proto jsme stanovili další typ „přechodového“ sídla – *venkovské sídlo s částečnou suburbanizací* („semi-suburbium“) s minimální hodnotou 30,0 u sledované kriteriální charakteristiky – viz. Tabulka 5.

V Tabulce 6. jsou vyčísleny hodnoty této kriteriální charakteristiky za jednotlivé typy sídel bližšího zázemí Českých Budějovic. Průměry hodnot u typů sídel jsou zde značně vyšší než stanovená kritéria typů sídel. Překvapivě nejvyšší je průměrná hodnota u suburbií vzdálenější venkovské krajiny (ovlivněno Dolním Třebonínem), i vysoká průměrná hodnota u semi-suburbií (zde jsou ovšem velké rozdíly mezi sídly) – podrobnosti v kapitole 6.2.

Tabulka 5. Kritéria vymezení typů sídel v bližším zázemí většího města z hlediska suburbanizace
(socialistická a post-socialistická fáze suburbanizace v Česku, na základě analýz v zázemí Č. Budějovic 1970 - 2010)

Typ sídla (z hlediska suburbanizace)	Kritéria kritériálních charakteristik (tučně ¹) a obvyklé hodnoty dalších charakteristik						
	Poměr počtu bytů postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet bytů v sídle v r. 2010 x 100 ²	Poměr počtu migrantů z většího města, z dalších měst a z městeček a suburbií v okolí do sídla mezi r. 1991 - 2010 na počet obyvatel sídla v r. 2010 x 100 ^{3,4}	Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravilánu většího města v r. 2010	Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídla do většího města a do měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídle v r. 2001(2011) ⁵	Počet obyvatel v sídle v r. 2010	Indexy vývoje počtu obyvatel v sídle ⁴ : a-2010/1970 b-1991/1970 c-2010/1991 d-2010/2001	Součást aglomerace většího města (z hlediska suburbanizace) v r. 2010
Intravilán většího města (IVM)	nestanoveno	/	/	/	min. 70 000	hodnoty nestanoveny	ano
Suburbium příměstské krajiny (SPK)	min. 50,0 a soc. výstavba⁶	min. 30,0 a soc. migrace⁶	max 3,9 km	min. 50,0 %	obv. do 1 499	<i>obv. a > 1,5 obv. b > 1,0</i>	ano
Suburbium blízké venkovské krajiny (SBV)	min. 50,0	min. 30,0	3,0 - 7,9 km	min. 50,0 %	obv. do 1 499	<i>obv. c > 1,3</i>	ano
Suburbium vzdálenější venk. krajiny (SVV)	min. 50,0	min. 30,0	7,0 - 14,9 km	min. 50,0 %	obv. do 1 499	<i>obv. c > 1,3 a/nebo d > 1,3</i>	obv. ne
Městečko aglomerace (MAG)	min. 40,0 a malom. jádro	nestanoveno	max. 11,9 km	min. 40,0 %	min. 1 500	obv. a > 1,2	ano
Venkov. sídlo s částeč. suburbanizací (VCS)	min. 30,0	min. 20,0	max. 14,9 km	min. 50,0 %	obv. do 1 499	obv. c > 1,0 a/nebo d > 1,0	obv. ne
Venkovské sídlo ostatní (VSO)	max. 29,9 a/nebo max. 19,9 a/nebo nad 15 km⁷			nestanoveno	obv. do 1 499	hodnoty nestanoveny	obv. ne

¹ tučně kurzívou jsou navíc kritéria vymezení typů suburbií; ² data o počtu a stáří bytů jsou ze SLBD 1970, 1980, 1991 a 2001 (ČSÚ – viz. poznámky u Tabulky 7.), výjimky jsou uvedeny v textu; ³ data z průběžné evidence směrové migrace za roky 1991 - 2010 (ČSÚ - viz. poznámky u Tabulky 8.), jde hlavně o migraci z příslušného většího města, přepočteno z obcí na sídla, v dalších etapách vývoje již nebude migrace podstatná; ⁴ data ze SLBD 1970, 1980, 1991, 2001, v roce 2010 počet obyvatel z průběžné evidence v obcích a jejich částech (viz. poznámky u Tabulky 10.); ⁵ data ze SLBD 2001 (ČSÚ - viz. poznámky u Tabulky 9.), přepočteno z obcí na sídla, jde hlavně o vyjížděku do příslušného většího města; ⁶ podrobnosti k socialistické suburbánní migraci a výstavbě v textu; ⁷ venkov. sídly ostatními jsou sídla splňující alespoň jedno z uvedených kritérií ve sloupci 1 - 3. Podrobnosti v kapitole 5. Tabulku sestavil doc. Kubeš.

Tabulka 6. Průměrné hodnoty kritériálních a dalších charakteristik typů sídel v bližším zázemí Českých Budějovic 1970 - 2010
(typy sídel vymezené z hlediska suburbanizace)

Typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Počet sídel	Průměrné hodnoty kritériálních charakteristik (tučně) a dalších charakteristik						Součást aglomerace Č. Budějovic (z hlediska suburbanizace) v r. 2010
		Poměr počtu bytů postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet bytů v sídle v r. 2010 x 100 ¹	Poměr počtu migrantů z Č. Budějovic, dalších měst a z městeček a suburbii v okolí do sídla mezi r. 1991 - 2010 na počet obyvatel sídla v r. 2010 x 100 ^{2,3}	Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravilánu Českých Budějovic v r. 2010	Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídla do Č. Budějovic a do měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v r. 2001(2011) ⁴	Počet obyvatel v sídle v r. 2010 ³	Indexy vývoje počtu obyvatel v sídle ³ : a- 2010/1970 b- 1991/1970 c- 2010/1991 d- 2010/2001	
Intravilán většího města (IVM) - Č. Budějovic	1	58,75	21,61	/	9,05%	92 489	a = 1,23 b = 1,27 c = 0,96 d = 0,96	ano
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	23	67,36	54,28	1,70 km	63,65%	929	a = 2,05 b = 1,32 c = 1,55 d = 1,39	ano
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	20	62,89	49,21	4,25 km	59,19%	362	a = 1,70 b = 1,08 c = 1,58 d = 1,36	ano
Suburbia vzdálenější venk. krajiny (SVV)	5	69,83	50,27	9,80 km	52,97%	335	a = 1,96 b = 1,14 c = 1,72 d = 1,59	ne
Městečka aglomerace (MAG)	5	48,35	28,04	7,70 km	50,03%	2 866	a = 1,31 b = 1,18 c = 1,11 d = 1,07	ano
Venk. sídla s částeč. suburbanizací (VCS)	26	46,18	35,63	7,33 km	52,68%	179	a = 1,10 b = 0,88 c = 1,25 d = 1,18	2 ano, 24 ne
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	16	29,92	28,66	7,77 km	46,65%	57	a = 0,64 b = 0,63 c = 1,01 d = 1,02	1 ano, 15 ne

Poznámky: ¹ data o počtu a stáří trvale obydlených bytů ze SLBD 1970, 1980 a 1991 (ČSÚ - viz. poznámky u Tabulky 7.) a data z terénního průzkumu sídel v r. 2010 – vystavěné trvale obydlené byty za období 1991 – 2010; ² data z průběžné evidence směrové migrace za roky 1991 - 2010 (ČSÚ - viz. poznámky u Tabulky 8.), jde hlavně o migraci z Č. Budějovic; ³ data ze SLBD 1970, 1980, 1991, 2001, v roce 2010 počet obyvatel z průběžné evidence v obcích a jejich částech (viz. poznámky u Tabulky 10.); ⁴ data ze SLBD 2001 (ČSÚ - viz. poznámky u Tabulky 9.), jde hlavně o vyjížděku do Č. Budějovic. Podrobnosti výpočtů v kapitole 5.

Zastoupení suburbánních migrantů na obyvatelích sídla

Za *suburbium*, mimo jiné, budeme považovat ta sídla, která budou mít kriteriální charakteristiku „Poměr počtu migrantů z většího města, z dalších měst a z městeček a suburbií v okolí do sídla mezi r. 1991 - 2010 na počet obyvatel sídla v r. 2010 x 100“ vyšší nebo rovnu hodnotě 30,0 – Tabulka 5. a 6. Do takového suburbia se v posledním dvacetiletí ve větší míře nastěhovali lidé z většího města a z dalších v charakteristice uvedených sídel, kteří takto uskutečnili suburbánní migraci. Upozorňujeme, že sledovaná charakteristika, její hodnota, je poněkud komplikovanějšího složení – někteří v suburbii žijící obyvatelé se např. mohli v daném období přistěhovat či odstěhovat vícekrát. Opačný směr stěhování – stěhování ze sídla (suburbia) do většího města nehraje při našem rozhodování roli (v kapitole 6.2., v Tabulce 8., je vyčíslen i tento migrační proud).

Suburbia příměstské krajiny se vyznačují také suburbánní migrací v období let 1970 – 1991. I když jsme uskutečnili řadu pátrání po datech představujících směrovou meziobecní migraci v tomto období, nepodařilo se nám je obstarat, neboť pásky s daty Federálního statistického úřadu, které zobrazovaly tuto migraci pouze ve tříletém období v 80. letech, byly smazány. Při odlišování typů suburbií se proto musíme spoléhat na údaje popisované v předchozí subkapitole, a také na polohu suburbií vzhledem k většímu městu. *Suburbia blízké venkovské krajiny* a *suburbia vzdálenější venkovské krajiny* mají hodnotu sledované kriteriální charakteristiky stejnou, odlišujeme je pouze „vzdálenostně“. Rozlišení prostřednictvím směrových migračních dat za dílčí období (u vzdálenějších typů suburbií migrace až v posledním desetiletí) by sice bylo možné, protože zdrojová data jsou uspořádána podle roků, ale při analýzách uskutečněných v prostoru bližšího zázemí Českých Budějovic se takovýto postup neosvědčil, protože zde např. výrazně v posledním desetiletí migrací rostla i některá suburbia ležící na dohled od Českých Budějovic.

U *městeček aglomerace* kritérium nestanovujeme, neboť suburbánní přestěhování zde bývá slabé, ovšem není záporné – viz. průměrné hodnoty v Tabulce 6. a hodnoty u jednotlivých městeček v Tabulce 11c. *Venkovská sídla s částečnou suburbanizací* mají kritérium sníženo na hodnotu 20,0 a více (většinou bývá ale značně vyšší – Tabulka 6. a Tabulka 11c.)

Průměrné hodnoty za řešené typy sídel bližšího zázemí Českých Budějovic, uvedené v Tabulce 6., potvrzují vysoké hodnoty suburbánní migrace ve zdejším procesu suburbanizace a gradaci intenzity suburbánní migrace směrem k intravilánu Českých Budějovic (navíc suburbánní migrace ze 70. a 80. let není do charakteristiky přímo

započtena). V této souvislosti je ale třeba upozornit, že v zóně příměstské krajiny bude postupně suburbánní migrace slábnout, za několik let může nabývat i záporných hodnot v souvislosti s reurbanizací. Nicméně suburbium zůstane suburbium. „Kritériální tabulku“ – Tabulku 5. – bude třeba v tomto ohledu později upravit.

Zastoupení vyjíždějících za prací ze sídla do blízkých urbanizovaných a suburbanizovaných sídel

Suburbia by měla mít kritériální charakteristiku „Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídla do většího města a do měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídle v r. 2001“ vyšší nebo rovnu 50,0 % - Tabulka 5. a 6. Toto kritérium je poměrně nízko nastaveno, nicméně je nastaveno tak, aby se do něho vešla i suburbia, která mají na svém území významnější zaměstnavatele, takže nejsou tak pracovně napojena na větší město. Jak jsme již uvedli v kapitole 4., vyjíždka za prací do většího města je velmi silná i ve střední části zázemí většího města s mnohými venkovskými sídly. Je samozřejmě silná i u *městeček aglomerace* a u *venkovských sídel s částečnou suburbanizací* – viz. také hodnoty v Tabulce 6.

Vzdálenost sídla od většího města

Na základě postupně získávaných poznatků o suburbanizaci v zázemí Českých Budějovic můžeme stanovit přibližnou vzdálenost výskytu sídel se znaky suburbanizace v roce 2010 zhruba na hodnotu 15 km od okraje intravilánu většího města – jde o nejkratší cestu po silnicích I., II. a III. třídy. Jedná se o stav v roce 2010. Lze předpokládat další růst této kritériální vzdálenosti v dalším vývoji, zejména tam, kde jsou či budou v provozu trasy příměstských vlaků a trasy dálnic a rychlostních komunikací, které urychlují každodenní cestování do a z většího města.

Toto vzdálenostní kritérium posuzovaného sídla od okraje intravilánu většího města jsme využívali hlavně pro stanovení typu suburbia. *Suburbia příměstské krajiny* podle nás leží na dohled od města (do 3,9 km po silnicích). Jedná se o první sídla – suburbia při cestě z města do okolního území, někdy to ale mohou být „srostlice“ několika těsně za sebou ležících sídel – suburbií. V případě českobudějovické aglomerace jsou těmito „srostlicemi“ např. sídla Vráto – Rudolfovo – Adamov – Hůry nebo Poříčí – Boršov nad Vltavou či Litvínovice – Šindlovy Dvory – Mokré, eventuelně Stará Pohůrka – Srubec. Tato suburbia bývají na město napojena městskou hromadnou dopravou. V případě Českých Budějovic

vedou do těchto suburbií „městsko“ autobusové a trolejbusové linky. V předchozích obdobích docházelo a i nyní dochází k pohlcování suburbií ležících v blízkosti intravilánu města. V případě Českých Budějovic se např. jednalo o Nemanice nebo Mladé, v současnosti se tento proces nastartovává v suburbiích České Vrbné, Dobrá Voda, Vrát, Hlinsko, ale i Stará Pohůrka, Roudné a Zavadilka, neboť ty se již nyní téměř dotýkají intravilánu Českých Budějovic.

Suburbia blízké venkovské krajiny by se měla nacházet ve vzdálenosti 3,0 – 7,9 km. Leží tedy za dříve uvedenými suburbii příměstské krajiny jako další sídlo, vnější hranice tohoto pásma je dána rozhraním mezi suburbii a semi-suburbii, eventuelně nesuburbanizovanými sídly. Sídelní systém už zde není tak hustý, zdejší krajinu můžeme stále považovat za venkovskou – je zde obhospodařovaná zemědělská půda i lesní celky, často zde najdeme přírodně a krajinně hodnotné prvky. Tato venkovská krajina se suburbii může mít dál zasahující výběžky podél přímých silničních komunikací. Jen do části suburbií blízké venkovské krajiny zajíždí běžně a s dostatečnou frekvencí městská hromadná doprava. V případě českobudějovické aglomerace je to asi u poloviny těchto suburbií, do dalších zajíždějí jen velmi málo frekventované linky MHD. Některá suburbia blízké venkovské krajiny mívají, pokud leží na důležitých dopravních trasách, množství spojů autobusových či vlakových. V řešeném území je to např. Dasný, Ohrazení, Nedabyle, Hůrka nebo Nová Ves.

Suburbia vzdálenější venkovské krajiny zatím nevytvářejí spojitý koncentrický pás. Jde obvykle o výběr několika sídel - suburbií, ležících ve větší vzdálenosti od většího města, v rozmezí 7,0 – 14,9 km, kde se v poslední době silně staví domy pro obyvatele většího města (dojíždějí do tohoto města za prací a službami), tedy sídel, která splňují kritéria suburbia. Patnácti kilometrová vzdálenost byla nastavena podle Dolního Třebonína ležícího v téměř patnáctikilometrové vzdálenosti od okraje Českých Budějovic. Dolní Třebonín má blíže do Českého Krumlova, ale převažují v něm původně Českobudějovičtí a také dojíždějíka je silněji směřována do Českých Budějovic. Takováto suburbia vzdálenější venkovské krajiny mohou vznikat např. v blízkosti hlavních silničních a železničních tahů (Dolní Třebonín) a/nebo v přírodně hodnotné krajině (v případě českobudějovické aglomerace je to např. Vrábče či Hradce) a/nebo v sousedství městeček aglomerace (náznaky u Munic se vztahem k Hluboké n. Vltavou), obvykle tam, kde je pro vznik nové rozsáhlé zástavby nakloněno vedení obce (Dolní Třebonín, Vrábče) a/nebo tuto zástavbu zajišťuje developer (Dolní Třebonín). Lze předpokládat vznik takovýchto suburbií ještě ve větší vzdálenosti od měst. V případě území Prahy takováto suburbia leží i ve vzdálenosti více než 20 km – např. Čtyřkoly na benešovské dráze nebo Mníšek pod Brdy.

Venkovská sídla s částečnou suburbanizací se v současnosti vyskytují také do vzdálenosti 14,9 km, ale i tato hranice se bude jistě posouvat dále. Pro *městečka aglomerace* (jde o malá města a městyse, které mají 1 500 a více obyvatel a mají maloměstské jádro - tedy městskou zástavbu alespoň dvoupatrových vzájemně napojených domů kolem centrálního prostoru (náměstí)) - jsme mezní vzdálenost nastavili na hodnotu 11,9 km. Vzdálenější městečka již mívají průmyslový či venkovský charakter a svou autochtonní populaci, která nebyla dlouhou dobu silně ovlivňována městy. Tyto parametry jsme nastavili podle situace v českobudějovické aglomeraci, kde Zliv ležela před tímto rozhraním, kdežto Borovany nebo Kremže již ležely ve větší vzdálenosti a ani vyjíždka z nich do Českých Budějovic již nebyla tak intenzivní. Vše samozřejmě závisí na uspořádání větších měst, dalších měst a městeček v bližším zázemí většího města. My jsme pracovali s relativně čistou koncentrickou podobou českobudějovické aglomerace, jiná situace by nastala v Severočeské pánvi nebo na Liberecku.

Populační vývoj sídla

Hledisko minimálního počtu obyvatel typu sídla jsme uplatnili pouze v případě jádra aglomerace – *intravilánu většího města* (minimálně 70 000 obyvatel, výjimky jsou možné), a také, jak už bylo výše naznačeno, u *městečka aglomerace* (minimálně 1 500 obyvatel). Naše postupy výzkumu suburbanizace a stanovování typů suburbií a dalších sídel aglomerace jsme tedy nastavili na populační a významovou velikost středně velkých krajských měst Česka, tedy na velikost přibližně 70 000 až 160 000 obyvatel. Jedná se tedy především o České Budějovice, Olomouc, Hradec Králové, Pardubice, Liberec, Ústí nad Labem, snad i o Zlín a Plzeň, asi ne o Jihlavu, Karlovy Vary nebo o Ostravu, Brno či dokonce Prahu.

V Tabulce 5. a 6. jsou zaznamenány také populačně-vývojové charakteristiky sídel – „Indexy vývoje počtu obyvatel v sídlech“ - srovnávající počty obyvatel typů sídel v jednotlivých časových řezech. Je zde sledován vývoj v celém období potenciální suburbanizace, tedy v období 1970 – 2010. Uvnitř tohoto období pak v periodě socialistické (hodnoty indexu 1991/1970 mohou indikovat socialistickou suburbanizaci, resp. *suburbia příměstské krajiny*) a v periodě post-socialistické, v rámci ní pak ještě v sub-periodě posledních deseti let (indikace *venkovských sídel s částečnou suburbanizací* a *suburbií vzdálenější venkovské krajiny*). Indexy vývoje počtu obyvatel v sídle se tedy nakonec nestaly kritériální charakteristikou, ale pouze charakteristikou doplňkovou. Je to proto, že existuje více scénářů populačního vývoje jednotlivých suburbií a dalších sídel a nebylo proto možné

tuto populačně-růstovou rozmanitost jednoznačně „přetavit“ do kritérií. Některá suburbia příměstské krajiny mohou výrazně růst i v posledním desetiletí, např. cílenými developerskými aktivitami (u Českých Budějovic je to např. suburbium Litvínovice), jiná naopak rostla hlavně v socialistickém období (Dobrá Voda). Některá suburbia mohla mít růst postupný, další stabilní, jiná diferencovaný.

Kriteriální systém vymezení suburbií v zázemí většího města

V Tabulce 5. jsou obsaženy kriteriální charakteristiky, jejich kritéria a také další charakteristiky námi navrženého „**Kriteriálního systému vymezení suburbií v zázemí většího města**“. U *suburbií* a také *venkovských sídel s částečnou suburbanizací* (semi-suburbií) i u *městeček aglomerace*, musí být splněno jak kritérium „zastoupení nových trvale obydlených bytů“ (1. sloupec Tabulky 5.), tak kritérium „zastoupení suburbánních migrantů“ (2. sloupec), tak kritérium „vzdálenosti od většího města“ (3. sloupec), i kritérium „zastoupení vyjíždějících za prací do většího města a dalších blízkých urbanizovaných a suburbanizovaných sídel“ (4. sloupec). Typy suburbií jsou pak stanoveny na základě kritéria vzdálenosti od okraje většího města. U *venkovských sídel ostatních* pak tato kritéria nejsou jednotlivě splněna.

Kriteriální systém vymezení suburbií v zázemí většího města jsme postupně ladili, Tabulka 5. je asi patnáctou verzí původní tabulky. Nicméně základní kritéria pro suburbium byla nastavena už na počátku výzkumu - „50 % nových městských rodinných domů“ a více než 50 % vyjíždka za prací do měst a suburbií, kritérium suburbánní migrace jsme naladili postupně. U takto složitě strukturovaného systému lze uplatnit některé výjimky, protože postupy výpočtů jsou ovlivněny přepočítáváním z úrovně obcí na úroveň sídel obce (částí obce) – viz. poznámky v kapitole 5. Tyto výjimky jsme stanovovali velmi zřídka a jen u malých sídel ležících u sídel velkých v rámci jedné obce, protože zde právě nastávaly chyby z přerozdělování.

V posledním sloupci Tabulky 5. je uvedeno roztrídění vytvořených typů sídel podle jejich zapojení do námi definované *aglomerace většího města* (užší aglomerace). Součástí této aglomerace je samozřejmě intravilán většího města, dále jsou to suburbia příměstské krajiny, i suburbia blízké venkovské krajiny, a také městečka aglomerace. Další typy sídel v této aglomeraci již většinou neleží.

Zatím jsme pracovali pouze s jednotlivými sídly – s intravilánu těchto sídel. Pokud bychom chtěli v celém řešeném území – v *blížejším zázemí většího města* - stanovit

koncentrické pásy (koncentrické zóny), potom by mohlo být členění řešeného území následující - *intravilán většího města, příměstská krajina se suburbii a venkovská krajina se suburbii* (a také městečky aglomerace) – tyto pásy spadají do *aglomerace většího města* z hlediska suburbanizace. V těchto pásech, resp. v této aglomeraci, se mohou jednotlivě vyskytovat i sídla dalších typů – venkovská sídla s částečnou suburbanizací nebo venkovská sídla ostatní, která se z různých důvodů – např. z důvodu průmyslové funkce (v případě českobudějovické aglomerace je to Planá) nebo povodňového ohrožení a omezené výstavby (Opatovice, Bavorovice) – nestala suburbii. Další „koncentrické“ pásmo bližšího zázemí většího města (obvykle s „výběžky“) – pás *venkovské krajiny se semi-suburbii* zahrnující hlavně venkovské sídla s částečnou suburbanizací (semi-suburbia), a také suburbia vzdálenější venkovské krajiny, již nezahrnujeme do námi vymezované aglomerace většího města (z hlediska suburbanizace). Do příslušného pásu krajiny zahrnujeme příslušná sídla a jejich „plužinu“, „katastrální“ lesní celky a vodní plochy pak často zařazujeme do následujícího pásu.

Takto vymezujeme aglomeraci úžeji vymezenou. Často se ale sídelní aglomerace vymezují na základě intenzivní nebo převažující vyjížděky za prací do větších měst – jader aglomerace. V takovém případě však, u středně velkých krajských měst, aglomerace zasahují až do vzdálenosti 25 km od jádra aglomerace, přičemž sídla ležící uvnitř takovéto aglomerace, ale v její vnější části, mají většinou svou zástavbou a původem své populace venkovský charakter.

V bližším zázemí většího města, na jeho okraji, se může nacházet i *krajina venkovská s venkovskými sídly*, zvláště tehdy, když zde leží rozsáhlejší lesní celky, nachází se zde terénní bariéra či toto území je nedobře dopravně na město napojené. V bližším zázemí Českých Budějovic, asi 7 - 10 km vzdušnou čarou od okraje Českých Budějovic se nachází skupina venkovských sídel na Velechvínsku (Červený Újezdec, Levín, Lhotice, Kolný, Velechvín), která mají ryze venkovský charakter, venkovské, ze značné části zemědělské obyvatelstvo, která leží za Lišovským prahem, a která jsou s Českými Budějovicemi řídce autobusy propojena hlavně přes Lišov.

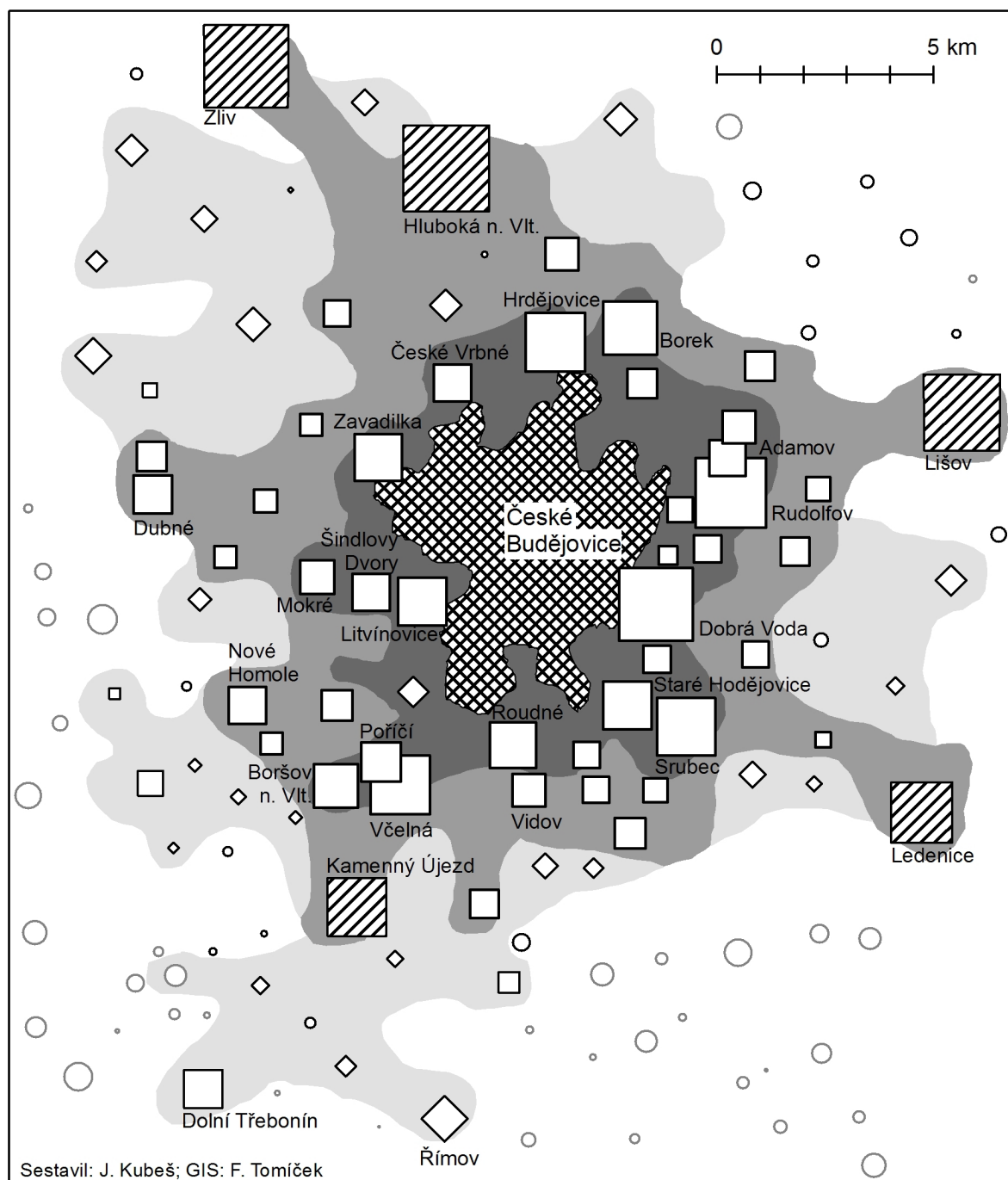
Rozmístění suburbií a dalších typů sídel v bližším zázemí Českých Budějovic

V Mapě 1. jsou v řešeném území bližšího zázemí Českých Budějovic zobrazena suburbia třech definovaných typů, dále také semi-suburbia, městečka aglomerace a venkovská sídla ostatní – sledovaná (srovnávaná s uvedenými typy sídel v tabulkách) a nesledovaná. Dále je zde zobrazen také intravilán Českých Budějovic. V Mapě 1. jsme také vymezili pásy příměstské a venkovské krajiny se suburbii a ještě také pás venkovské krajiny se semi-suburbii – viz. závěr této subkapitoly. Mapa, resp. v ní vyznačená suburbia a semi-suburbia, vznikla na základě uplatnění dříve popsanych kritérií sledovaných kritériálních charakteristik.

Již v předchozích subkapitolách jsme se vyjádřili k lokaci některých suburbií. Nyní podrobněji. *Suburbií příměstské krajiny* je nakonec, po několika etapách přehodnocování, celkem 23. Vytvářejí řetěz suburbií kolem intravilánu Českých Budějovic, někdy z něho vybíhají výběžky – tam, kde několik suburbií vytváří „protažený shluk“. Suburbia příměstské krajiny jsou poměrně populačně velkými suburbii (průměrně 929 obyvatel), nejčastěji s 1 000 – 1 999 obyvateli (7 suburbií), s 500 – 999 obyvateli (7) nebo s 200 – 499 obyvateli (6). Svůj suburbánní rozvoj většinou začala již v 70. letech 20. století (Borek, Dubičné, Hrdějovice, Stará Pohůrka, Staré Hodějovice, Zavadilka,...), některá i dříve (Dobrá Voda, Včelná), další měla svůj hlavní stavební a populační boom po roce 2000 (Boršov n. Vltavou, Doubravice, Litvínovice, Roudné, Srubec, Šindlovy Dvory). Některá ze suburbií příměstské krajiny se zástavbou začínají připojovat k intravilánu Českých Budějovic – viz. dřívější text, takže urbanizovaný prostor Českých Budějovic se na několika místech začíná přelévat přes administrativní hranici obce České Budějovice. Jde hlavně o napojování zástavby v lokalitách Rožnov(ČB)-Roudné, Nové Hodějovice(ČB)-Staré Hodějovice, Nové Vráto(ČB)-Vráto, sídliště Vltava+Globus(ČB)-České Vrbné nebo sídliště Máj(ČB)-Zavadilka. Největší soustředění suburbií příměstské krajiny je na Lišovském prahu a ve dvou výběžcích na západě a jihozápadě českobudějovické aglomerace.

Suburbií blízké venkovské krajiny jsme nakonec stanovili 20. Vytvářejí další vnější řetěz suburbií, který ovšem není vždy spojitý. Průměrná populační velikost těchto suburbií je již značně menší – 362 obyvatel, nacházejí se téměř vždy ve velikostní kategorii 200 – 499 obyvatel (16 suburbií). Většinou svůj suburbánní rozvoj začala až po roce 2000 – Tabulka 11b., i když i zde existují výjimky – Hlincová Hora, Plav, Hůrka, Nedabyly, Nová Ves, Hosín se začala rozvíjet už v 2. polovině 90. let, Dasný nebo Nové Homole ještě dříve. V této souvislosti také upozorňujeme na dřívější diskusi o populačním růstu sídla jako o možné kritériální charakteristice pro stanovování suburbií.

Mapa 1. Typy suburbii, dalších sídel a zón krajiny v bližším zázemí Českých Budějovic - stav v roce 2010

Legenda

	Městečko (užší) aglomerace		Intravilán většího města
	Suburbium příměstské krajiny		Příměstská krajina se suburbii
	Suburbium blízké venkovské krajiny		Venkovská krajina se suburbii
	Suburbium vzdálenější venkovské krajiny		Venkovská krajina se semi-suburbii
	Venkovské sídlo s částečnou suburbanizací	Počet obyvatel (2010):	
	Venkovské sídlo ostatní - sledované		50
	Venkovské sídlo ostatní - nesledované		200
			500
			4000

Některá suburbia blízké venkovské krajiny leží v relativně esteticky a přírodně hodnotné krajině – Vidov, Plav, Třebotovice, Černý Dub, takže mohou přitahovat na tyto hodnoty krajiny orientované suburbánní migranty. Některá z nich leží u chatových osad – např. Jivno nebo Plav. Chatové osady leží také u suburbií vzdálenější venkovské krajiny – u Straňan, Hradců, Vrábče nebo u semi-suburbií – u Borovnice, Březí, Záhorčic a Zborova. Lze zaznamenat dlouhodobé až trvalé pobývání obyvatel na některých chatách, hlavně v chatách větších, dobře vybavených a tepelně izolovaných. Podle předchozích výzkumů Kubeš (2009b) je asi 5 % chat chatových osad obýváno trvale a asi 5 % stále v teplejší části roku – od dubna do října. Chataři takto využívající chaty, kteří nemají trvalé bydliště v suburbii, pak tímto způsobem navyšují počet „suburbantů“. Další suburbia blízké venkovské krajiny leží naopak v krajině zemědělských polí a jejich rozvoj proto z krajinných a půdně-ochranných důvodů není příliš vhodný.

Stanovili jsme 5 *suburbii vzdálenější venkovské krajiny*. O některých jsme věděli již dříve (Dolní Třebonín, Vrábče), další jsme objevili při terénním průzkumu v roce 2011 (Hradce, Jaronice), kdy jsme byli překvapeni velkou aktuální výstavbou. Některá jsou na hraně z hlediska kritérií suburbia (Jaronice, Hradce). Hradce a Vrábče, ale i Straňany, se nacházejí v esteticky a přírodně hodnotné krajině. Jaronice a Dolní Třebonín naopak v intenzivně zemědělsky obhospodařované krajině. Dolní Třebonín je developerským projektem, projektem z hlediska krajinného zasazení a architektonického řešení, sporným. Lze předpokládat, že z některých semi-suburbií se v blízké budoucnosti stanou tato suburbia, hlavně ze semi-suburbií ležících na jihozápadě. Můžeme doporučit rozvoj těch současných a potenciálních suburbií vzdálenější, resp. bližší venkovské krajiny, která leží na železničních tratích (Černý Dub, Hradce, Vrábče, resp. Kosov, Zborov).

Celkem jsme stanovili 26 *venkovských sídel s částečnou suburbanizací*. Většinou jsou to malá a menší venkovská sídla, která jsou zasažena suburbanizací až v posledním desetiletí – to se týká hlavně těchto sídel na jihozápadě řešeného území. Na severovýchodě ležící sídla jsou o něco větší a suburbánní rozvoj je zde postupný a navazuje na výstavbu pro zde dlouhodobě bydlící obyvatele. Průměrná populační velikost těchto suburbií je 335 obyvatel a většinou se jedná o sídla malá, do 199 obyvatel (16 semi-suburbií), eventuálně o sídla v kategorii následující, do 499 obyvatel (9). Lze předpokládat vznik dalších semi-suburbií, tak jak budou Českobudějovičtí vyhledávat další vzdálenější a přírodně a krajinně hodnotnější území pro uskutečnění jejich suburbánní výstavby.

Už v předchozím textu jsme diskutovali stanovení 5-ti *městeček aglomerace* (českobudějovické aglomerace) – Zliv, Hluboká n. Vltavou, Lišov, Ledenice a Kamenný

Újezd a nezařazení do tohoto souboru od Českých Budějovic o něco vzdálenějších městeček. Hluboká n. Vltavou, Zliv a Lišov mají populační velikost v intervalu 3 000 – 4 999 obyvatel, Ledenice a Kamenný Újezd mají zhruba poloviční velikost. Závislost těchto městeček, zejména v dojížděcí za prací, na Českých Budějovicích je velká, poněkud nižší je u Lišova a Hluboké n. Vltavou, kde je určité množství pracovních příležitostí v průmyslu, resp. ve službách. Pouze Zliv má s Českými Budějovicemi velmi slabou, zápornou migrační bilanci, ostatní městečka ji mají výrazně kladnou.

6.2. Dílčí analýzy výstavby bytů, suburbánní migrace, vyjížděky za prací a vývoje počtu obyvatel v sídlech bližšího zázemí Českých Budějovic

V textu následujících subkapitol se soustředíme pouze na vybrané hodnoty jednotlivých hlavních a několika doplňkových charakteristik vztahujících se k řešené problematice. Zmíníme průměrné a extrémní hodnoty a pokusíme se je vysvětlit. Zásadní zjištění k problematice výstavby bytů, suburbánní migraci, vyjížděky za prací do Českých Budějovic a populačnímu vývoji ve sledovaných sídlech bližšího zázemí Českých Budějovic byly uvedeny již v předchozí kapitole 6.1.

Analýza zastoupení nově vystavěných bytů v sídlech

Křivka vývoje výstavby (trvale obydlených) bytů v současných suburbiích má výkyvy kopírující politické, společenské a ekonomické změny a podmínky a změny životně-
stylových vzorců. *Suburbia příměstské krajiny* měla v 60. letech 20. století námi sledovanou intenzitu bytové výstavby na průměrné hodnotě 16,92. V 70. letech se tato hodnota zvýšila na úroveň 33,89, v dalším desetiletí pak poklesla na 16,36 (80. léta), aby následně vzrostla v post-socialistickém období (1991 – 2010) na hodnotu 38,39 – tedy jen o něco více než v 70. letech. Je ale třeba uvést, že v období 1991 – 2001 byla tato intenzita bytové výstavby výrazně nižší a v posledním desetiletí naopak výrazně vyšší než zmíněný průměr za celé poslední dvacetiletí – Tabulka 7. Nejvyšší hodnotu intenzity bytové výstavby v celém sledovaném období let 1970 – 2010 měly v suburbiích příměstské krajiny Borek (83,22), Zavadilka (82,33), Srubec (80,52) a Litvínovice (80,16) – viz. údaje v 3. sloupci Tabulky 11a.

U *suburbií blízké venkovské krajiny* byla vývojová křivka výstavby bytů podobná, pouze s tím rozdílem, že v socialistickém období zde byly poněkud nižší hodnoty a

Tabulka 7. Počty, výstavba a intenzita výstavby trvale obydlených bytů v typech sídel bližšího zázemí Českých Budějovic 1961 - 2010 (typy sídel vymezené z hlediska suburbanizace)

Typy sídel z hlediska suburbanizace	Počet trvale obydlených bytů (TOB) v daném roce, počet vystavěných TOB v předchozím desetiletí (NTOB), eventuelně dvacetiletí či čtyřicetiletí (NTOB20, NTOB40), intenzita této výstavby (NTOB na 100 TOB = INTOB1) a intenzita výstavby TOB na počet obyvatel (NTOB na 100 obyvatel = INTOB2)													
	1970			1980			1991			2010				
	TOB	NTOB 1961 - 1970	INTOBS 1961 - 1970	TOB	NTOB 1970 - 1980	INTOBS 1970 - 1980	TOB	NTOB 1980 - 1991	INTOBS 1980 - 1991	TOB	NTOB20 1991 - 2010	INTOBS2-20 1991 - 2010	NTOB40 1970 - 2010	INTOBS2-40 1970 - 2010
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	3488	590	16,92	4116	1395	33,89	4549	744	16,36	7384	2835	13,27 38,39	4974	23,28 67,36
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	1291	174	13,48	1497	341	22,78	1526	223	14,61	2592	1066	14,76 41,13	1630	22,53 62,89
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	265	37	13,96	293	72	24,57	316	53	16,77	653	337	20,14 51,61	456	27,26 69,83
Městečka aglomerace (MAG)	3541	490	13,84	4129	1042	25,24	4541	727	16,01	5367	826	5,76 15,39	2595	18,11 48,35
Venkovská sídla s částečnou suburbanizací (VCS)	1321	166	12,57	1364	283	20,75	1302	118	9,06	1648	352	7,56 21,36	761	16,33 46,18
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	442	68	15,38	381	83	21,78	310	13	4,19	361	51	5,57 14,13	108	11,79 29,92

Poznámky: Údaje o počtu trvale obydlených bytů ze SLBD 1970, 1980 a 1991 (ČSÚ – Kolektiv 1976, 1984, 1994) a z terénního průzkumu sídel v r. 2010 – nově vystavěné trvale obydlené byty za období 1991 – 2010 + stav v roce 1991. Údaje o počtu vystavěných TOB v předchozím desetiletí (NTOB), eventuelně dvacetiletí, či za období posledních 40 let ze SLBD 1970, 1980 a 1991 (ČSÚ – archiv databází krajského pracoviště v Č. Budějovicích) a z výše uvedeného průzkumu.

v posledním desetiletí zde zaznamenáváme mnohem větší suburbánní výstavbu. Nejvyšší hodnotu intenzity bytové výstavby v celém období 1970 – 2010 měly v tomto typu suburbií Vidov (86,46), Hlincová Hora (79,84) a Nové Homole (79,70), naopak poměrně nízkou tuto hodnotu (na úrovni 50,0) měly např. Ohrazení, Hosín nebo Třebín – viz. Tabulka 11b.

Ještě výraznější je dynamika bytové výstavby v posledním dvacetiletí, resp. desetiletí, u *suburbií vzdálenější venkovské krajiny* – Tabulka 7. U těchto suburbií je v tomto období také mimořádně velmi vysoká intenzita bytové výstavby měřená na 100 obyvatel sídla – v průměru 20,14 vystavěných bytů mezi lety 1991 – 2010 na 100 obyvatel sídla v roce 2010. Těchto suburbií je ale zatím pouze pět, takže hodnoty mohou být tímto nízkým počtem ovlivněny. Absolutní počty v tomto typu suburbií vystavěných bytů jsou zatím, v porovnání s ostatními typy suburbií, malé. Nejvyšší hodnotu námi sledované intenzity bytové výstavby (na 100 trvale obydlených bytů) v celém období 1970 – 2010 měl v tomto typu suburbií Dolní Třebonín (80,46) – viz. Tabulka 11c.

U *městeček aglomerace* lze rovněž zaznamenat vzestup výstavby bytů v 70. letech, její pokles v letech osmdesátých. V post-socialistickém období je zde výstavba bytů relativně velmi malá – dosahuje pouze 15,39. Hodnoty intenzity bytové výstavby v celém období 1970 – 2010 byly u všech městeček aglomerace přibližně stejné, pohybovaly se v rozmezí 44,94 – 52,28 (viz. Tabulka 11c).

Zajímavé hodnoty bytové výstavby na časové křivce lze pozorovat z Tabulky 7. v případě *venkovských sídel s částečnou suburbanizací*. Tato sídla byla v socialistickém období často malými vesnicemi a osadami, mnohdy určenými v koncepci Střediskové soustavy osídlení ze 70. let 20. století „na dožití“, takže zvláště v letech 1976 – 1989 se v nich stavělo velmi málo. Nejvyšší hodnotu intenzity bytové výstavby v celém období 1970 – 2010 měly v případě současných semi-suburbií Munice (64,47), Čejkovice (61,34), Břehov (58,33) a Kroclov (58,33). Jedná se tedy o hodnoty značně přesahující příslušné kritérium pro semi-suburbia i suburbia – viz. Tabulka 11d.

U sledovaných *venkovských sídel ostatních* dosahovala v 80. letech intenzita bytové výstavby vztážená na 100 trvale obydlených bytů hodnoty pouze 4,19, ale před deseti lety hodnoty 15,38. Po roce 1991 se staví byty i zde, staví se pro místní venkovské obyvatele, i pro přistěhovavší obyvatele.

V období 1970 – 2010 bylo v suburbiích bližšího zázemí Českých Budějovic vystavěno 7 060 trvale obydlených bytů (poznámky ke konzistenci dat v tomto součtu v kapitole 5.), v semi-suburbiích pak 761 těchto bytů a v městečkách aglomerace 2 595 těchto

bytů, celkem tedy asi 10 500 bytů, přičemž přibližně ¾ z nich lze spojovat se suburbanizací, z velké části se suburbanizací původně českobudějovických obyvatel.

Analýza zastoupení suburbánních migrantů v sídlech

Suburbánní migranti pro nás jsou hlavně ti lidé, kteří se přestěhovali z jádra aglomerace (z Českých Budějovic) do sídel ležících v bližším zázemí tohoto jádra. Protože jsme měli data pouze od roku 1991, nemohli jsme zachytit celé období suburbanizace let 1970 – 2010. Publikovaná směrová meziobecní migrace je opět vykazována pouze tehdy, pokud migrant „překročí“ hranice obce. Oproti vyjížděce za prací je ale zaznamenáváno stěhování každého člověka přes hranice obce. Také zde jsme museli uskutečnit přepočty údajů z obcí na sídla – kapitola 5.2. Přepočty byly náročnější než u vyjížděky za prací a také zde nastávaly problémy, když v rámci obce existovalo sídlo velmi malé a velmi velké. V kapitole 5.2. jsme také vyjmenovali ty proudy migrací, které považujeme za „suburbánní“. Jednalo se o stěhování z většího města (Českých Budějovic) do sídel v bližším zázemí tohoto města, také o stěhování z dalších měst (blízkých i vzdálených) do sídel tohoto zázemí (počty jsme dělili dvěma) a také o stěhování ze suburbií a rovněž městeček aglomerace (zde pouze v rámci aglomerace daného většího města, v našem případě českobudějovické aglomerace; počty jsme dělili dvěma). V Tabulce 8. jsou jednotlivé migrační proudy u jednotlivých typů sídel vyčísleny. Je zde také uvedena námi definovaná intenzita suburbánní migrace.

Nejvyšší průměrnou intenzitu této suburbánní migrace měla v řešeném území *suburbia příměstské krajiny* (54,28). V posledním dvacetiletí se do těchto suburbií z uvedených urbánních a suburbánních typů sídel nastěhovalo 10 700 obyvatel, přičemž 9 069 z nich se přistěhovalo z Českých Budějovic. Konkrétně do Dobré Vody s 2 524 obyvateli se z Českých Budějovic nastěhovalo v uvedeném období 1 502 obyvatel (opačný proud byl 569) – Tabulka 11a., přitom suburbanizaci zde zaznamenáváme už od 60. let 20. století. Velmi vysokou intenzitu suburbánní migrace má také Hlinsko (77,16 - zde je ale údaj ovlivněn přepočty s Rudolfovem) a také Srubec (71,17), který je typickým českobudějovickým suburbiem. Je třeba upozornit na specifičnost migrací, protože někdy se může jednat o relativně krátkou dobu trvalého pobytu a o následný návrat do původního bydliště či jinam. Vedle toho je také často zmiňována skutečnost, že mnoho suburbánních migrantů tento přesun nenahlásí příslušným úřadům. Opačný proud – konkrétně stěhování obyvatel ze suburbií příměstské krajiny do Českých Budějovic – představoval 3 337 obyvatel, takže migrační bilance těchto suburbií s Českými Budějovicemi je výrazně kladná.

Tabulka 8. Směrová migrace obyvatel vztahovaná k typům sídel bližšího zázemí Českých Budějovic za období 1991 - 2010 (typy sídel vymezené z hlediska suburbanizace)

Typy sídel z hlediska suburbanizace	Migrace z ČB do sídel daného typu	Migrace z měst (mimo ČB), městeček a suburbií ČBA do sídel daného typu dělená dvěma ¹	Migrace z ČB a dalších měst, městeček a suburbií ČBA do sídel daného typu (MIČB+)	Poměr MIČB+ na 100 obyvatel těchto sídel v r. 2010	Migrace ze sídel daného typu do ČB	Migrační bilance sídel daného typu s ČB	Poměr migrace z ČB do sídel daného typu a migrace opačného směru
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	9069	3262 1631	10700	54,28	3337	5732	2,72 : 1
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	2716	1164 582	3298	49,21	852	1864	3,19 : 1
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	530	622 311	841	50,27	212	318	2,50 : 1
Městečka aglomerace (MAG)	2819	2398 1199	4018	28,04	1936	883	1,46 : 1
Venkovská sídla s částečnou suburbanizací (VCS)	1251	818 409	1660	35,63	615	636	2,03 : 1
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	179	124 62	241	28,66	76	103	2,36 : 1

Poznámky: údaje z průběžné evidence směrové migrace za roky 1991 - 2010 (ČSÚ – archiv databází krajského pracoviště v Č. Budějovicích) - jedná se o stěhování přes hranice obce, přepočteno z obcí na sídla (postup výpočtu v kapitole 5.2.),¹ kurzívou je vyznačena celá migrace – vysvětlení v textu.

Suburbia blízké venkovské krajiny vykazují průměrnou intenzitu suburbánní migrace o něco nižší – 49,21. Do suburbií tohoto typu se ve sledovaném období ze sledovaných urbanizovaných a suburbanizovaných sídel nastěhovalo celkem 3 298 obyvatel, z čehož bylo 2 716 obyvatel z Českých Budějovic – Tabulka 8. Migrační bilance s Českými Budějovicemi je zde také výrazně kladná, ještě více, než u suburbií příměstské krajiny, u kterých nebylo možné započítat socialistickou suburbánní migraci. Libnič má v rámci těchto suburbií nejvyšší sledovanou intenzitu migrace – 83,54, ale je to asi dáno existencí Ústavu sociální péče. Vysokou intenzitu vykazuje také Vidov – 64,24. U ostatních suburbií jsou hodnoty výrazně nižší – Tabulka 11b.

Skupina *suburbií vzdálenější venkovské krajiny* je malá a vnitřně velmi různorodá. Většími suburbii tohoto typu jsou pouze Dolní Třebonín a Vrábče, v obou případech hodnota intenzity migrace přesahuje 50,00 – Tabulka 11c. V Dolním Třeboníně je nižší (53,36) než ve Vrábči (60,78), protože silnou suburbánní migraci z Českého Krumlova do Dolního Třebonína jsme v našem postupu dělili dvěma.

Jednotlivá *městečka aglomerace* mají také, poměrně překvapivě, odlišné intenzity suburbánní migrace – Tabulka 11c. Rozdílný je také u těchto městeček opačný proud – stěhování do Českých Budějovic. U Hluboké n. Vltavou je migrační sepětí s Českými Budějovicemi silné, stěhování z Českých Budějovic a stěhování do Českých Budějovic vykazuje absolutní hodnoty 1 078 a 693 migrantů. Naopak migrační sepětí přibližně populačně stejně velké Zlivi s Českými Budějovicemi je mnohem slabší a migrační bilance Zlivi je zhruba vyrovnaná – 498 a 517.

Semi-suburbia – venkovská sídla s částečnou suburbanizací – zažívají přistěhovávaní městských obyvatel až v posledních deseti letech. Námi definovaná intenzita suburbánní migrace je u nich zatím nižší – v průměru 35,63, ovšem je vyšší než u městeček aglomerace (28,04). Údaje za jednotlivá sídla tohoto typu jsou velice rozdílná, u velmi malých sídel také díky přepočtům z obcí na sídla – viz. extrémně vysoké hodnoty v Tabulce 11d. Pozoruhodně velkou intenzitu migrace z Českých Budějovic jsme také zjistili u *venkovských sídel ostatních – sledovaných*. Do těchto sídel se z Českých Budějovic přistěhovalo 179 obyvatel, přičemž opačným směrem se přemístilo pouze 76 obyvatel. Absolutně jde o malá čísla, která by také potřebovala hlubší analýzu podle věku migrantů.

Analýza vyjíždějících (a dojíždějících) za prací ze sídel

Úvodem je třeba připomenout, že jsme pracovali s údaji ze Sčítání 2001 o meziobecní vyjízdce za prací, že tato vyjízdka byla publikována pouze při proudu 10-ti a více vyjíždějících, že údaje bylo třeba přepočítávat z obcí na sídla (podrobnosti v kapitole 5.3.) a že jsme sledovali „suburbánní“ vyjízdku ze sídla do Českých Budějovic a také do měst v okolí (např. do Kaplice), do městeček českobudějovické aglomerace a do suburbií českobudějovické aglomerace (ještě také do zde ležících sídel s průmyslovými a průmyslově-obslužnými podniky, pokud nejsou suburbii).

Do výše uvedených typů sídel dojíždělo za prací v roce 2001 ze *suburbií příměstské krajiny* celkem 5 093 (63,65 %) ekonomicky aktivních – Tabulka 9. Vyjíždění za prací z těchto suburbií do Českých Budějovic bylo samozřejmě nejvýznamnější – v absolutní hodnotě představovalo 4 841 ekonomicky aktivních, jednalo se tedy o 95,05 % z výše uvedených 5 093 vyjíždějících ekonomicky aktivních. Předpokládáme, že se v posledním desetiletí toto číslo ještě o něco zvětšilo, neboť tato suburbia populačně vzrostla. Rozdíly mezi jednotlivými suburbii zde nebyly velké. Nejvyšší podíl měl Borek (71,60 %), Vrátó (70,87 %) a Mokré (70,45 %), nejnižší pak Poříčí (50,22 %) – vliv zde ležících těstáren Bratří

Tabulka 9. Počty a podíly vyjíždějících za prací z typů sídel bližšího zázemí Českých Budějovic v roce 2001 (typy sídel vymezené z hlediska suburbanizace)

Typy sídel z hlediska suburbanizace	Vyjíždějící za prací ze sídel daného typu do ČB a měst, městeček a suburbií v okolí	Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídel daného typu do ČB a měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídlech daného typu v %	Dojíždějící za prací do sídel daného typu z ČB, měst, městeček a suburbií v okolí	Podíl počtu dojíždějících za prací do sídel daného typu z ČB, měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídlech daného typu v %
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	5093	63,65	1148	14,56
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	1537	59,19	289	11,57
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	285	52,97	23	4,28
Městečka aglomerace (MAG)	3543	50,03	735	10,38
Venkovská sídla s částečnou suburbanizací (VCS)	1060	52,68	477	23,71 ¹
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	167	46,65	38	10,61

Poznámka: údaje ze SLBD 2001 (Kolektiv 2005 a databáze ČSÚ – 2001a,b vykazovaly se přejezdy přes hranice obce, pokud se jednalo o 10 a více vyjíždějících/dojíždějících, přepočteno z obcí na sídla - postup výpočtu v textu; ¹hodnota ovlivněna existencí průmyslově-obslužné zóny v Plané.

Zátků, Hůry (53,34 %) nebo Boršov n. Vltavou (56,34 %) – těstárny. Hodnoty za jednotlivá sídla jsou v Tabulce 11a. V literatuře o suburbanizaci se diskutuje i opačný proud pohybu za prací, tedy proud z většího města do jeho suburbií, do těch prostorů, kde se vystavěly nové průmyslové, průmyslově-obslužné a hypermarketové areály. To ovšem není pro českobudějovickou aglomeraci typické, takže tento pohyb za prací zde není tak silný – 1 148 dojíždějících do těchto sídel – Tabulka 9. (hlavně z Českých Budějovic – 1 030). Nejvíce se dojíždí do Vráta (část podniků na okraji českobudějovické průmyslové zóny již leží na pozemcích obce Vráto), do Poříčí a Boršova n. Vltavou (těstárny) a do Hrdějovic (do nedaleko ležícího hypermarketu Makro a do městské ČOV).

Ze suburbií blízké venkovské krajiny směřoval sledovaný proud 1 537 vyjíždějících za prací (59,19 %) – Tabulka 9. Také zde předpokládáme v roce 2010 značné navýšení. Nejvíce z Hůrky (68,13 %), z Vidova (68,07 %) a z Třebína (66,32 %), rozdíly mezi suburbii sledovaného typu nebyly velké. Výjimkou byla Libnič (39,67 %) – ta dostala výjimku i v rámci příslušného kritéria, neboť je zde lokalizován ústav sociální péče s pracovními příležitostmi (viz. také silný dojížděkový proud – 38,84 %) – Tabulka 11b.

Mezi *suburbii vzdálenější venkovské krajiny* existují ve sledovaných charakteristikách malé rozdíly, podíly vyjíždějících lehce přesahují 50 %. Lze předpokládat značné navýšení vyjížděky, absolutní i relativní, v posledním desetiletí. S tím také souvisí kritériální výjimka pro Dolní Třebonín, který suburbánně narostl po roce 2001. Opačné proudy pohybu za prací jsou zde nepatrné. Také z *městeček aglomerace* se především za prací vyjíždí – Tabulka 9., navíc v posledním dvacetiletí zde byly některé podniky zrušeny (Mape Zliv, Teplárna Zliv, některá pracovní místa v nábytkářství v Lišově a v Ledenicích). Námi sledovaná vyjížděka zde v průměru dosahovala 50,03 % ekonomicky aktivních, výrazně nejvyšší byla u Kamenného Újezdu (61,86 %), nejnižší pak u Lišova (40,93 %), kde přece jen zůstala určitá výrobní základna. Nejvíce se za prací dojíždí do Hluboké n. Vltavou (15,32). Jde především o dojížděku do zařízení cestovního ruchu, eventuelně do ZOO Ohrada.

Z *venkovských sídel s částečnou suburbanizací* vyjíždělo za prací ve sledovaných směrech průměrně 52,68 % ekonomicky aktivních – Tabulka 9. Zde jsme se potýkali s problémy přepočtů údajů z obcí na sídla – hlavně u malých sídel spadajících pod městečka. Proto jsou zde extrémní hodnoty u Radostic (80,00 % - Kamenný Újezd), Zalin (72,28 % - Ledenice), a proto jsou v rámci tohoto typu sídel hodnoty značně rozdílné. Dojížděkový extrém – 254,26 % – jsme zaznamenali u Plané, která je populačně malým sídlem s množstvím průmyslových a průmyslově-obslužných podniků – Tabulka 11d.

Analýza vývoje počtu obyvatel v sídlech

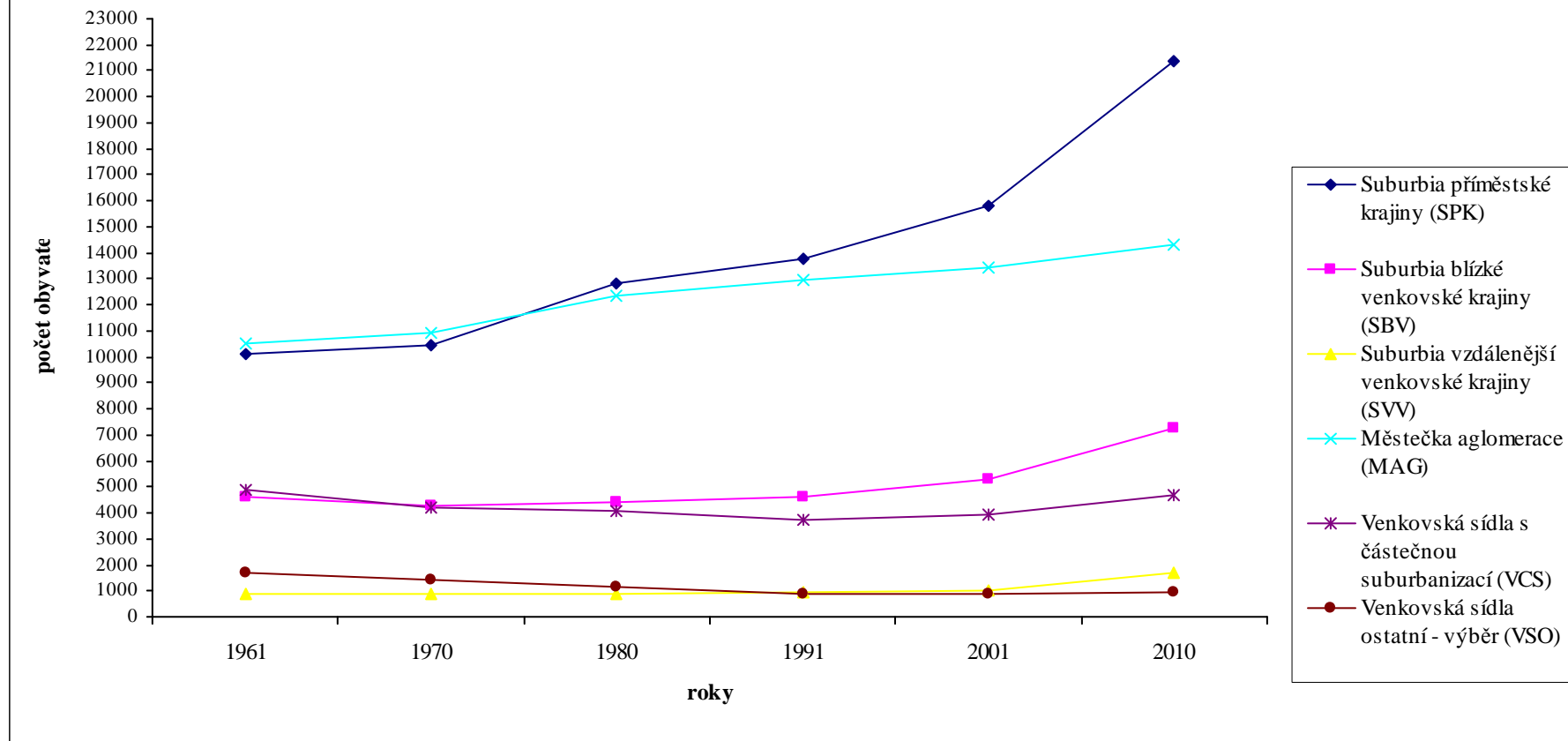
V současnosti (r. 2010) žije v suburbii, semi-suburbii a městečkách českobudějovické aglomerace celkem 49 265 obyvatel a v jádru této aglomerace 92 489 obyvatel – Tabulka 10. Celkově je zde tedy nyní 141 754 obyvatel, přičemž přes 34,75 % těchto obyvatel bydlí mimo intravilán Českých Budějovic. V roce 2001 byly analogické údaje 135 614 a 29,15 % a v roce 1991 byly 132 135 a 27,25 %. Suburbánní zázemí Českých Budějovic tedy populačně narůstá a intravilán Českých Budějovic populaci ztrácí – to je znak suburbanizačního procesu jak ho definovali např. Van den Berg a kol. (1982). V Tabulce 5. jsme v posledním sloupci stanovili typy sídel spadající do aglomerace vymezené z hlediska suburbanizace. Na základě tohoto přístupu a na základě vymezení pásu příměstské krajiny se suburbii a pásu venkovské krajiny se suburbii v Mapě 1. (zahrnují také 3 sídla, která nejsou suburbii) je v českobudějovické aglomeraci v roce 2010 celkem 136 011 obyvatel, z toho 43 522 (32,00 %) ve zmíněných pásích krajiny bližšího zázemí Českých Budějovic.

**Tabulka 10. Počty obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel v typech sídel bližšího zázemí Českých Budějovic 1961 - 2010
(typy sídel vymezené z hlediska suburbanizace)**

Typy sídel z hlediska suburbanizace	Počet obyvatel podle roků						Indexy vývoje počtu obyvatel								
	1961	1970	1980	1991	2001	2010	1961 - 1970	1970 - 1980	1980 - 1991	1991 - 2001	2001 - 2010	1970 - 1991	1991 - 2010	1970 - 2010	
Suburbia příměstské krajiny (SPK)	10133	10432	12820	13768	15779	21370	1,03	1,23	1,07	1,15	1,39	1,32	1,55	2,05	
Suburbia blízké venkovské krajiny (SBV)	4607	4252	4432	4582	5314	7234	0,92	1,04	1,03	1,16	1,36	1,08	1,58	1,70	
Suburbia vzdálenější venkovské krajiny (SVV)	861	853	857	974	1050	1673	0,99	1,00	1,14	1,08	1,59	1,14	1,72	1,96	
Městečka aglomerace (MAG)	10541	10947	12348	12957	13453	14329	1,04	1,13	1,05	1,04	1,07	1,18	1,11	1,31	
Venkovská sídla s částečnou suburbanizací (VCS)	4874	4225	4081	3723	3942	4659	0,87	0,97	0,91	1,06	1,18	0,88	1,25	1,10	
Venkovská sídla ostatní - výběr (VSO)	1688	1436	1168	915	898	916	0,85	0,81	0,78	0,98	1,02	0,63	1,01	0,64	
Intravilán Českých Budějovic	61358	75497	87365	96131	96076	92489	1,23	1,16	1,10	1,00	0,96	1,27	0,96	1,23	

Poznámka: Údaje ze SLBD 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 (Kolektiv 1966, 1976, 1984, 1994, 2005) a údaje z průběžné evidence obyvatel v obcích a jejich částech v r. 2010 (k 31.12.)

**Graf 1. Vývoj počtu obyvatel bližšího zázemí Českých Budějovic v letech 1961 - 2010, absolutní údaje
(v typech sídel z hlediska suburbanizace)**

Poznámka: viz. Tabulka 10.

Suburbia příměstské krajiny se populačně od roku 1970 více než zdvojnásobila (index 2,05). Populační vývoj je zde nejprve v 70. letech značně růstový, v průměru 1,23 (nejvíce u Borku – 2,94, Zavadilky – 2,44 nebo Hrdějovic – 1,77). Je to důkaz socialistické suburbanizace - Tabulka 10. a Graf 1. Následně lze zaznamenat mírně růstový vývoj (1,07 a 1,15). Po roce 2001 pak výrazně růstový, v průměru 1,39 (nejvíce Zavadilka – 2,41, Srubec – 2,36, Boršov n. Vltavou – 2,07 nebo Šindlovy Dvory – 2,02). Hodnoty za sídla lze nalézt v Tabulce 11a.

V *suburbiih blízké venkovské krajiny* jsme zaznamenali poněkud odlišné hodnoty na křivce populačního vývoje. Populační růst v celém období let 1970 až 2010 zde byl o něco nižší – průměrně 70,00 % nárůst. Určitý růst zaznamenáváme až v období 1991 – 2001 – průměrné hodnoty indexu 1,16, výrazný pak po roce 2001 -1,36. Mezi jednotlivými suburbii ale existují rozdíly. V 70. a 80. letech např. rostlo Dubné (1,39), které bylo určeno jako středisko osídlení místního významu. Také Hlincová Hora (1,45), která byla již tehdy malým suburbium. Výrazně vzrostl Vidov (2,71), kde byly v 70. letech vystavěny byty pro zaměstnance českobudějovické vodárny. V posledním desetiletí jsme největší nárůst zaznamenali opět ve Vidově (1,67) – výstavba řadových rodinných domů, v Hlincové Hoře (1,80) – výstavby souboru rodinných domů Kodetka, v Nové Vsi (1,74) nebo v Nových Homolích (1,60) – rozsáhlá suburbánní výstavba, ale i v dalších suburbiih tohoto typu.

Suburbia vzdálenější venkovské krajiny populačně rostla až v posledním desetiletí – průměrná hodnota za tato suburbia je v tomto období 1,59 (nejvyšší ze všech sledovaných typů suburbiih). Největší nárůst byl v Dolním Třeboníně (2,25), kde počet obyvatel po roce 2001 narostl z 390 na 877 – Tabulka 11c. *Městečka aglomerace* populačně rostla velmi málo, největší růst byl u nich v 80. letech, kdy se zde stavěla malá panelová sídliště. Nicméně celkový růst za období let 1970 – 2010 dosáhl průměrné hodnoty 1,31 – Tabulka 10., mezi městečky nebyly velké rozdíly – Tabulka 11c.

Venkovská sídla s částečnou suburbanizací mají nárůst populace, slabý nárůst, po roce 1991 a mírnější po roce 2001 (1,18). V socialistickém období populaci většinou ztrácela. Protože růst populace pro nás nakonec nebyl kritériem vymezování suburbiih a semi-suburbiih, mohla některá semi-suburbia po roce 1991 i po roce 2001 populačně stagnovat – Bavorovice (záplavové pásmo), Kaliště u Lipí, Munice, Zvíkov. Nejvyššího nárůstu za poslední dvacetiletí dosáhly Zálužice u Pištína (9,00) – jedná se o populačně velmi malé sídlo, do kterého se přistěhovalo několik rodin, Kroclov u Vrábče (2,36) – podobně, Koroseky u Vrábče (1,88) – taktéž, Dobřejovice (1,66) – směřují k typu suburbium vzdálenější venkovské krajiny. Populační vývoj u semi-suburbiih byl tedy poměrně rozmanitý. *Venkovská sídla*

ostatní – sledovaná populaci dlouho ztrácela, nejvíce v 80. letech. Po roce 1991 se populačně stabilizují. Jde ovšem o výběr několika především malých venkovských sídel.

7. Závěr

V kapitole 2. jsme charakterizovali geografické prostředí řešeného území s důrazem na možné souvislosti se suburbanizací – *cíl 1*. Tato záležitost by se jistě dala rozpracovat podrobněji, ale bylo třeba se věnovat hlavnímu cíli diplomové práce. V kapitole 3. je uskutečněn rozbor literatury – české a zahraniční, s důrazem na literaturu pojednávající o stanovení suburbia a jeho typů, resp. o zonaci suburbánního zázemí větších měst – *cíl 2*. Kupodivu takto zaměřené literatury mnoho není.

Pro vytvoření systému kritériálních charakteristik a kritérií sloužících v naší práci k určení suburbií, semi-suburbií a jejich typů – *cíl 3*. (viz. Tabulka 5.) – byla klíčová kapitola 4. a v návaznosti také kapitola 5. a první subkapitola kapitoly 6. Jde o zásadní výsledek naší práce, který vznikl postupně, v mnoha opravných krocích, který byl ověřován v prostředí sídel bližšího zázemí Českých Budějovic – Tabulka 6. Tím jsme vlastně naplňovali i další hlavní cíl diplomové práce – stanovení suburbií a jejich typů a také dalších typů sídel ležících v bližším zázemí Českých Budějovic – *cíl 4.*, jejich rozmístění zobrazuje Mapa 1. V kapitole 6. uvádíme podrobnější rozbor hodnot sledovaných charakteristik sídel, konkrétně charakteristik zastoupení nově vystavěných bytů, suburbánních migrantů, vyjíždějících za prací a vývoje počtu obyvatel v sídlech bližšího zázemí Českých Budějovic – *cíl 5*. Snažili jsme se všechny v úvodu práce stanovené cíle naplnit.

K *hypotéze 1*. řečené v úvodu diplomové práce. Jak jsme zjistili naším terénním průzkumem a dalšími analýzami, až do vzdálenosti přibližně 7 km od okraje intravilánu Českých Budějovic se nacházejí suburbia, která jsme nazvali suburbii blízké venkovské krajiny. Izolovaná suburbia vzdálenější venkovské krajiny se nacházejí až do vzdálenosti 14,5 km od intravilánu. To je určitý posun vzdáleností, které byly v zázemí Českých Budějovic zjištěny při dřívějších výzkumech – Kubeš (2009a), Hána (2011). Zvětšování dosahu českobudějovické suburbanizace se urychlilo v posledních 10-ti letech a bude dále pokračovat.

S těmito zjištěními souvisí i vyjádření k další hypotéze práce – k *hypotéze 2*. V koncentrickém pásu 8 – 15 km od okraje intravilánu Českých Budějovic jsme v sídlech našli mnohé suburbanizační znaky (suburbánní zástavbu a výstavbu, architekturu městských rodinných domů, při rozborech dat pak i suburbánní migraci a samozřejmě také těsné dojížděkové vazby na České Budějovice), které se zde rozvinuly zvláště v posledních přibližně 7 letech. Požadovaná kritéria pro suburbia však tato sídla ještě obvykle nesplňují (především „výstavbové“ a/nebo „migrační“ kritérium). Proto byl stanoven přechodový typ sídel z hlediska suburbanizace – venkovská sídla s částečnou suburbanizací (semi-suburbia). Tato sídla jsou výrazně zastoupena na jihozápadě a severovýchodě řešeného zázemí Českých Budějovic. Je jich poměrně velký počet – 26, přičemž existují ještě další venkovská sídla, která se k tomuto typu sídel – semi-suburbii postupně přibližují. Koncentrický pás se semi-suburbii a také suburbii vzdálenější venkovské krajiny (vedle Dolního Třebonína jsme objevili ještě další 4 tato suburbia) není úplně spojitý, nazvali jsme ho „venkovská krajina se semi-suburbii“.

Skutečně jsme uvnitř vymezených pásem krajiny s příslušnými typy suburbií a semi-suburbií našli několik sídel, která suburbii nebo semi-suburbii nejsou – *hypotéza 3*. Ale jejich počet je nakonec velmi malý. V pásu příměstské krajiny se suburbii se nachází pouze semi-suburbium Planá. Toto sídlo nemá předpoklady pro větší rezidenční rozvoj, neboť leží v záplavovém území a pod přistávací drahou letiště, a proto zde byla výstavba domů omezována, má také značně průmyslovou a obslužně-průmyslovou funkci s dojížděkou z okolí. V dalším pásu – pásu venkovské krajiny se suburbii – se nachází venkovské sídlo Opatovice (záplavové území, velice hodnotná architektura usedlostí selského baroka, velmi malý počet obyvatel), také semi-suburbium Bavorovice (záplavové území, architektura).

V dalším pásu – v pásu venkovské krajiny se semi-suburbii – nebylo suburbanizací příliš zasaženo např. venkovské sídlo Kaliště (zemědělská funkce, odlehlost, je ale součástí obce České Budějovice a jezdí do něho MHD). Celkově je suburbanizací nezasažených sídel v uvedených pásích krajiny velmi málo. To nás překvapilo. Dokumentuje to postupný a spojitý prostorově koncentrický růst (resp. to dokumentuje současné pásmově/zonálně koncentrické uspořádání) jak Českých Budějovic, tak i jejich suburbánního zázemí. Do určité míry jiná je situace např. v Pražském metropolitním regionu, kde je suburbánní rozvoj značně sídelně selektivní – vedle jednoznačných suburbií a semi-suburbií zde v sousedství existuje velké množství sídel s venkovskými a rekreačními charakteristikami.

Poslední hypotéza – *hypotéza 4*. – se také naplnila jen částečně. Pravdou je, že suburbia vzdálenější venkovské krajiny a většina semi-suburbií populačně a stavebně rostla až

v posledních 7 nebo 10-ti letech. Platí také, že suburbia blízké venkovské krajiny, ležící v příslušném pásu, většinou rostla po roce 2001 (jsou zde ale i případy s dřívějším růstem – viz předchozí kapitola). „Problém“ kupodivu nastává u suburbií příměstské krajiny, tedy v nejbližším pásu za Českými Budějovicemi, která rostla za socialismu, v 70. a 80. letech 20. století (různá míra růstu), a v post-socialistickém období, konkrétně mezi lety 2001 – 2010, byla dynamika růstu těchto suburbií velmi různorodá. Některá tato suburbia v posledním desetiletí populačně a stavebně stagnovala (Adamov, Dobrá Voda, Hlinsko, Hůry, Rudolfovo, Včelná), jiná naopak zaznamenávala výrazný růst (Boršov n. Vltavou, Litvínovice, Mokré, Roudné, Srubec, Šindlovy Dvory, Zavadilka).

Diplomová práce má omezený rozsah a určitou dobu zpracování. Bohužel, nepodařilo se nám do analýz zapracovat nejnovější data ze Sčítání 2011, protože v době dokončování diplomové práce nebyla tato data v požadované územní struktuře k dispozici. Bude proto třeba následně nahradit údaje o počtu obyvatel v sídlech k 31.12. 2010 (průběžná evidence) uvedeně v tabulkách údajů o počtu bydlících v sídlech při Sčítání v březnu 2011. Doufáme, že rozdíly nebudou velké.

Také další údaje ze Sčítání 2011, konkrétně stáří trvale obydlených bytů v sídlech podle období výstavby, nám umožní jemněji strukturovat suburbánní výstavbu, a tedy proces suburbanizace, mezi lety 1991 – 2011. Analýzu výstavby trvale obydlených bytů v sídlech by bylo dobré uskutečnit více způsoby, resp. pomocí různých dat – na základě údajů o stáří bytů ze Sčítání (viz.), na základě terénního průzkumu v sídlech (tak jsme to uskutečňovali pro období 1991 – 2010) a také na základě údajů z průběžné evidence výstavby bytů v obcích (po přepočtu na sídla). Určitou možností je také pracovat s údaji o kolaudačních rozhodnutích ze stavebních deníků uložených na stavebních úřadech.

Je zde ještě možná aktualizace údajů o vyjížděci za prací zjišťovaných při Sčítání 2011. V tomto případě ale nepředpokládáme zásadnější změny ve výsledcích našich analýz, protože příslušné kritérium je nastaveno poměrně nízko a velká intenzita vyjížděky za prací ze sídel bližšího zázemí Českých Budějovic byla i dříve a týkala se i sídel již značně vzdálených od Českých Budějovic.

Pod vedením doc. Kubeše měly později také vzniknout diplomové práce zaměřené na analýzu suburbanizace v tábořské aglomeraci a v zázemí menších měst jižních Čech. Pokud takovéto práce vzniknou, potom bude možné připravit varianty modelu rozložení sídel s různou mírou suburbánních znaků v zázemí různě velkých měst. Předchozí diplomové práce o suburbanizaci Českých Budějovic obhájené na KGE byly zaměřeny také na územně rozvojové problémy suburbanizace. Takovýto výzkum by měl dále pokračovat a mohl by být

rozšířen o vypracování zásad pro rozvoj suburbií a dalších sídel ležících v českobudějovické aglomeraci.

8. Literatura

Tištěné zdroje

- CÍLEK, V., BAŠE, M. (2005): Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu. Praha, Geologický ústav AV ČR, 44 s.
- GALČANOVÁ, L., VACKOVÁ, B. (2008): Residenční suburbanizace v post-komunistické České republice, její kořeny, tradice a současnost. Případová studie brněnských suburbií. *IVRIS Pápera*, Brno, 3: 1–23.
- GREMLICA, T.: Neuspořádaný, neregulovaný a z dlouhodobého hlediska neudržitelný růst městských aglomerací. In: *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*, Ústav pro ekopolitiku, Praha, 2002, s. 21-38.
- HÁNA, J. (2011): Suburbanizace v zázemí Českých Budějovic – severozápadní a severovýchodní sektor. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 100 s.
- HIRT, S. (2007): Suburbanizing Sofia: Characteristics of post-socialist peri-urban change. *Urban Geography*, 28 (8): 755-780.
- HIRT, S. (2006): Post-socialist urban forms: Notes from Sofia. *Urban Geography*, 27 (5): 464-488.
- CHÁBERA, S. (1998): Fyzický zeměpis jižních Čech. Katedra geografie PF JU, České Budějovice, 139 s.
- IOFFE, G., NEFEDOVA, T. (1998): Environs of Russian cities: A case study of Moscow. *Europe-Asia Studies*, 50 (8): 1325-1356.
- KÁRA, J., KUČERA, T. (1986): Migrační bilance obcí v zázemí velkých měst. In: Ryšavý, Z. ed.: *„Nové tendence ve vývoji osídlení Československa“*. Československá demografická společnost a Výzkumný ústav výstavby a architektury, Praha, s. 135-143.
- KOVÁŘ, S. (1997): O rozrůstání Českých Budějovic. *Územní plánování a urbanismus*, 24(1): 16-18.

- KOLEKTIV (1965): Statistický lexikon obcí ČSSR 1965. Podle správního rozdělení 1. ledna 1965, sčítání lidu, domů a bytů 1. března 1961. SEVT, Praha, 668 s.
- KOLEKTIV (1976): Statistický lexikon obcí ČSSR 1970. Federální statistický úřad. Praha, 861 s.
- KOLEKTIV (1978): Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850 – 1970. Počet obyvatel a domů podle obcí a částí obcí podle správního členění k 1. lednu 1972 a abecední přehled obcí a částí obcí v letech 1850 – 1970. Federální statistický úřad, Praha, 687 s.
- KOLEKTIV (1984): Statistický lexikon obcí ČSSR 1982. Podle správního rozdělení k 1. lednu 1982 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. listopadu 1980. SEVT, Praha, 1723 s.
- KOLEKTIV (1994): Statistický lexikon obcí České republiky 1992. Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, bytů a domů k 3. březnu 1991. SEVT, Praha, 895 s.
- KOLEKTIV (2005): Statistický lexikon obcí České republiky 2005. Podle správního rozdělení k 1. lednu 2005 a výsledků sčítání lidu, bytů a domů k 1. březnu 2001. Ottovo nakladatelství, s.r.o. Praha, 1358 s.
- KUBEŠ, J. (2009a): Poloha, struktura, infrastruktura a obraz Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 51-113.
- KUBEŠ, J. (2009b): Chataření a zahrádkaření v nejbližším a blízkém rekreačním zázemí Českých Budějovic. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II.“, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 120-141.
- KUBEŠ, J. A KOL. (2009a): Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I. Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 166s. + přílohy
- KUBEŠ, J. A KOL. (2009b): Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II. Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 189s.
- KUBEŠ, J., HÁJÍČKOVÁ, J., ŠVEC, P. (2009): Rozmanitost sociální a demografické prostorové struktury Českých Budějovic a jejich zázemí. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní

- geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 114-144.
- KUBEŠ, J., ŠVEC, P. (2009): Populační vývoj v typech sídelních jednotek Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace mezi lety 1850 – 2005. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 31-50.
- LEETMAA, K., TAMMARU, T. (2007): Suburbanization in countries in transition: destination of suburbanizers in the Tallinn Metropolitan Area. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89 (2): 127-146.
- MATLOVIČ, R., SEDLÁKOVÁ, A. (2007): The impact of suburbanization in the hinterland of Prešov (Slovakia). *Moravian Geographical Reports*, 15 (2): 22- 31.
- MUSIL, J. (2003): Proměny urbánní sociologie ve Spojených státech a Evropě 1950 - 2000. *Sociologický časopis*, 39 (2): 137-167.
- NUISSL, H., RINK, D. (2005): The „production“ of urban sprawl in Eastern Germany as a phenomenon of post-socialist transformation. *Cities*, 22 (2): 123-134.
- OTT, T. (2001) From concentration to de-concentration migration patterns in the post-socialist city. *Cities*, 18 (6): 403-412.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2002): Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Sýkora, L. (ed.): „Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky“. Praha, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., s. 39-54.
- OUŘEDNÍČEK, M., POSOVÁ, D. (2006): Suburbánní bydlení v Pražském městském regionu: etapy vývoje a prostorové rozmístění. In: Ouředníček, M. ed.: „Sociální geografie Pražského městského regionu“. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 96-113.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2007): Differential suburban development in the Prague urban region. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89 (2): 111-126.
- OUŘEDNÍČEK, M., ČEJKOVÁ, E. (2009): Rezidenční suburbanizace v zázemí Českých Budějovic. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II“. Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 47-58.
- PTÁČEK, P., SZCZYRBA, Z. (2007): Current suburbanisation trends in the Czech Republic and spatial transformation of retail. *Revija za geografijo*, 2007 (1-2): 55-65.

- RUDOLPH, R., BRADE, I. (2005): Moscow: Processes of restructuring in the post-Soviet metropolitan periphery. *Cities*, 22 (2): 135-150.
- SÝKORA, L. (2002): Suburbanizace a její důsledky: výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost. In: Sýkora, L. (ed.): „Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky“, Praha, ; Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., s. 9-20.
- SÝKORA, L. (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis*, 39 (2): 217-235.
- TAMMARU, T. (2001): Suburban growth and suburbanisation under central planning: The case of Soviet Estonia. *Urban Studies*, 38 (8): 1341-1357.
- TIMÁR, J. (1992): The main features of suburbanization in the Great Hungarian Plain. *Landscape and Urban Planning*, 22 (2-4): 177-187.
- TIMÁR, J., VÁRADI, M. (2001): The uneven development of suburbanization during transition in Hungary. *European Urban and Regional Studies*, 8 (4): 349-360.
- VAN DEN BERG, L. et al. (1982): *A Study of Growth and Decline*. Urban Europe, 1. Pergamon Press, Oxford, 162 p.
- VAVRUŠKA, F. (1990): *Podnebí Českých Budějovic*. České Budějovice, Český hydrometeorologický ústav, pobočka České Budějovice, 32 s. + přílohy
- VOBECKÁ, J. (2009): Dojížděkový přístup k vymezení městského, příměstského a venkovského obyvatelstva v České republice. *Demografie*, 51: 14–22.

Mapy

- AUTOATLAS ČR (2001): *Autoatlas Česká republika 1 : 100 000*. Geodézie ČS a.s., Kartografické nakladatelství, Praha, 232 s. + přílohy.
- MAPA OBCÍ A SÍDEL Jčk (2003): *Mapa správního rozdělení České republiky – Jihočeský kraj, 1: 200 000*. 2. vydání, Český úřad zeměměřičský a katastrální v Praze.
- KOLEKTIV (1999): *Školní atlas České republiky*. 1. vydání, Geodézie ČS a.s., Praha, 113 s.

Internetové zdroje

ASARKO s.r.o.: <http://www.asarko.cz/> (24.2. 2012)

BRATŘI ZÁTKOVÉ a.s.: <http://www.zatkove.cz/> (24.2. 2012)

BUDĚJOVICKÉ ŠTĚRKOPÍSKY s.r.o.: <http://www.spbohemia.cz/> (24.2. 2012)

ČESKÝ DOPRAVNÍ SERVER:

<http://www.k-report.net/koridory/images/mapaCR.gif> (20.3. 2012)

CORAX s.r.o.: <http://www.corax.cz/> (24.2. 2012)

ČSÚ (2012): Registr ekonomických subjektů, <http://registry.czso.cz/irsw/> (27.3. 2012)

ČSÚ (2010a):

http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_ceske_budejovice (24.5.2011)

ČSÚ (2010b):

http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_cesky_krumlov (24.5.2011)

ČSÚ (2010c):

http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0311/ (15.3. 2012)

ČSÚ (2010d):

http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0312/ (15.3. 2012)

ČSÚ (2001a):

[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ffc175069a67ba11c12576f5001e7351/\\$FILE/4130-03-3101.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ffc175069a67ba11c12576f5001e7351/$FILE/4130-03-3101.pdf) (19.10. 2011)

ČSÚ (2001b):

[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ffc175069a67ba11c12576f5001e7351/\\$FILE/ATTM32SX/4130-03-3102.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ffc175069a67ba11c12576f5001e7351/$FILE/ATTM32SX/4130-03-3102.pdf)
(19.10. 2011)

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE:

http://www.dpmcb.cz/files/File/pdf/120401_schema.pdf (20.3. 2012)

FUKA SPEDITION s.r.o.: <http://www.fukaspedition.cz/> (24.2. 2012)

GASTRO s.r.o.: <http://www.gastro.cz/cz/> (24.2. 2012)

HANZALÍK s.r.o.: <http://www.hanzalik.cz/> (24.2. 2012)

IZOPLAST a.s.: <http://www.izoplast.cz/> (24.2. 2012)

Jihočeský kraj: Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území:

<http://up.kraj-jihocesky.cz/?podklady-pro-rozbor-udrzitelneho-rozvoje-uzemi,155>
(10.2.2012)

JIHOČESKÉ LETIŠTĚ ČESKÉ BUDĚJOVICE:

http://www.airport-cb.cz/index.php?art=page&art_id=34&lang= (20.3. 2012)

JÍZDNÍ ŘÁDY IDOS:

<http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/> (20.3. 2012)

LATINSKO-ČESKÝ SLOVNÍK ONLINE:

<http://latinsky-slovník.latinsky.cz/latinsko-cesky/suburbanus.html> (16.2. 2012)

MAGISTRÁT MĚSTA Č.BUDĚJOVICE: Územně analytické podklady SOORP

Č.Budějovice:ftp://ftp.cbudejovice.cz/Oupa/2008/Textova_cast/ORPCeskeBudejovice_uap.pdf (10.2. 2012)

MAPOVÝ PORTÁL: <http://www.mapy.cz> (16.2. 2012)

MĚSTA A OBCE: Veřejná správa online:

http://mesta.obce.cz/zs-kraj/vyhledat_kraj-35.htm (15.3. 2012)

MONTERA s.r.o.: <http://www.montera.cz/> (24.2. 2012)

PORTÁL STŘEDNÍCH ŠKOL:

<http://www.stredniskoly.cz/seznam-skol/jihocesky-kraj/ceske-budejovice/2/>
(15.3. 2012)

ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC:

http://www.rsd.cz/sdb_intranet/sdb/img/kraje/jc.png (20.3. 2012)

TERMS a.s.: <http://solar.terms.eu/> (24.2. 2012)

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA JIHOČESKÉHO KRAJE:

<http://www.zzsck.cz/cinnost/letecka-zachranna-sluzba/zakladni-informace-o-lzs/>
(20.3. 2012)

9. Seznam příloh

- Tabulka 11a.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbií příměstské krajiny (SPK) Českých Budějovic 1970 – 2010 - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel
- Tabulka 11b.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbií blízké venkovské krajiny Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel
- Tabulka 11c.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbií vzdálenější venkovské krajiny Č. Budějovic a u městeček aglomerace Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel
- Tabulka 11d.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u venkovských sídel s částečnou suburbanizací v aglomeraci Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel
- Tabulka 11e.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u venkovských sídel ostatních (výběr) v aglomeraci Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel
- Tabulka 11f.** Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u typů sídel v bližším zázemí Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel

10. Přílohy

Tabulka 11a. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbii příměstské krajiny (SPK) Českých Budějovic 1970 – 2010 - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Sídlo a typ sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010					Vyjíždka a dojíždka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdále- nost po silnicích od jádra sídla k okraji intravil. ČB v r. 2010 v km	
	TOB posta- vené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postave- ných v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	MIG z ČB do sídla	MIG z měst (mimo ČB), měste- ček a subur. ČBA do sídla	MIG z ČB a dalších měst, měste- ček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu MIG z ČB, dalších měst, měste- ček a suburbii ČBA do sídla na počet obyv. sídla v r. 2010x100	MIG ze sídla do ČB	Vyjíz- dějící za prací ze sídla do ČB a měst, měste- ček a sub- urbii v okolí	Podíl počtu vyjížděj. za prací ze sídla do ČB a měst, měste- ček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. za prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970- 2010	Index 1970- 1991	Index 1991- 2010		Index 2001- 2010
Adamov	165	241	68,46	217	44	261	43,28	83	180	65,22	0,00	406	489	515	603	1,46	1,20	1,23	1,17	3,50
Borek	377	453	83,22	546	108	654	48,44	291	489	71,60	8,78	337	991	1133	1350	4,01	2,94	1,36	1,19	1,50
Boršov n.V.	216	304	71,05	363	73	436	50,64	109	120	56,34	37,56	375	406	416	861	2,30	1,08	2,12	2,07	3,50
České Vrbné (ČB)	139	197	70,56	/	/	/	/	/	/	/	/	219	366	415	649	2,96	1,40	1,77	1,56	1,00
Dobrá Voda	547	859	63,68	1502	327	1829	72,46	569	738	64,68	12,53	1519	2251	2373	2524	1,66	1,48	1,12	1,06	1,00
Doubravice	69	102	67,65	144	24	168	55,26	47	63	64,23	0,00	148	171	187	304	2,05	1,16	1,78	1,63	1,50
Dubičné	72	123	58,54	88	32	120	35,29	46	102	62,20	12,20	184	268	264	340	1,85	1,46	1,27	1,29	1,50
Hlinsko (Rudolfov)	26	52	50,00	99	26	125	77,16	28	49	54,95	15,38	124	131	164	162	1,31	1,06	1,24	0,99	0,50
Hrdějovice	247	348	70,98	731	91	822	51,63	253	574	63,60	27,20	599	903	1434	1592	2,66	1,77	1,76	1,11	1,00
Hůry	105	193	54,40	105	51	156	31,90	73	126	53,34	4,24	312	388	418	489	1,57	1,24	1,26	1,17	3,50
Litvínovice	299	373	80,16	638	73	711	67,84	137	183	62,89	17,87	399	404	526	1048	2,63	1,01	2,59	1,99	0,50
Mokré (Litvínovice)	141	186	75,81	325	37	362	69,75	69	93	70,45	19,70	218	208	260	519	2,38	0,95	2,50	2,00	2,50
Pohůrka-Stará (Sru.)	75	109	68,81	92	11	103	31,02	15	85	59,86	4,23	135	197	249	332	2,46	1,46	1,69	1,33	0,50
Poříčí (Boršov n.V.)	181	300	60,33	349	70	419	58,52	106	115	50,22	35,81	540	398	427	716	1,33	0,74	1,80	1,68	3,00
Roudné	253	372	68,01	478	74	552	55,87	117	189	60,77	15,11	370	458	554	988	2,67	1,24	2,16	1,80	1,00
Rudolfov	432	862	50,12	704	186	890	38,95	546	683	59,45	16,13	1753	2172	2226	2285	1,30	1,24	1,05	1,03	2,00
Srubec	496	616	80,52	999	122	1121	71,17	169	227	65,61	4,34	554	498	668	1575	2,84	0,90	3,16	2,36	2,50
Staré Hodějovice	262	354	74,01	558	70	628	59,25	211	268	64,89	5,57	446	630	823	1060	2,38	1,41	1,68	1,29	1,50
Šindlový Dvory (Lit.)	144	200	72,00	308	36	344	53,00	66	112	64,36	18,39	241	212	321	649	2,69	0,88	3,06	2,02	1,50
Úsilné	91	156	58,33	125	34	159	39,07	69	113	65,32	13,87	258	292	316	407	1,58	1,31	1,39	1,29	1,50
Včelná	335	596	56,21	596	113	709	43,96	273	511	66,96	7,86	958	1325	1471	1613	1,68	1,38	1,22	1,10	2,50
Vráto	55	88	62,50	102	29	131	44,41	60	73	70,87	60,19	163	186	200	295	1,81	1,14	1,57	1,48	1,00
Zavadilka (ČB)	247	300	82,33	/	/	/	/	/	/	/	/	174	424	419	1009	5,80	2,44	2,38	2,41	0,50
celkem SPK	4974	7384	67,36	9069	1631	10700	54,28	3337	5093	63,65	14,56	10432	13768	15779	21370	2,05	1,32	1,55	1,39	1,70

Tabulka 11b. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbii blízké venkovské krajiny Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Sídlo a typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010 (přepočtená z obcí na sídla)					Vyjíždka a dojíždka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravil. ČB v r. 2010 v km	
	TOB post- a- vené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postave- ných v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	Mig. z ČB do sídla	Mig. z měst (mimo ČB), měste- ček a subur. ČBA do sídla	Mig. z ČB a dalších měst, měste- ček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu migran- tů z ČB, dalších měst, měste- ček a subur. ČBA do sídla 100 ob. sídla v r. 2010 x 100	Mig. ze sídla do ČB	Vyjíždě- jící za prací ze sídla do ČB a měst, měste- ček a suburbii v okolí	Podíl počtu vyjížděj. za prací ze sídla do ČB a měst, měste- ček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. za prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970- 2010	Index 1970- 1991	Index 1991- 2010		Index 2001- 2010
Braňšov	52	88	59,09	75	10	85	36,64	21	48	63,12	0,00	164	152	158	232	1,41	0,93	1,53	1,49	3,00
Černý Dub (Homole)	55	88	62,50	108	14	122	57,55	30	46	64,71	19,72	175	141	150	212	1,21	0,80	1,50	1,41	6,00
Dasný	63	107	58,88	71	23	94	30,13	28	59	52,21	12,39	167	200	230	312	1,87	1,20	1,56	1,36	4,00
Dubné	150	223	67,26	199	43	242	35,85	58	170	64,12	6,04	342	476	493	675	1,97	1,39	1,42	1,37	6,00
Haklovy Dvory (ČB)	38	69	55,07	/	/	/	/	/	/	/	/	185	101	139	217	1,18	0,55	2,15	1,56	3,00
Hlincová Hora	99	124	79,84	174	46	220	57,44	25	72	64,86	0,00	62	90	213	383	6,18	1,45	4,26	1,80	4,00
Homole	106	191	55,50	202	27	229	53,26	57	89	60,95	16,44	269	335	271	430	1,60	1,25	1,28	1,59	3,50
Hosín	95	190	50,00	150	48	198	40,49	56	148	56,67	13,75	384	418	477	489	1,27	1,09	1,17	1,03	3,50
Hůrka (Nová Ves)	84	126	66,67	111	23	134	49,08	47	109	68,13	7,50	219	241	283	273	1,25	1,10	1,13	0,96	4,00
Jivno	59	99	59,60	97	31	128	49,42	23	52	64,20	0,00	168	134	173	259	1,54	0,80	1,93	1,50	4,00
Křenovice (Dubné)	80	154	51,95	146	31	177	43,70	42	107	60,45	6,21	302	320	335	405	1,34	1,06	1,27	1,21	6,50
Libňeč	91	139	65,47	247	93	340	83,54	56	48	39,67	38,84	334	301	343	407	1,22	0,90	1,35	1,19	3,50
Nedabyle	77	118	65,25	133	23	156	47,71	45	71	57,26	12,10	196	217	285	327	1,67	1,10	1,51	1,15	3,00
Nová Ves	71	138	51,45	152	31	183	41,59	63	77	57,04	7,41	274	249	253	440	1,61	0,91	1,77	1,74	4,50
Nové Homole (Hom.)	161	202	79,70	290	38	328	50,62	81	149	64,78	16,09	204	272	406	648	3,18	1,33	2,38	1,60	5,00
Ohrazení (Ledenice)	18	36	50,00	42	17	59	54,13	23	27	64,10	7,69	120	86	92	109	0,91	0,72	1,27	1,18	5,00
Plav	77	136	56,62	177	31	208	56,06	39	89	60,54	15,65	209	206	282	371	1,76	0,99	1,80	1,32	5,00
Třebín (Dubné)	36	71	50,70	56	12	68	30,77	16	63	66,32	5,26	161	147	169	221	1,37	0,91	1,50	1,31	4,00
Třebotovice (ČB)	52	101	51,49	/	/	/	/	/	/	/	/	215	220	262	315	1,47	1,02	1,43	1,20	4,00
Vidov	166	192	86,46	286	41	327	64,24	142	113	68,07	15,06	102	276	300	509	4,99	2,71	1,84	1,67	3,50
celkem SBV	1630	2592	62,89	2716	582	3298	49,21	852	1537	59,19	11,57	4252	4582	5314	7234	1,70	1,08	1,58	1,36	4,25

Tabulka 11c. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u suburbií vzdálenější venkovské krajiny Č. Budějovic a u městeček aglomerace Č. Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Sídlo a typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010 (přepočtená z obcí na sídla)					Vyjíždka a dojíždka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravil. ČB v r. 2010 v km	
	TOB postavené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	Mig. z ČB do sídla	Mig. z měst (mimo ČB), městeček a subur. ČBA do sídla	Mig. z ČB a dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu migrantů z ČB, dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla 100 ob. sídla v r. 2010 x 100	Mig. ze sídla do ČB	Vyjíždějící za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbií v okolí	Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbií v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970-2010	Index 1970-1991	Index 1991-2010		Index 2001-2010
D. Třebonín (ČK)	247	307	80,46	241	227	468	53,36	94	101	48,55	5,29	265	354	390	877	3,31	1,34	2,48	2,25	14,50
Hradce	12	24	50,00	25	7	32	43,24	8	11	55,00	0,00	28	43	40	74	2,64	1,54	1,72	1,85	10,00
Jaronice (Dubné)	23	39	58,97	32	7	39	35,78	9	19	51,35	8,11	84	81	82	109	1,30	0,96	1,35	1,33	7,00
Straňany (Doudl.)	58	106	54,72	64	21	85	33,20	35	65	54,16	0,00	184	213	225	256	1,39	1,16	1,20	1,14	8,00
Vrábče	116	177	65,54	168	49	217	60,78	66	89	58,17	5,88	292	283	313	357	1,22	0,97	1,26	1,14	9,50
celkem SVV	456	653	69,83	530	311	841	50,27	212	285	52,97	4,28	853	974	1050	1673	1,96	1,14	1,72	1,59	9,80
Hluboká n. Vlt.	759	1491	50,91	1078	400	1478	37,77	693	859	45,18	15,32	2914	3244	3591	3913	1,34	1,11	1,21	1,09	6,50
Kamenný Újezd	284	632	44,94	425	162	587	33,37	220	497	61,86	10,93	1458	1545	1519	1759	1,21	1,06	1,14	1,16	6,50
Ledenice	265	616	43,02	295	120	415	22,30	164	555	55,68	7,65	1464	1638	1750	1861	1,27	1,36	1,14	1,06	7,00
Lišov	641	1226	52,28	523	284	807	26,01	342	625	40,93	8,91	2324	2760	2894	3103	1,34	1,19	1,12	1,07	7,00
Zliv	646	1402	46,08	498	233	731	19,79	517	1007	51,40	3,93	2787	3770	3699	3693	1,33	1,67	0,98	1,00	11,50
celkem MAG	2595	5367	48,35	2819	1199	4018	28,04	1936	3543	50,03	10,38	10947	12957	13453	14329	1,31	1,18	1,11	1,07	7,70

Tabulka 11d. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u venkovských sídel s částečnou suburbanizací v aglomeraci Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojíždka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Sídlo a typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010 (přepočtená z obcí na sídla)					Vyjíždka a dojíždka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravil. ČB v r. 2010 v km	
	TOB postavené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	Mig. z ČB do sídla	Mig. z měst (mimo ČB), městeček a subur. ČBA do sídla	Mig. z ČB a dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu migran-tů z ČB, dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla 100 ob. sídla v r. 2010 x 100	Mig. ze sídla do ČB	Vyjíždějící za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a subur v okolí	Podíl počtu vyjíždějících za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a subur. v okolí na počtu EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. za prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970 - 2010	Index 1970- 1991	Index 1991- 2010		Index 2001- 2010
Bavorovice (Hl.)	40	110	36,36	53	20	73	25,00	32	82	50,10	1,34	308	281	310	292	0,95	0,91	1,04	0,94	3,50
Borovnice	16	41	39,02	31	15	46	41,07	11	25	53,19	0,00	125	86	92	112	0,90	0,69	1,30	1,22	4,50
Břehov	28	48	58,33	34	8	42	33,87	18	24	48,00	0,00	124	106	108	124	1,00	0,85	1,17	1,15	9,00
Březí (K. Újezd)	7	15	46,67	14	5	19	39,58	7	13	61,90	9,52	46	34	43	48	1,04	0,74	1,41	1,17	4,00
Bukovec (K. Újezd)	11	34	32,35	28	10	38	46,34	14	14	51,84	14,81	57	66	65	82	1,44	1,16	1,24	1,26	8,00
Čejkovice	73	119	61,34	77	19	96	28,92	34	61	39,10	6,41	221	274	286	332	1,50	1,24	1,21	1,16	6,00
Češňovice (Pištín)	27	72	37,50	42	13	55	26,44	19	45	50,00	12,22	206	172	185	208	1,01	0,83	1,21	1,12	6,50
Dobřejovice (Hos.)	34	83	40,96	52	17	69	21,70	20	56	52,00	13,00	277	192	193	318	1,15	0,69	1,66	1,65	7,50
Heřmaň	21	63	33,33	88	18	106	57,61	37	39	60,00	0,00	174	122	144	184	1,06	0,70	1,51	1,28	7,00
Kaliště u Lipí (Lipí)	31	61	50,82	66	17	83	53,21	36	49	68,06	0,00	136	120	147	156	1,15	0,88	1,30	1,06	7,00
Koroseky (Vrábče)	8	16	50,00	13	4	17	34,69	5	12	70,59	5,88	48	26	33	49	1,02	0,54	1,88	1,48	7,00
Kosov (Kam. Ú.)	16	41	39,02	52	20	72	79,12	27	15	56,00	12,00	115	69	59	91	0,79	0,60	1,32	1,54	9,00
Krasejovka (K.Ú.)	22	44	50,00	24	9	33	26,40	12	34	60,69	10,71	130	120	106	125	0,96	0,92	1,04	1,18	10,50
Kroclov (Vrábče)	7	18	58,33	8	2	10	30,30	3	5	55,56	11,11	36	14	22	33	0,92	0,39	2,36	1,50	10,50
Munice (Hlub.n.V.)	49	76	64,47	13	5	18	8,74	8	39	38,77	0,84	137	202	200	206	1,50	1,47	1,02	1,03	8,50
Ohrazeníčko (Led.)	10	28	35,71	48	20	68	104,62	27	9	40,00	5,00	85	51	43	65	0,76	0,60	1,27	1,51	5,00
Pištín	42	112	37,50	48	19	67	22,11	22	69	48,94	9,93	305	262	250	303	0,99	0,86	1,16	1,21	8,50
Planá	28	70	40,00	76	18	94	33,94	61	81	62,79	254,26	233	200	237	277	1,19	0,86	1,39	1,17	2,00
Radostice (K.Ú.)	5	11	45,45	17	7	24	240,00	9	5	80,00	0,00	23	13	8	10	0,43	0,57	0,77	1,25	11,50
Římov	119	263	45,25	236	77	313	50,57	94	115	44,57	0,00	571	476	501	619	1,08	0,83	1,30	1,24	12,00
Záhorčice (B.n.Vl.)	13	31	41,94	14	3	17	23,61	4	14	66,66	42,86	81	59	45	72	0,89	0,73	1,22	1,60	7,00
Zaliny (Ledence)	19	43	44,19	60	25	85	90,43	33	27	72,28	5,88	121	90	77	94	0,78	0,74	1,04	1,22	6,50
Zálužice (Pištín)	3	7	42,86	10	4	14	155,56	5	2	50,00	0,00	21	1	5	9	0,41	0,05	9,00	1,80	9,00
Zborov (Ledence)	31	58	53,45	30	12	42	21,32	17	65	60,79	7,22	195	163	176	197	1,01	0,84	1,21	1,12	4,50
Zvíkov	39	80	48,75	48	23	71	25,91	32	68	55,74	0,00	223	254	266	274	1,23	1,14	1,08	1,03	8,00
Žabovřesky	62	110	56,36	69	19	88	23,22	28	92	50,83	7,18	227	270	341	379	1,67	1,19	1,40	1,11	8,00
celkem VCS	761	1648	46,18	1251	409	1660	35,63	615	1060	52,68	23,71	4225	3723	3942	4659	1,10	0,88	1,25	1,18	7,33

Tabulka 11e. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u venkovských sídel ostatních (výběr) v aglomeraci Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojížd'ka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Sídlo a typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010 (přepočtená z obcí na sídla)					Vyjížd'ka a dojížd'ka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravilán u ČB v r. 2010 v km	
	TOB posta- vené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postave- ných v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	Mig. z ČB do sídla	Mig. z měst (mimo ČB), měste- ček a subur. ČBA do sídla	Mig. z ČB a dalších měst, měste- ček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu migran- tů z ČB, dalších měst, měste- ček a subur. ČBA do sídla 100 ob. sídla v r. 2010 x 100	Mig. ze sídla do ČB	Vyjíždějí cí za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbii v okolí	Podíl počtu vyjíždějící ch za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. za prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970- 2010	Index 1970- 1991	Index 1991- 2010		Index 2001- 2010
Červený Újezdec (Li.)	4	14	28,57	5	3	8	19,51	3	7	36,84	10,53	55	35	36	41	0,75	0,64	1,17	1,14	8,00
Doudleby	10	55	18,18	4	1	5	3,40	2	37	57,81	0,00	173	142	129	147	0,85	0,82	1,04	1,14	8,00
Hvozdec	15	37	40,54	32	15	47	47,47	9	10	30,30	0,00	85	63	60	99	1,16	0,74	1,57	1,65	9,00
Jamně (Boršov n.Vlt.)	3	14	21,43	2	1	3	8,11	1	8	57,14	42,86	58	36	30	37	0,64	0,57	1,12	1,23	9,00
Jelmo (Libnič)	6	19	31,58	7	3	10	17,24	2	8	42,11	26,32	71	41	34	58	0,82	0,58	1,41	1,71	4,50
Kaliště (ČB)	13	27	48,15	/	/	/	/	/	/	/	/	168	134	173	75	0,45	0,80	0,56	0,43	4,00
Kolný (Lišov)	4	28	14,29	3	1	4	8,70	2	15	53,57	10,71	94	73	59	46	0,49	0,78	0,63	0,78	7,50
Levín (Lišov)	1	15	6,67	0	0	0	0,00	0	3	25,00	8,33	52	27	24	34	0,65	0,52	1,26	1,42	9,00
Lhotice (Lišov)	14	37	37,84	10	6	16	15,38	7	21	46,66	8,89	128	104	93	104	0,81	0,81	1,00	1,12	6,00
Milíkovice (K. Újezd)	3	13	23,08	7	3	10	26,32	4	5	44,44	22,22	68	23	25	38	0,56	0,34	1,65	1,52	10,00
Opalice (K. Újezd)	3	6	50,00	4	1	5	21,74	2	3	40,00	20,00	21	12	10	23	1,10	0,57	1,92	2,30	10,00
Opatovice (Hrděj.)	4	20	20,00	40	5	45	225,00	14	11	38,10	28,57	93	42	44	20	0,22	0,45	0,48	0,45	4,50
Pašice (Pištín)	7	16	35,29	20	8	28	68,29	9	5	35,71	14,29	50	25	30	41	0,82	0,50	1,64	1,37	10,50
Rančice (K. Újezd)	2	4	50,00	7	3	10	62,50	4	1	20,00	20,00	31	3	10	16	0,52	0,10	5,33	1,60	8,50
Velechvín (Lišov)	14	39	35,90	16	9	25	24,51	10	22	44,90	10,20	169	114	104	102	0,60	0,67	0,89	0,98	9,50
Závraty	5	17	29,41	22	3	25	71,43	7	11	55,74	0,00	120	31	34	35	0,29	0,26	0,39	0,45	7,50
celkem VSO	108	361	29,92	179	62	241	28,66	76	167	46,65	10,61	1436	915	898	916	0,64	0,63	1,01	1,02	7,84

Tabulka 11f. Zdrojová data a hodnoty kritériálních a dalších charakteristik u typů sídel v bližším zázemí Českých Budějovic - trvale obydlené byty, migrace, dojížděka, počet obyvatel (podrobnosti ke sběru dat a výpočtu charakteristik jsou uvedeny v textu a u předchozích tabulek)

Typy sídel (z hlediska suburbanizace)	Trvale obydlené byty (TOB)			Migrace (MIG) mezi r. 1991 - 2010 (přepočtená z obcí na sídla)					Vyjížděka a dojížděka za prací v r. 2001			Počet obyvatel a vývojové indexy počtu obyvatel							Vzdálenost po silnicích od jádra sídla k okraji intravil. ČB v r. 2010 v km	
	TOB postavené od r. 1970 do r. 2010	TOB v r. 2010	Poměr počtu TOB postavených v sídle od r. 1970 do r. 2010 na počet TOB v sídle v r. 2010 x 100	Mig. z ČB do sídla	Mig. z měst (mimo ČB), městeček a subur. ČBA do sídla	Mig. z ČB a dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla	Poměr počtu migrantů z ČB, dalších měst, městeček a subur. ČBA do sídla 100 obyv. sídla v r. 2010 x 100	Mig. ze sídla do ČB	Vyjíždějící za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbii v okolí	Podíl počtu vyjížděj. za prací ze sídla do ČB a měst, městeček a suburbii v okolí EA v sídle v %	Podíl počtu dojížděj. za prací do sídla z ČB, měst, městeček a suburbii v okolí na počtu EA v sídle v %	1970	1991	2001	2010	Index 1970- 2010	Index 1970- 1991	Index 1991- 2010		Index 2001- 2010
SPK	4974	7384	67,36	9069	1631	10700	54,28	3337	5093	63,65	14,56	10432	13768	15779	21370	2,05	1,32	1,55	1,39	1,70
SBV	1630	2592	62,89	2716	582	3298	49,21	852	1537	59,19	11,57	4252	4582	5314	7234	1,70	1,08	1,58	1,36	4,25
SVV	456	653	69,83	530	311	841	50,27	212	285	52,97	4,28	853	974	1050	1673	1,96	1,14	1,72	1,59	9,80
MAG	2595	5367	48,35	2819	1199	4018	28,04	1936	3543	50,03	10,38	10947	12957	13453	14329	1,31	1,18	1,11	1,07	7,70
VCS	761	1648	46,18	1251	409	1660	35,63	615	1060	52,68	23,71 ¹	4225	3723	3942	4659	1,10	0,88	1,25	1,18	7,33
VSO	108	361	29,92	179	62	241	28,66	76	167	46,65	10,61	1436	915	898	916	0,64	0,63	1,01	1,02	7,84

¹Podíl ovlivněn výskytem komerční zóny v Plané u Č. Budějovic a také přepočty z obcí na sídla

²Protože sídla České Vrbné, Haklovy Dvory, Kaliště, Třebotovice a Zavadilka byly součástí Českých Budějovic, nebylo možné zjistit za tyto sídelní jednotky data o směrové migraci a data o vyjížděce za prací (sledoval se pohyb přes hranici obce). V průměrných hodnotách za typy sídel proto není s těmito sídly počítáno.